

Magyar Energia Hivatal

A Magyar Energia Hivatal 2010. évi jelentése az Európai Bizottság részére

Budapest, 2011. augusztus

Tartalom

Összefoglaló	4
1. A villamosenergia-piac szabályozása és működése	11
1.1 Szabályozás	11
<i>Engedélyezés és ellenőrzés</i>	11
<i>Tevékenységek szétválasztása</i>	17
1.2 Verseny.....	18
<i>Termelői és kereskedelmi piac</i>	19
<i>Piaci események és szabályozásbeli változások</i>	24
<i>A kiskereskedelmi piac jellemzői</i>	25
<i>Intézkedések a piaci erőfölénnyel történő visszaélések elkerülésére</i>	27
1.3 Ellátásbiztonság.....	28
<i>Az átviteli hálózat fejlesztése</i>	28
1.4 Árelőkészítés, árszabályozás	29
<i>Az egyetemes szolgáltatás árszabályozási keretei</i>	29
<i>Árrésellenőrzés</i>	30
<i>Árváltoztatási kérelmek és árváltozások az egyetemes szolgáltatásban</i>	30
<i>Rendszerhasználati díjak</i>	31
<i>Az elosztói szolgáltatásminőség árszabályozási ösztönzése</i>	34
<i>Az egyetemes szolgáltatásban ellátott felhasználók teljes árának változása</i>	34
<i>A kötelező átvételű villamos energia helyzete</i>	34
1.5 Közszolgáltatási kötelezettség, fogyasztóvédelem.....	37
<i>Szabályzatok jóváhagyása</i>	37
<i>Szolgáltatás minősége</i>	37
<i>Ellenőrzések</i>	42
<i>Felhasználói panaszok</i>	42
2. A földgázpiac szabályozása és működése	44
2.1 Szabályozás	44
<i>Engedélyezés</i>	44
<i>Tevékenységek szétválasztása</i>	46
2.2 Verseny.....	47
<i>A nagykereskedelmi piac</i>	47
<i>A kiskereskedelmi piac</i>	48
2.3 Ellátásbiztonság.....	48
<i>Földgázszállítás</i>	49
<i>Biztonsági földgáztárolás</i>	49
<i>Kereskedelmi földgáztárolás</i>	49

<i>Gázkorlátozási sorrend meghatározása</i>	50
2.4 Árelőkészítés, árszabályozás	50
<i>Egyetemes szolgáltatás (ESZ) ára</i>	51
<i>Felajánlási ár</i>	51
<i>Földgázár képlet</i>	52
<i>Rendszerhasználati díjak</i>	53
2.5 Közszolgáltatási kötelezettség, fogyasztóvédelem.....	57
<i>Szabályzatok jóváhagyása</i>	57
<i>Szolgáltatás minősége</i>	57
<i>Ellenőrzések</i>	60
<i>Felhasználói panaszok</i>	61
3. A távhőszektor szabályozása.....	62
3.1 Szabályozás	62
<i>Engedélyezés</i>	62
3.2 Verseny.....	63
3.3 Ellátásbiztonság, közszolgáltatási kötelezettség, fogyasztóvédelem	63
3.4 Árelőkészítés, árszabályozás	64
4. Energiatakarékosság, környezetvédelem.....	65
4.1 Energiatakarékosság	65
4.2 Környezetvédelem.....	66
<i>Megújuló energiaforrások felhasználása</i>	66
<i>Üvegházhatású gázok kibocsátási egységeinek kereskedelme</i>	67
5. Intézményi és nemzetközi kapcsolatok, tájékoztatás	69
5.1 Kétoldalú intézményi kapcsolatok	69
5.2 Nemzetközi kapcsolatok	69
5.3 Energetikai Érdekképviselői Tanács	69
5.4 Tájékoztatás, energiainformáció	70

Összefoglaló

A Magyar Energia Hivatal (a továbbiakban: Hivatal) létrehozását, jogállását, hatáskörét és feladatait, továbbá a vezetékes energiapiacok szabályozását a gázszolgáltatásról szóló 1994. évi XLI. törvény, a villamos energia termeléséről, szállításáról és szolgáltatásáról szóló 1994. évi XLVIII. törvény, valamint a távhőszolgáltatásról szóló 1998. évi XVIII. törvény rögzítette. Az energetikai ágazati törvények azóta – a másfél évtized szabályozási tapasztalatait is figyelembe véve – többször változtak.

A vezetékes energiapiacok szabályozását és a Hivatal feladatait jelenleg a távhőszolgáltatásról szóló 2005. évi XVIII. törvény (a továbbiakban: Tszt.), a földgázellátásról szóló 2008. évi XL. törvény (a továbbiakban: GET), a villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény (a továbbiakban: VET), valamint az e törvények alapján kiadott kormány- és miniszteri rendeletek tartalmazzák.

A vezetékes energiapiacok szabályozása (engedélyezés, árszabályozás)

1994-től 2002 végéig a vezetékes energiapiac egyes szegmensei teljes körűen szabályozottak voltak. 2003. január 1-jével megkezdődött a villamosenergia-piac, 2004. január 1-jétől pedig a földgázpiac liberalizációja, a piacok fokozatos nyitása. Első lépésben csak a nagyobb ipari fogyasztók, 2004 júliusától pedig minden nem lakossági fogyasztó is kiléphetett a villamos energia versenypiacra. 2007. július 1-jétől már a lakossági fogyasztók is vásárolhatnak kereskedőktől, termelőktől villamos energiát és földgázt.¹

Engedélyezés

A VET és a GET rendelkezéseivel összhangban a Hivatal állapítja meg az engedélyesi tevékenységek, valamint a kapcsolódó tevékenységek folytatásának feltételeit az általa kiadott engedélyben. A Hivatal ellenőrzi az engedélyben foglaltak betartását és szükség esetén jogkövetkezményeket alkalmaz.

Villamosenergia-piac

A villamos energia engedélyezés pontos szabályai – különböző piaci szituációkra vonatkozóan – a villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 273/2007. (X. 19.) kormányrendelet (a továbbiakban: VET Vhr.) 52-91. §-ai alatt található. Az engedélyeseknek folyamatosan biztosítaniuk kell a szabályoknak való megfelelést. A VET Vhr. az általános szabályok mellett az egyes engedélyköteles tevékenységekhez kapcsolódóan különös szabályokat is tartalmaz. Ezek határozzák meg, hogy a VET-ben szereplő engedélykérelemhez a kérelmezőknek milyen dokumentumokat kell csatolniuk és milyen eszközökkel kell rendelkezniük, továbbá részletesen rendelkezik az egyes engedélyek tartalmi elemeiről, valamint az engedély iránti kérelmek kötelező kellékeiről. A Hivatal honlapjáról letölthetőek azok a táblázatok, amelyek részletesen tartalmazzák az engedélykérelmek benyújtásához szükséges dokumentumokat, adatokat, ezzel megkönnyítve a kérelmezők munkáját.

A villamosenergia-piacon 2007 végéig élt az ún. kettős modell, azaz párhuzamosan működött egymás mellett a közüzemi és a szabadpiaci szegmens. 2008-tól a kettős piaci modell megszűnt, helyét a versenypiaci modell vette át, amelyben a versenyt csak az erőfölényes helyzetekkel való

¹ A VET ezt érintő §-a 2008. január 1-jén lépett hatályba.

visszaélés megelőzése, illetve a kiszolgáltatók felhasználók védelme érdekében lehet korlátozni. Ez utóbbit testesíti meg az ún. egyetemes szolgáltatás intézménye.

A felhasználók, illetve a kereskedők szabadpiaci körülmények között szerezhetik be, a termelők pedig ugyanilyen módon értékesíthetik a villamos energiát. 2010 nyarától már a magyar villamosenergia-tőzsdén (HUPX) is lehet villamos energiát – egyelőre csak másnapi szállításra – adni-venni. Kivételt képez a kapcsoltan termelt, illetve a megújuló energiaforrásból előállított, nem szabadpiaci értékesítésre szánt villamos energia, amit a kötelező átvételi rendszer (a továbbiakban: KÁT) keretében az átviteli rendszerirányító (mint a KÁT mérlegkör felelőse) a VET-ben előírt áron átvesz, majd szétosztja azt a végfelhasználókat ellátó kereskedőkre, végfelhasználókat közvetlenül ellátó termelőkre és külföldről vásárló végfelhasználókra, mégpedig az általuk értékesített (külföldről vásárolt) villamos energia mennyiségének arányában. Minthogy a rendszer működtetésénél jelentős, a végfelhasználók számára túlzott terhet okozó problémák merültek fel (pl. a termelők aránytalan havi előlegszámlája termelésük nem reális tervezése, valamint a kereskedők torzított ellátási adatai miatt), így a rendszer szabályainak módosítására tett javaslatot a Hivatal. A módosításról a vita 2010 decemberében zárult le, amelynek eredményeképpen kormányrendelet és a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium (a továbbiakban: NFM) által kidolgozott rendelet került kiadásra 2011. január 1-jei hatálybalépéssel.

Az Európai Bizottság 2008 nyarán fejezte be a 2005-ben indított vizsgálatát, amelyre a magyarországi hosszú távú villamosenergia-termelési és termelői kapacitás lekötési megállapodások (a továbbiakban: HTM) esetleges tiltott állami támogatás jellege miatt került sor. Az eljárást lezáró határozatban az Európai Bizottság elrendelte valamennyi HTM megszüntetését és a tiltott állami támogatások visszafizetését az érintett erőművekkel. A HTM-ek hét erőmű és az MVM (mint kizárólagos közüzemi nagykereskedő) között az 1995-2001 közötti időszakban jöttek létre és – a magyarországi villamosenergia-termelés több mint 60%-át felölelve – akadályozták a termelői verseny kialakulását.

Az Országgyűlés 2008. november 10-én fogadta el a villamos energiával összefüggő egyes kérdésekről szóló 2008. évi LXX. törvényt (a továbbiakban: HTM törvény), amely a HTM-ek 2008. december 31-éig történő megszüntetéséről és a visszafizetendő állami támogatások megállapításának módszeréről rendelkezett. A törvény felhatalmazása alapján a 149/2010. (IV.29.) Korm. rendelet határozta meg a visszafizetendő állami támogatások és a HTM-ek felbontása miatt keletkező átállási költségek kiszámításának módszertanát és erőművenként az állami támogatások és átállási költségek konkrét mértékét. A rendelet alapján visszafizetendő állami támogatás egyik erőműnél sem keletkezett, átállási költség-támogatásra három erőmű vált jogosulttá. A rendelet alapján kiszámított átállási költség-támogatási módszertant és az ennek alapján számszerűsített értékeket az Európai Bizottság „N 691/2009. sz. állami támogatás – Magyarország” tárgyú 2010. április 27-én kelt határozatában jóváhagyta. A Hivatal 2010. május 7-én határozatokat hozott az érintett erőművek tekintetében „A Megállapodás keretében nyújtott visszafizetendő állami támogatás összegének megállapítása” tárggyal.

Földgázpiac

Az engedélyezés részletes szabályait a földgázellátásról szóló 2008. évi XL. törvény rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 19/2009. (I. 30.) kormányrendelet (a továbbiakban: GET Vhr.) 124–130. §-ai, valamint 5. számú melléklete határozzák meg. A szabályoknak és feltételeknek való megfelelést az engedélyesnek folyamatosan kell biztosítania. A GET Vhr. általános szabályokat, továbbá az egyes engedélyköteles tevékenységek vonatkozásában speciális szabályokat is tartalmaz. Ezek keretében meghatározásra kerül, hogy az engedélykérelmekhez a kérelmezőknek milyen dokumentumokat kell benyújtaniuk és milyen eszközökkel kell rendelkezniük, továbbá részletesen rendelkezik az egyes engedélyek tartalmi elemeiről, valamint az engedély iránti kérelmek kötelező kellékeiről.

A földgázpiacon a felhasználók közüzemi ellátása 2009. június 30-án megszűnt és a kisfogyasztók speciális ellátására ezen a piacon is megjelent az egyetemes szolgáltatás intézménye. Egyetemes szolgáltatásra jogosult felhasználó a lakossági fogyasztó és a 20 m³/óra teljesítményt el nem érő gázmérővel rendelkező egyéb felhasználó.

A teljes piacnyitás 2009. július 1-től kezdődően egy kétéves átmeneti időszak alatt lépcsőzetesen valósult meg. Az átmeneti időszakban a lakossági felhasználókon kívül egyetemes szolgáltatásra jogosult volt még:

- a külön törvényben meghatározott távhőtermelési engedéllyel rendelkező felhasználó (2011. június 30-ig) és a
- 20 m³/óra és 100 m³/óra teljesítmény közötti gázmérővel rendelkező felhasználó (2010. június 30-ig).

Távhőtermelés és távhőszolgáltatás

A távhőtermelés és a távhőszolgáltatás engedélyköteles tevékenység; a távhőtermelő berendezések létesítése 5 MW hőteljesítménytől szintén engedélyköteles. Az engedélyezési hatáskör 2010-ben megoszlott a települési önkormányzatok és a Hivatal között. Valamennyi távhőtermelő, amely villamosenergia-termelő tevékenységet is folytatott a Hivatal, míg a villamosenergia-termelés nélküli távhőtermelés, továbbá a távhőszolgáltatási tevékenység az önkormányzatok engedélyezési hatáskörébe tartozott. A Hivatal 2010-ben a távhő engedélyezéssel összefüggésben 20 határozatot adott ki. Ebből 6 távhő termelői működési engedély kiadásával, 1 létesítési engedély kiadásával, 8 már meglévő működési engedély módosításával, 5 egyesüléssel, illetve befolyásszerzés jóváhagyásával kapcsolat határozat volt. Az engedélyezés mellett a Hivatal ellátta az engedélyesek hatósági felügyeletét is.

Az okos mérés bevezetésének előkészítése

A 2009/72/EK és a 2009/73/EK irányelvek szerint a tagállamok biztosítják az intelligens mérési rendszerek bevezetését. Az ún. „okos” mérési rendszerek bevezetése azonban függ a piaci szereplőknél felmerülő valamennyi költség és előny gazdasági értékelésétől és attól, hogy az intelligens mérés melyik modellje költségghatékony, valamint hogy milyen ütemezés mellett valósítható meg kialakításuk. Ezt az értékelést a villamos területen 2012. szeptember 3-ig kell elvégezni, amely alapján a Kormány dönt az okos mérés bevezetésének ütemezéséről. Erről a Kormány tájékoztatja a Bizottságot is. Amennyiben az intelligens mérőberendezések üzembe helyezésének hatásairól kedvező értékelés születik, 2020-ig legalább a fogyasztók 80%-át be kell vonni az okos mérés rendszerébe.

A VET és a GET előírja, hogy a Kormánynak rendeletben kell meghatároznia az energia-végfelhasználás hatékonyságáról és az energetikai szolgáltatásokról szóló, európai parlamenti és tanácsi irányelvekben meghatározott elektronikus fogyasztásmérők felhasználóknál való felszerelésére vonatkozó szabályokat. Az illetékes minisztériummal történt egyeztetés után a Hivatal megkezdte a szükséges rendelet előkészítését. Ennek érdekében a Hivatal – a Világbank társfinanszírozásával – közbeszerzési pályázat útján kiválasztott szakértővel tanulmányt készíttetett. 2010 júniusában elkészült a „Tanulmány az okos mérés elektronikus mérő rendszerek a villamos energia, földgáz és távhő felhasználás területén történő bevezetésére és alkalmazhatóságára”.

A Hivatal a tanulmány eredményeinek felhasználásával, az okos mérés bevezetésében érintett felek bevonásával megkezdte az okos mérés mintaprojektek és az ezekre vonatkozó kormányrendelet előkészítését.

Árelőkészítés, árszabályozás

Villamos energia

A villamosenergia-ellátás árszabályozásában 2008-tól az egyetemes szolgáltatásra nem jogosult (nagyobb, nem lakossági és nem közintézményi) felhasználók kizárólag – általuk választott, a kiszolgálásukat vállaló – versenypiaci kereskedőtől szerezhetik be a villamos energiát a piaci kereslet-kínálat kialakulását is tükröző áron. (2010-ben 4 nagyobb és kb. 20 kisebb villamosenergia-kereskedői engedélyes működött.) A kiskereskedők – ha nem léptek ki a szabadpiacra – 2010-ben is az egyetemes szolgáltatás keretében, azaz hatóságilag ellenőrzött áron vételezhették a villamos energiát.

A Hivatalhoz 2010 I. félévében 4 villamos energia egyetemes szolgáltatási árváltoztatási (árcsökkenési) kérelem érkezett, melyekre helyt adó határozatok születtek. Az ebből következő júliusi árcsökkenést követően az egyetemes szolgáltatási árak 2010 II. félévében már nem változtak.

A villamos energia rendszerhasználati díjak változásaira a 2009-12. évi árszabályozási ciklusra érvényes szabályozás alapján, az adott helyzetben indokolt korrekciók figyelembevételével került sor.

Az ún. kötelező átvételi rendszert a VET-ben foglalt rendelkezések végrehajtásaként a megújuló energiaforrásból vagy hulladékból nyert energiával termelt villamos energia, valamint a kapcsolatosan termelt villamos energia kötelező átvételéről és átvételi áráról szóló 389/2007. (XII.23.) Korm. rendelet szabályozza. A kötelező átvételi rendszerben értékesített villamos energia termelése – a hatóságilag rögzített, „piacinál” magasabb átvételi árak, illetve magának a kötelező átvételnek a révén – 2010-ben is jelentős támogatásban részesült.

Földgáz

2010. január 1-től új földgáz árszabályozási periódus indult, hatályba léptek a rendszerhasználat induló díjai és az egyetemes szolgáltatásban érvényes induló árak.

2010. I. félévében a Hivatal határozatban hagyta jóvá a földgáz egyetemes szolgáltatási árváltoztatási kérelmeket és állapította meg a volt közüzemi nagykereskedők által az egyetemes szolgáltatók részére vételre felajánlott földgázforrás árát.

2010. júniusban a GET (és VET) módosítása következményeként a Hivatal árelőkészítő feladatkört kapott a földgáz (és villamos energia) egyetemes szolgáltatási ár és a földgázforrás felajánlási ár tekintetében.

2010. II. félévében a nemzeti fejlesztési miniszter (a továbbiakban: Miniszter) nem módosította az egyetemes szolgáltatás árát.

A földgázforrás felajánlási árát a Miniszter 2010. december 4-én rendelettel módosította, melyben a volt közüzemi nagykereskedő által felajánlott forrás és az 1998. január 1. előtt termelésbe állított szénhidrogén mezőkből termelt földgáz áráról, valamint a felek számára kötelezően átadandó földgázmenyiségről rendelkezett.

2010. október 1-től a földgáztárolási kapacitás díjakat háromkomponensű kapacitás-lekötési arányokra épülő képlet határozza meg, melynek révén a társaságok erősebb ösztönzést kapnak a tárolói lekötések optimalizálására.

A földgáz rendszerhasználatban 2010. december 4-től kettős díjrendszerről született döntés. Az egyetemes szolgáltatásra jogosult felhasználók díjai 4,5%-os, a egyetemes szolgáltatásra nem

jogosult felhasználók díjai pedig a szállítási tevékenységnél 8,78%-os, a tárolás tekintetében 10,04%-os, az elosztási tevékenységnél 8,29%-os megtérülést (hozamtenyezőt) tartalmaznak.

A 2009/2010-es gázévtől a földgázfogyasztás mérséklődése miatt a földgázpiacon nagy mennyiségű gáz jelent meg, amelynek eredményeként a spot piacokon beszerezhető földgáz ára jelentősen a hosszú távú importszerződések árai alá esett. Ezzel összefüggésben 2010. december 4-től az egyetemes szolgáltatás árában elismert fajlagos földgázarat megállapító képletben 40%-os súllyal figyelembevételre kerülnek a nemzetközi spot piaci földgázárak, a rotterdami Endex TTF Gas futures piaci árai és a baumgarteni Central European Gas Hub árai is.

Távhőszolgáltatás

A távhőszolgáltatás versenyképesebbé tételéről szóló 2008. évi LXVII. törvény (a továbbiakban: TVT) által módosított Tszt. értelmében a Hivatal 2009. július 1-jétől a lakossági távhőárakkal kapcsolatban áellenőrzési feladatokat látott el. 2010-ben 36 településre vonatkozóan adtak be a távhőszolgáltatók kezdeményezést a Hivatalhoz a lakossági távhőár megváltoztatására vonatkozóan. A kezdeményezések többsége a díjak növelésére irányult. 34 ügyben 2010-ben, 2 esetben 2011. januárban született hivatali határozat.

Fogyasztóvédelem

A Hivatal 2010-ben 2233 fogyasztóvédelemmel kapcsolatos ügygel foglalkozott, amely 19%-os növekedést jelent az egy évvel korábbi ügyszámhoz képest. Az ügyek 59%-a közvetlen fogyasztói panasz, továbbá 19% a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóságnak illetékességéből átadott fogyasztói panasz volt. A beérkezett panaszok 46%-a a gázszolgáltatással, 54%-a a villamosenergia-szolgáltatással volt kapcsolatos. A panaszok elbírálása, a szükséges intézkedések meghozatala folyamatosan történt. A villamosenergia-ipari engedélyesekre vonatkozó panaszok közel 43%-át, míg a földgázipari engedélyesekre vonatkozó panaszok 50%-át találta a Hivatal megalapozottnak.

A Hivatal a panaszok számának növekedése miatt csak a panaszok kezelése során legkritikusabbnak bizonyult területeken tudott ellenőrzéseket végezni. Az ügyfélkapcsolati szolgáltatási minőség követelményeinek eleget nem tevő engedélyesek részére – fogyasztóvédelmi szempontok alapján – a Hivatal 2010-ben 55 millió forint bírságot szabott ki. Az érvényes rendelet alapján 2010. évben az E.ON Észak-Dunántúli Áramhálózati Zrt.-nek 1% rendszerhasználati díjvisszatérítést kellett fizetnie a szolgáltatás megbízhatósági követelmények be nem tartása miatt.

A villamosenergia-iparban alkalmazott gyakorlathoz igazodva 2010-ben a földgáziparban is bevezetésre került az ún. Garantált Szolgáltatások rendszere, melynek lényege, hogy az elvárt határidők betartásának elmulasztása esetén a felhasználó közvetlen kompenzációban részesül az engedélyestől. Az új szabályozási pillér megalkotása érdekében a Hivatal 24 határozatot adott ki 2010-ben Garantált Szolgáltatások témakörben. A 2010-es összesítés alapján a villamosenergia-iparban a Garantált Szolgáltatások nem teljesítése miatt 2009-re vonatkozóan összesen közel 89 millió Ft-ot fizettek ki az engedélyesek a felhasználók számára.

A fogyasztói elégedettség felmérésre és a kapott eredmények kiértékelésére, valamint a javítást célzó intézkedési tervek elkészítésére a 2010. évben is sor került. Az elosztói engedélyesek tevékenységei közül továbbra is a feszültségingadozás, az üzemszünetek (különösen a tartósak), valamint a hibabejelentések fogadása és elhárításuk időtartama áll a felhasználók érdeklődésének középpontjában. Az egyetemes szolgáltatói engedélyesek esetében a panaszügyintézés, a reklamációk kezelése, illetve a telefonos ügyintézés kapott alacsony

elégedettségi pontszámot mind a lakossági, mind a nem lakossági felhasználói csoportnál. A számlák áttekinthetőségének, érthetőségének megítélése egyértelműen romlott.

A Hivatal aktív kapcsolatot tartott fenn a közigazgatás más, fogyasztóvédelmi tevékenységet is ellátó szerveivel, munkáját azokkal összehangoltan végezte. A Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatósággal a korábbi években megvalósult hatáskörmegosztás zökkenőmentes átmenetének biztosítása érdekében megvalósított személyes szakmai támogatás helyett a Hivatal a 2010. évben az igény szerinti telefonos szakmai támogatás nyújtásának lehetőségét tartotta fenn. Az államigazgatási szervek mellett a Hivatal folyamatos kapcsolatban állt a civil fogyasztóvédelmi szervezetekkel is.

Energiatakarékosság, megújuló energiaforrások

A Hivatal közreműködött a Kormány energiatakarékossági és energiahatékonyság-növelési stratégiájának megvalósításában. Szakértőként részt vett az energiahatékonyság-növelési pályázatokat bíráló tárcaközi bizottság és a Környezet és Energia Operatív Program pályázatait bíráló bizottság munkájában, továbbá a pályázatok kiírásának előkészítésében. A Hivatal megkezdte a megújuló ösztönzési rendszer felülvizsgálatát, valamint háttér tanulmányokkal és számításokkal támogatta a megújuló energiaforrások felhasználásának növelését célzó Nemzeti Cselekvési Terv kidolgozását.

Nemzetközi kapcsolatok, energiainformáció, nyilvánosság, tájékoztatás

Az Európai Bizottság különböző szervezeteiben, azok szakmai bizottságaiban, az Európai Energia Szabályozók Tanácsának (Council of European Energy Regulators; a továbbiakban: CEER), az Európai Bizottság tanácsadó szerveként működő Európai Villamosenergia és Gázipari Szabályozók Csoportjának (European Regulators' Group for Electricity and Gas; a továbbiakban: ERGEG), valamint az Energia Szabályozók Regionális Egyesületének (Energy Regulators Regional Association; a továbbiakban: ERRA) tevékenységében a Hivatal munkatársai aktívan részt vesznek.

A Hivatal feladatai ellátásához szükséges – több mint 600 engedélyesre vonatkozó – műszaki-gazdasági adatok beszerzése és feldolgozása, valamint a társhatóságok és a nemzetközi szervezetek részére történő adatszolgáltatás folyamatos volt.

A Hivatal elnöke – törvényben meghatározott kötelezettsége szerint – a 2010. évben is benyújtotta a Hivatal előző évi tevékenységéről szóló beszámolót a Kormány számára. A Hivatal az EU részére elkészítette a villamosenergia- és a földgázpiac működését bemutató nemzeti jelentést.

A Hivatal nemzetközi szervezetek (EUROSTAT, Nemzetközi Energia Ügynökség stb.) részére folyamatosan teljesíti adatszolgáltatási kötelezettségét, ennek keretében megadja számukra a magyar földgáz- és villamosenergia-szektor főbb adatait.

A Hivatal 2010-ben is megjelentette az előző évi tevékenységét és az általa felügyelt szektor főbb műszaki-gazdasági adatait bemutató tájékoztató kiadványát. Két újabb kiadvány megjelentetésére is sor került:

- a Vezetékes Energiahordozók Statisztikai Évkönyvére (VEZESTÉK), mely a korábbi VESTÉK című kiadványnak a földgáz és távhő adatokkal való kibővítése, valamint
- a magyar villamosenergia-rendszer statisztikai adatait bemutató, a MAVIR közreműködésével készült kiadványára.

A Hivatal vezetői az elektronikus és az írott sajtóban 2010-ben is rendszeresen tájékoztatást adtak az energiaszektort és a fogyasztókat érintő kérdésekről. Az energetikával foglalkozó szakújságírók részére az aktuális témákról háttérbeszélgetések tartására is sor került, ahol az egyes kérdéskörökkel kapcsolatban részletes tájékoztató hangzott el. A Hivatal elnöke több alkalommal is adott interjút jelentősebb szaklapok számára.

A Hivatal tevékenysége, közérdekű határozatait, közleményei és a vezetékes energiapiacot érintő legfontosabb események a www.eh.gov.hu honlapon folyamatosan nyomon követhetők.

A Hivatal határozataival kapcsolatos jogorvoslati eljárások

A Hivatal 2010-ben – a fogyasztóvédelmi ügyekben hozott határozatokon kívül – 740 határozatot adott ki. 91 határozattal kapcsolatban nyújtottak be az érintettek keresetet a bíróságon. Ezek közül 31 ügy befejeződött, 60 ügyben pedig folyamatban van az eljárás. A korábbi évekről 47 per húzódott át a 2010. évre, amelyből 25 fejeződött be 2010-ben, 22 ügy pedig folyamatban van.

A Hivatal 2010-ben 1132 fogyasztóvédelmi ügyben hozott határozatait ellen az ügyfelek 151 esetben fordultak bírósághoz. Ezek közül 9 ügy zárult le, 142 ügy volt folyamatban 2010 végén. Az előző évekről 110 ügy húzódott át a 2010. évre, amelyből 2010-ben 53 fejeződött be és 57 volt folyamatban 2010. végén.

Horváth Péter
elnök

1. A villamosenergia-piac szabályozása és működése

1.1 Szabályozás

Engedélyezés és ellenőrzés

A Hivatal a villamosenergia-engedélyezés és -felügyelet körében 2010-ben a villamosenergia-ipari társaságok részére 369 határozatot adott ki, ezek közül 25 új kiserőművi összevont engedély és 137 ún. KÁT-kvóta megállapító határozat volt. Az engedélyesek számára 65 engedélymódosító határozat került kibocsátásra. 10 tevékenység megszüntetésére vonatkozó határozat, illetve szüneteltetési engedély került kiadásra. A Hivatal 42 új kereskedelmi engedélyt adott ki, 36 határozatot hozott szabályzatra, illetve annak módosítására, 5 cégjogi esemény és 44 egyéb ügy jóváhagyása történt meg, továbbá 5 esetben döntött vizsgálat indításáról, és 5 bírságoló határozat is született.

Termelői engedélyek

Az 50 MW vagy azt meghaladó teljesítőképességű erőművekre vonatkozóan 13 különböző engedélyt adott ki a Hivatal. Ezek közül egy volt termelői működési engedély, 2 törzstőke leszállítás, illetve befolyásszerzés engedélyezése, a többi pedig működési vagy létesítési engedély módosítása, vagy időbeli hatályának meghosszabbítása.

2010-ben két 50 MW-nál nagyobb teljesítőképességű erőmű építése jutott el a megvalósítás szakaszáig: a gönyői kombinált ciklusú erőmű, amely az E.ON Erőművek Kft. tulajdona, valamint a BVMT Bakonyi Villamos Művek Termelő Zrt. nyílt ciklusú gázturbinás erőműve. Mindkét erőmű üzembe helyezése 2010. év végén kezdődött meg. A Dunamenti Erőmű Zrt. gázturbinás bővítése is az üzembe helyezés szakaszába lépett 2010 végén.

A három erőmű 2011-ben 716 MW-tal növeli a magyar villamosenergia-rendszer beépített kapacitását.

Kiserőművek engedélyezési eljárása, a kötelező átvétel rendszere

A VET előírása alapján a 0,5 MW és az ezt meghaladó teljesítőképességű kiserőmű esetén meghatározott esetekben egyszerűsített engedélyezési eljárást kell lefolytatni. 2010-ben az engedélyezés folyamatosan zajlott.

A kötelezően átveendő villamos energia mennyiségét (a továbbiakban: KÁT-kvóta), a kötelező átvétel időtartamát, valamint a működési engedély érvényességi idejét a Hivatalnak kell megállapítania. Ehhez figyelembe kell vennie Magyarország nemzetközi vállalásait a megújuló villamosenergia-termelésre, a megújuló energiaforrásból előállított villamos energia versenyképességét, az adott projekt megtérülési idejét, az adott technológiának a villamosenergia-rendszer kiegyensúlyozott működésére gyakorolt hatását, a fogyasztók teherviselő képességét, a rendszerirányító véleményét, és az igénybe vett egyéb támogatás mértékét. A szabályozás 2008. január 1-től a hővel kapcsoltan előállított villamos energiára is vonatkozik.

Szél erőművek engedélyezése

A Hivatal 2010-ben nem adott ki szél erőműre vonatkozó új engedélyt.

2009. június 30-án jelent meg a szél erőmű kapacitás létesítésére irányuló pályázati eljárás feltételeiről, a pályázat minimális tartalmi követelményeiről, valamint a pályázati eljárás szabályairól szóló 33/2009. (VI. 30.) KHEM rendelet.

A Hivatal 2009. augusztus 28-án pályázatot írt ki szélerőművi kapacitás létesítési jogosultságra 410 MW teljesítményre, amelynek beadási határideje 2010. március 1. volt. A pályázatra 68 pályázat érkezett, összesen 1117,5 MW teljesítményre.

A Miniszter 2010 júniusában adta ki a szélerőmű kapacitás létesítésére irányuló pályázati kiírás feltételeiről, a pályázat minimális tartalmi követelményeiről, valamint a pályázati eljárás szabályairól szóló 33/2009. (VI. 30.) KHEM rendelet módosításáról szóló 1/2010. (VI. 18.) NFM rendeletet. A módosítás érintette a jogszabály célját, a pályázat bírálati szempontjait, az eredménytelenség megállapításának feltételeit.

A fentiek alapján a pályázatot a Hivatal 2010. július 15-én visszavonta.

Erőművek ellenőrzése

Az erőművek 2010. évi ellenőrzése során a Hivatal megállapította, hogy a jogszabályban előírt tüzelőanyag készlet a legtöbb erőműben rendelkezésre áll, több helyen az előírásokat meghaladó készletekkel is rendelkeznek. A karbantartást eltérő elvek alapján, de mindenütt terv szerint végzik, ezzel biztosítva a megbízhatóságot és a rendelkezésre állást.

Az erőművek a tüzelőanyag beszerzésére általában több éves szerződésekkel rendelkeznek.

A környezetvédelmi előírásokat az erőművek betartják, így a korábban elvégzett fejlesztések és átalakítások eredményesnek bizonyultak a szigorú normák kielégítésére, és egyetlen erőművet sem kellett ezen előírások be nem tartása miatt bezárni.

A minőségbiztosítási helyzetet áttekintve megállapítható, hogy minden 50 MW-nál nagyobb teljesítőképességű erőmű működtet minőségbiztosítási rendszert. A minőségbiztosítási rendszereket – a változásoknak megfelelően – átdolgozzák és auditáltatják. Egyes nagyerőművek integrált minőségirányítási-, környezetirányítási-, valamint munkaegészségügyi- és munkabiztonsági rendszer kialakítását kezdték meg. Több helyen integrált környezetközpontú irányítási és minőségirányítási rendszert működtetnek.

Az átviteli rendszerirányító engedélyezése, ellenőrzése

A MAVIR Zrt. átviteli rendszerirányításra vonatkozó működési engedély kiadása iránti kérelmét a Hivatal a 2008. január 1-jén kelt 84/2008. számú határozatával hagyta jóvá. Az engedély módosítására három alkalommal került sor 2010-ben a MAVIR kérelmére. Mindhárom esetben a működési engedély mellékletei kerültek aktualizálásra (2010. január 18-án kelt 24/2010. számú határozat, 2010. április 12-én kelt 164/2010. számú határozat és 2010. július 26-án kelt 496/2010. számú határozat).

A VET előírásai alapján 2008. január 1-jén megalakult az átvételi kötelezettség alá eső villamos energia kiegyenlítésére és elszámolására létrehozott speciális mérlegkör – a KÁT mérlegkör – amelynek mérlegkör-felelőse az átvételi rendszerirányító, a MAVIR Zrt. lett. Az egyes részletszabályok a napi működtetésben jelentős kihívások elé állították a MAVIR Zrt.-t, ami többek között a likviditás biztosításában, a pontatlan termelői menetrendek kezelésében nyilvánult meg. Ezen problémák megoldására a Hivatal a hatályos rendeletek (a megújuló energiaforrásból vagy hulladékból nyert energiával termelt villamos energia, valamint a kapcsolatosan termelt villamos energia kötelező átvételéről és átvételi áráról szóló 389/2007. (XII.23.) Korm. rendelet, valamint az átvételi kötelezettség alá eső villamos energiának az átvételi rendszerirányító által történő szétosztásáról és a szétosztás során alkalmazható árak meghatározásának módjáról szóló 109/2007. (XII. 23.) GKM rendelet) módosítására tett javaslatot a Közlekedési, Hírközlési és Energiaügyi Minisztériumnak a normaszöveg első tervezetének 2009. december 11-ei megküldésével. A szövegtervezet a 2010. év folyamán a

minisztérium és a Hivatal közötti egyeztetések alapján pontosításra került, majd 2011. január 1-jei hatálybalépéssel, a 270/2010. (XII. 8.) Korm. rendelettel, illetve a 20/2010. (XII. 8.) NFM rendelettel megtörtént a módosítás. Ezen túlmenően a fenti rendeleteket módosította a 369/2010. (XII. 31.) Korm. rendelet és a 32/2010. (XII. 23.) NFM rendelet 5. §-a is. Ezen módosítások hatálybalépése szintén 2011. január 1.

A MAVIR Zrt. KÁT mérlegkörre vonatkozó feladatait, kötelességeit az említett jogszabályokon kívül a MAVIR Zrt. üzletszabályzata is tartalmazza. A MAVIR Zrt. 2009. július 23-án kelt, 471/2009. számú határozattal jóváhagyott üzletszabályzatának módosítására 2010. évben egy alkalommal került sor a 471/2009. számú, jóváhagyó határozatban foglalt módosítási kötelezettségek teljesítésének elfogadása miatt (497/2010. számú határozat).

A Hivatal a 2009/72/EK irányelv és a 714/2009/EK rendelet hatálybalépését követően megkezdte a szükséges szabályozói lépések áttekintését annak érdekében, hogy az átviteli rendszerirányító 2012. március 3-tól az előírtaknak megfelelő keretek között tudjon működni.

A 2009/72/EK irányelv és a 2009/28/EK irányelv törvényi szintű átültetése érdekében a Hivatal szakmai előkészítő anyagát 2010. augusztus 2-án, az egyeztetések alapján kiegészített javaslatát 2010. szeptember 7-én a küldte meg az NFM számára.

Az Európai Bizottság a villamos energia határon keresztül történő kereskedelme esetén alkalmazandó hálózati hozzáférési feltételekről szóló 1228/2003/EK rendelet, valamint a 2006/770/EK határozattal módosított mellékletének nem megfelelő végrehajtása miatt kötelezettségszegési eljárást indított 25 tagállam, köztük a Magyar Köztársaság ellen 2009/2172. számon.

A Bizottság hivatalos felszólítását követően a Külügyminisztérium a szakmai hatóságok bevonásával megválaszolta a Bizottság észrevételeit. A felmerült problémák egy része indokolatlan volt (pl. a határmetszéki kapacitások heti előzetes becslésének közzététele), ugyanakkor tudomásul véve a Bizottság felszólítását, az előírások teljesítésére ezt követően sor került.

A Bizottság által felvetett kérdések egy jelentős részének teljesítése a jövőben válik aktuálissá, mint például a napon belüli szűkkesztmetszet-kezelési mechanizmus alkalmazása, vagy a határkeresztező átviteli kapacitások felosztására szolgáló közös, koordinált szűkkesztmetszet-kezelési módszer és eljárás bevezetése. Ugyanakkor voltak olyan felvetések is – ilyennek tekinthető az átviteli kapacitások megbízhatósági fokának (firmness) meghatározása – melyek bár teljesülnek, de nem egyértelműek. Az átláthatóság növelése érdekében a MAVIR Zrt. 2009-2010-ben folyamatosan dolgozott a rendeletben, illetve annak mellékletében előírt adatok és információk nyilvánosságra hozatalán, ennek megfelelően a korábban hiányzó adatok teljes mértékben elérhetőek, és adott esetben a MAVIR Zrt. külön jelzi a többletinformációkat is, a vonatkozó részletszabályok meghatározott pontjaira hivatkozással.

Ezen túlmenően az iránymutatás meghatározott pontjaiban előírt információk vonatkozásában az adatok egy része az ENTSOE.net közös, nemzetközi fejlesztésű adatpublikációs oldalon kerül közzétételre (határkeresztező üzemi menetrendi adatok, határkeresztező kereskedelmi menetrendek és fizikai áramlások). Ugyanakkor a MAVIR Zrt. valóban nem publikált naponta előzetes információt a tervezett üzemszünetekről és utólagos információt a 100 MW-nál nagyobb termelőegységek előző napi tervezett vagy nem tervezett üzemszünetéről. Mindezek egységesítésére és pótlására sor került, és az adatok a MAVIR Zrt. honlapján keresztül elérhetőek.

Elosztó hálózati társaságok engedélyezése, ellenőrzése

A Hivatal nem adott ki új elosztó hálózati engedélyeket a 2010. év folyamán, a meglévők módosítására nem merült fel okot adó körülmény. A szervezeti felépítés és a működés tekintetében 2010-ben nem történt változás az elosztók esetében.

Villamosenergia-kereskedők, illetve egyetemes szolgáltatók engedélyezése

A 2010. év folyamán összesen 27 villamosenergia-kereskedelmi működési engedély került kiadásra, ebből 10 korlátozott villamosenergia-kereskedelmi engedély. 4 engedélykérelem elbírálása nem fejeződött be 2010-ben. Új egyetemes szolgáltatói engedélykérelem nem érkezett. Az engedélyesek kérelmére 6 villamosenergia-kereskedelmi engedély került visszavonásra, 3 eljárás pedig nem fejeződött be 2010-ben. A visszavonások egyik oka az volt, hogy a külföldi tulajdonosok korábban bejegyzett magyarországi cégei mellett az anyacégek időközben a korlátozott villamosenergia-kereskedelmi engedélyt is megszerezték, és egyébként is csak nagykereskedelmi jellegű tevékenységet folytattak. Egy másik jellemző ok az volt, hogy a gazdasági helyzet miatt (visszaesés, különadó bevezetése) külföldre helyezték át, vagy megszüntették a tevékenységüket.

Szervezett villamosenergia-piac engedélyezése és működése

A HUPX Magyar Szervezett Villamosenergia-piac Zrt. 2010. július 20-án kezdte meg a működését 10 taggal. A tagok száma az év végéig 22-re növekedett. A 2010. évi működés során a forgalomművekedés az előző hónap forgalmához viszonyítva – november kivételével – minden hónapban meghaladta a 10 %-ot (2010. augusztushoz képest 2010. szeptemberre több mint 40 %-os volt). A napi csúcsot 2010. december 16-án érte el a forgalom, amikor meghaladta a 6 540 MWh-t. A HUPX-en kialakult árak jól követik a környező villamosenergia-tőzsdéken kialakult árakat.

A magyar áramtőzsde felvételt nyert az Európai Áramtőzsdék Szövetsége (EUROPEX) szervezetébe.

A Hivatal 2010. július 30-án szervezett villamosenergia-piaci működési engedélyt adott ki a prágai székhelyű Power Exchange Central Europe a.s. részére is.

A határkeresztező kapacitások elosztása és a szűk keresztmetszetek kezelése

Jogszabályi háttér

2008. január 1-jétől az 1228/2003/EK rendeletben meghatározott feladatokat a VET Vhr. 47. § (2) bekezdés h) pontja alapján a Kereskedelmi Szabályzat részletezi.

Az 1228/2003/EK rendelet 3. cikkének végrehajtása érdekében 0,25 Ft/kWh átviteli rendszerirányítási díjat kell fizetni az európai átviteli rendszerirányítók által kötött önkéntes sokoldalú hálózat használati (ITC) szerződésben nem részes országból történő import esetén. Az Európai Bizottságnak az átviteli rendszerirányítók közötti kompenzációs mechanizmusról szóló 774/2010/EK rendelete kötelezi az Európai Rendszerirányítók Szövetségét (ENTSO-E) a rendelet szerinti szerződés kidolgozására és működtetésére a 2011. évtől.

A határkeresztező kapacitások elosztása 2010-ben

A MAVIR Zrt., illetve a vele együttműködő rendszerirányítók 2003 óta bonyolítják a határkeresztező kapacitás aukciókat a szomszédos országokkal közös határmetszéken. A 2010. évre vonatkozó éves aukciók eredményeit összehasonlítva a 2009. évre – és a korábbi

évekre – vonatkozó éves aukció eredményeivel, a következő megállapítások tehetők: a rendelkezésre álló importkapacitások mennyiségének vonatkozásában további csökkenést tapasztalhattak a piaci szereplők az előző évekhez képest a Szlovákiából Magyarországra történő szállítások esetében, a korábbi 400 MW helyett 300 MW került kiosztásra, már közös aukció keretében. Az Ausztriából Magyarországra irányuló szállítások vonatkozásában annyi a változás, hogy 2009-re 180 MW zsinór és 120 MW csúcs kapacitás került meghirdetésre, míg 2010-re 120 MW zsinór és 120 MW csúcs. Az importlehetőség Romániából Magyarországra, a második határkeresztező vezeték üzembe helyezésével 150 MW-ról 200 MW-ra nőtt. Változatlanul nem került meghirdetésre éves kapacitás az Ukrajnából érkező szállításokra.

Villamosenergia-export tekintetében viszonylag kevés változás történt a 2009. évhez képest. A Magyarországról Ausztria irányába történő szállításokban a rendelkezésre álló zsinór és csúcs kapacitások között történt átrendeződés, a korábbi 100 MW zsinór és 50 MW csúcs helyett 80 MW zsinór és 80 MW csúcskapacitás került kiosztásra. A Szlovákiába történő szállításokhoz szükséges kapacitás 400 MW-ról 500 MW-ra nőtt.

Az ukrán-magyar határmetszéken 2010-ben is fennmaradt az egyoldalú havi és napi aukciók rendszere. Változtak az aukciós szabályok a román-magyar és a horvát-magyar határmetszéken, ahol közös aukció került bevezetésre minden időszakra vonatkozóan. Eszerint 2009 decemberétől a hosszú távú – a 2010. évre vonatkozó éves és 2010. évi havi – aukciókat a román, illetve horvát átviteli rendszerirányító, a napi aukciót pedig a MAVIR Zrt. bonyolítja.

A Hivatal által jóváhagyott Kereskedelmi Szabályzat szerint a 2011. évre vonatkozóan a szerb-magyar határmetszéken is hasonló megosztásban, közös aukció keretében kerültek a kapacitások allokálásra 2010 decemberében (azaz a hosszú távú aukciókat a szerb, a napi aukciókat pedig a magyar átviteli rendszerirányító bonyolítja).

A határkeresztező kapacitások kiosztását érintő jelentős előrelépés, hogy 2010. október 15-én napon belüli (intraday) kapacitás allokáció került bevezetésre a román-magyar határmetszéken, illetve 2010. december 1-jén a szlovák-magyar határmetszéken. A bevezetett műszaki megoldások egyik esetben sem véglegesek még, de mindenképpen hozzájárulnak már ebben a formájukban is ahhoz, hogy a villamosenergia-piac működése rugalmasabbá válhasson Magyarországon.

Az elmúlt években az egyes határmetszégeken kialakult magas, sokszor a 10 EUR/MWh-t is meghaladó – 100%-os kihasználtságot feltételező – határkeresztező kapacitás árak mind import, mind export tekintetében drasztikusan csökkentek a 2011. évre vonatkozóan. A jellemző ár néhány kivételtől eltekintve 0,5-1 EUR/MWh körül alakult. Import (Magyarország irányába történő szállítás) esetében az árak: Szlovákia 0,55 EUR/MWh; Ausztria 0,45 EUR/MWh, Szerbia: 1,02 EUR/MWh. Export esetében az árak: Szlovákia 0,27 EUR/MWh; Szerbia 0,41 EUR/MWh, Ausztria: 1,22 EUR/MWh. Kiugrónak tekinthető az elszámoló ár a román import esetében, ez 3,27 EUR/MWh; illetve az export esetében, ami 0,07 EUR/MWh.

1. táblázat A magyar villamosenergia-rendszer átviteli kapacitás mutatói (MW) 2010. éves ATC értékek

Reláció	TTC	TRM	NTC	AAC	ATC éves	
IMPORT	Ausztria - Magyarország ¹				120+120	
	Horvátország - Magyarország ²				400	
	Szlovákia - Magyarország ³	500	200	300	0	300
	Szerbia - Magyarország ⁴	200	100	100	50	50
	Románia - Magyarország ⁵	300	100	200	0	200
	Ukrajna - Magyarország ⁶	-	-	-	-	-
EXPORT	Magyarország - Ausztria ¹				80+80	
	Magyarország - Horvátország ²				600	
	Magyarország - Szlovákia ³	700	200	500	0	500
	Magyarország - Szerbia ⁴	200	100	100	50	50
	Magyarország - Románia ⁵	250	100	150	0	150
	Magyarország - Ukrajna ⁶	-	-	-	-	-

Alkalmazott rövidítések magyarázata:

TTC = Teljes átviteli kapacitás
 TRM = Átviteli megbízhatósági tartalék
 NTC = Nettó átviteli kapacitás
 AAC = Előzetesen lekötött kapacitás
 ATC = Rendelkezésre álló átviteli kapacitás

Magyarázat:

Az ATC értékek az adott időpontra vonatkoznak.
 Az ATC értékek külön-külön relációban értendők.
 Az ATC értékek nem adhatók össze.

1. APG által kerül kiosztásra a MAVIR és az APG nevében. Az Aukciós Iroda elérhetősége: <http://www.auction-office.at>
2. HEP-OPS által kerül kiosztásra a MAVIR és a HEP-OPS nevében. Az Aukciós Iroda elérhetősége: <https://portal.ops.hep.hr/aukcije>
3. A meghirdetett szabad átviteli kapacitás a MAVIR által szervezett SEPS a.s. - MAVIR közös aukció keretében kiosztásra
4. EMS és MAVIR által megosztva; MAVIR által kiosztandó éves ATC
5. TRANSELECTRICA által kerül kiosztásra a MAVIR és a TRANSELECTRICA nevében. Az Aukciós Iroda elérhetősége: http://www.ope.ro/listdoc.php?param=td_6_1_3_1&limba=Engleza
6. Együttműködési korlát miatt az ukrán fél által nem engedélyezett

2010-ben, a 1228/2003/EK rendelet mellékletében meghatározott közép-kelet-európai régióban (a továbbiakban: CEE Régió) az előző évekhez hasonlóan, az érintett átviteli rendszerirányítók által alapított közös Központi Allokációs Iroda (Central Allocation Office GmbH; a továbbiakban: CAO, www.central-ao.com) bonyolította a szűk keresztmetszetek kezelését. A szűk keresztmetszetek kezelése nettó átviteli kapacitás (NTC) alapján, koordinált aukció keretében a következő átviteli rendszerirányítók között történt: CEPS, a.s.; TenneT TSO GmbH (korábban: E.ON Netz GmbH); PSE-Operator S.A.; SEPS, a.s.; 50Hertz Transmission GmbH (korábban: Vattenfall Europe Transmission GmbH) és az Elektro-Slovenija, d.o.o. A MAVIR Zrt. és az APG Austrian Power Grid AG (korábban: VERBUND APG AG) viszont változatlanul kétoldalú aukciók keretében osztotta ki a rendelkezésre álló szabad átviteli kapacitásokat a 2010. évre vonatkozó éves, illetve havi aukciókon.

A CEE Régióban évek óta folyó, koordinált áramlás alapú allokáció (FBA) bevezetésére irányuló munka 2010-ben is folytatódott. A koordináció területén jelentős előrelépést sikerült elérni azzal, hogy 2010. december 1-jével egységes menetrendkezelés került bevezetésre a régióban harmonizált kapuzárási időpontokkal, egységes, európai műszaki szabványok alapján.

További előrelépés, hogy – ugyan még csak koordinált NTC alapon, de már közös CEE Régiós hálózati modell alapján – 2010. december elejétől a CEE Régió teljes (éves, havi és napi) szűk keresztmetszet kezelését a CAO vette át az érintett átviteli rendszerirányítóktól. 2011. január 1-jétől kezdődően (valójában már 2010 decemberétől) tehát a CAO végzi az allokációt – többek között – az osztrák-magyar és szlovák-magyar határmetszéken is.

Az FBA tesztelése a 2010. évben továbbra is folytatódott, a CAO és az átviteli rendszerirányítók tájékoztatása szerint a napi FBA bevezetésének időpontja 2011 folyamán várható.

Az átviteli rendszerirányító és az elosztó hálózati társaságok feladatainak szabályozása

Magyarországon a 2010. év során egy átviteli rendszerirányító (TSO) és hat elosztó társaság (DSO) működött.

A MAVIR Zrt. részére, amely korábban rendszerirányítói és átviteli hálózati engedéllyel rendelkezett (egyben az átviteli hálózati eszközök tulajdonosa is volt a MVM csoport részeként), a két engedély helyett 2008. január 1-jén egyetlen, átviteli rendszerirányítói engedély került kiadásra. Ennek módosítására a 2010. évben háromszor került sor, mindhárom esetben a mellékletek aktualizálása (24/2010., 164/2010. és 496/2010. számú határozatok) kapcsán. 2009. szeptember 3-án, a 2009/72/EK irányelv hatályba lépésekor a MAVIR Zrt. vertikálisan integrált vállalkozás leányvállalataként működött.

2010. év végén a Magyarországon működő hat elosztó hálózati társaság mindegyike (E.ON Dél-dunántúli Áramhálózati Zrt., E.ON Észak-dunántúli Áramhálózati Zrt., E.ON Tiszántúli Áramhálózati Zrt. ELMŰ Hálózati Kft., ÉMÁSZ Hálózati Kft., EDF DÉMÁSZ Hálózati Elosztó Kft.) – anyacégén keresztül (E.ON Hungária Zrt., ELMŰ Nyrt., ÉMÁSZ Nyrt., EDF DÉMÁSZ Zrt.) – túlnyomórészt külföldi szakmai befektető tulajdonában volt. Az MVM Csoport az ÉMÁSZ Nyrt.-ben 11,17%-os, míg az ELMŰ Nyrt.-ben 15,15%-os tulajdoni hányaddal rendelkezett.

A 2010. évben az elosztó hálózati engedélyesek feladataira vonatkozóan jogszabályi változás nem történt.

Tevékenységek szétválasztása

A villamosenergia-ipari átviteli- és elosztói rendszerirányítók a 2003/54/EK irányelven alapuló VET szétválasztási szabályai szerint működnek, ugyanakkor megkezdődött a felkészülés az Európai Unió 3. energiacsomagja szerinti új szétválasztási előírások átültetésére.

A magyarországi villamosenergia-ipari tevékenység-szétválasztási követelmények

Magyarországon a VET és annak végrehajtási rendelete (VET Vhr.) tartalmazza a természetes monopoltevékenységek (átviteli rendszerirányítás, elosztás) más, versenyző villamosenergia-ipari tevékenységektől (termelés, kereskedelem, egyetemes szolgáltatás) való szétválasztására vonatkozó kötelező érvényű előírásokat.

2006-ban a rendszerirányító visszaintegrálásra került az állami tulajdonú, leányvállalatain keresztül termelői és kereskedelmi tevékenységet is végző MVM Zrt.-be, így a korábbi független rendszerirányítói (Independent System Operator, ISO) modelltől Magyarország áttért a vertikálisan integrált vállalkozáson belüli önálló leányvállalatként működő átviteli

rendszerirányítói modellre. A tranzakció során az átviteli hálózat a rendszerirányító tulajdonába került. Az MVM Zrt. olyan vállalati struktúrát alakított ki, amelyben a leányvállalatokat koordináló holding társaság nem végez engedélyes villamosenergia-ipari tevékenységet. 2010-ben Magyarországon egyetlen átviteli rendszerirányítóként a MAVIR Zrt. továbbra is az MVM Zrt. keretében, de önálló leányvállalatként végezte engedélyesi tevékenységét. A korábban már az MVM Zrt.-n belül központosításra került támogató funkciók (pl. IT, pénzügy, számvitel, stb.) 2010-ben is hasonló módon működtek. A MAVIR Zrt. könyvvizsgálója azonos az MVM Csoport könyvvizsgálójával. A vállalaton belüli szolgáltatásnyújtásokat és az egyéb – keresztfinanszírozásra lehetőséget adó – kiszervezéseket a Hivatal fokozott figyelemmel kísérte, és kíséri a jövőben is.

A tevékenység-szétválasztásra vonatkozó szabályok teljesítésének gyakorlati tapasztalatai

Átviteli rendszerirányító

A 3. energiacsomag szerinti új szétválasztási szabályoknak való megfeleléshez szükséges lépések felmérése az átviteli rendszerirányítónál 2010-ben befejeződött, ezek teljesítésére a 2011. év folyamán kerül sor a tanúsítási eljárás eredményes lefolytatása érdekében.

Elosztó hálózati társaságok

A hat elosztó-hálózati engedélyes 2008. január 1-jétől – a 2003/54/EK Európai Uniósi direktíva jogi szétválasztási előírásait teljesítve – vertikálisan integrált villamosenergia-ipari vállalkozások részeként, a teljes jogi szétválasztás szabályai szerint működik.

A magyar villamosenergia-szabályozás nem használja a 100 ezer fogyasztóra vonatkozó mentesítési szabályt, mivel jelenleg mindegyik elosztónak több, mint 100 ezer csatlakozott fogyasztója van. A hálózati társaságok tulajdonolják a hálózati eszközöket.

A jogi szétválasztás egyben a számviteli szétválasztás jelentőségét is csökkenti, mivel az elosztói engedélyesek csak minimális mértékben végeznek nem hálózati tevékenységeket.

1.2 Verseny

A 2010. év a kiskereskedelmi verseny élénkülését hozta az egyetemes szolgáltatásra nem jogosult fogyasztók esetében, de a lakossági piacon is megjelent kereskedelmi engedélyesként egy új szereplő, a Magyar Telekom Távközlési Nyrt.

Az egyetemes szolgáltatás részaránya a teljes kiskereskedelmi piacon belül gyakorlatilag nem változott, továbbra is 40% körüli, ami azt jelenti, hogy majdnem az összes erre jogosult fogyasztó egyetemes szolgáltatótól vásárolja az áramot. Az egyetemes szolgáltatás 2008. évi bevezetése óta csak azért nőtt meg ebben a körben a fogyasztási részarány, mivel az egyetemes szolgáltatásra jogosultak köre egy 2008-as törvénymódosítás következtében 2009-ben kibővült. A 2008. június 9-én elfogadott törvénymódosítás a csatlakozási teljesítményhatárt 3x63 A-ra emelte, továbbá kiterjesztette a jogosultságot a külön jogszabály szerinti költségvetési szervekre, a helyi önkormányzatokra, azok közfeladatot ellátó költségvetési intézményeire, a közfeladatot ellátó egyházi jogi személyekre, valamint a közfeladatot ellátó alapítványi fenntartású intézményekre.

2. táblázat A szabályozott (közüzemi, illetve egyetemes szolgáltatásban történő) és szabadpiaci fogyasztás teljes fogyasztáson belüli aránya (%)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Szabadpiac	32,8	36,7	21,9	64,4	60,0	60,8
Közüzem/egyetemes szolgáltatás	67,2	63,3	78,1	35,6	40,0	39,2

A gazdasági visszaesés a villamosenergia-fogyasztás hozzávetőlegesen évi átlagos 5%-os csökkenésével járt 2009-ben (a 2008. évhez képest). A keresletcsökkenés a hazai erőművi szektor kibocsátásának erőteljes (10%-os) visszaesésével, és a nettó import jelentős növekedésével párosult. A hazai termelők bruttó fogyasztáson belül képviselt együttes súlya 90%-ról 85,5%-ra csökkent: a nettó import bruttó fogyasztáson belüli aránya (amely a piacnyitást követő évek 15-20% közötti szintjéről 2007-2008-ra átmenetileg 10%-ra csökkent) 2009-ben újra megközelítette a 15%-ot. A 2010. évben a fogyasztás mintegy 2,5%-kal nőtt az előző évihez képest, ami a hazai termelés közel 4%-os növekedésével járt együtt. Az importszaldó így is számottevő, mintegy 13,3%-a a bruttó fogyasztásnak.

Az erőművi befektetők egymáshoz viszonyított piaci pozíciója a fentiek következtében jelentős mértékben megváltozott. A zsinórtermelők (Paks, Mátra) együttes termelése enyhén növekedett 2010-re. A földgáztüzelésű nagyerőművek mintegy 10%-kal növelték termelésüket 2009-hez képest, de ezen erőművek termelése még így is csak kétharmada a 2008. évének. Mivel a zsinórtermelők 2010-ben is az MVM szerződéses portfóliójának részét képezték, a nagykereskedelmi piac MVM-központúsága nem csökkent; a hazai fogyasztás kielégítéséhez szükséges villamos energia többsége (közel kétharmada) továbbra is az MVM csoporton keresztül jutott el a fogyasztókat ellátó egyetemes szolgáltatókhoz és kereskedőkhöz.

Termelői és kereskedelmi piac

A magyar termelői piac a hagyományos eszközökkel vizsgálva 2010-ben is alacsony koncentrációt mutatott. Az erőművi szektor 1995-1997 közötti privatizációja során a vertikálisan integrált állami vállalathoz (Magyar Villamos Művek Tröszt) tartozó erőművek jelentős része különböző külföldi stratégiai befektetők (Electrabel, RWE, AES) tulajdonába került. A három legnagyobb termelő együttes részesedése beépített kapacitások szerint 2009-ben 61%-ot, termelés szerint 2010-ben 66%-ot tett ki, a piac koncentráltóságát mérő, 0-10 000 közötti skálán mozgó Herfindahl-Hirschman Index (HHI) pedig – számítási módtól függően – 1400-1800 közötti értéket venne fel, ami normális körülmények között kevéssé koncentrált, sokszereplős piacot jelez.

3. táblázat A hazai erőművi társaság(csoport)ok piaci részesedése beépített kapacitás (2009) és termelés (2010) szerint¹

	Beépített kapacitások (MW), 2009	Piaci részesedések (kapacitás szerint)¹¹	Termelés (TWh), 2010	Piaci részesedések (termelés szerint)¹²
MVM ²	2590	28%	16,6	43%
GDF Suez ³	1736	19%	2,7	7%
AES ⁴	1237	13%	2,1	5%
RWE ⁵	950	10%	6,3	16%
Alpiq ⁶	403	4%	0,8	2%
EdF ⁷	410	4%	1,4	4%
Egyéb hazai erőmű ⁸	1847	20%	7,6	19%
Összes hazai erőmű	9173	100%	33,7	86%
Nettó import			5,2	14%
Bruttó fogyasztás			39,0	100%
3 legnagyobb erőművi társaság⁹				
	5 563	61%	25,6	66%
HHI-index¹⁰				
		1500		2167

1. A táblázatban erőművi társaság alatt az erőműveket tulajdonló befektetői csoportokat értjük. Az egyszerűség kedvéért nem próbáltuk kiszűrni a rendszerszintű szolgáltatások piacán aktív erőművi egységeket (pl. Dunamenti F, vagy AES Tisza blokkok)
2. MVM: Paksi Atomerőmű Zrt., Vértesi Erőmű Zrt., MVM GTER Zrt.
3. GDF Suez: Dunamenti Erőmű Zrt.
4. AES: AES-Tisza Erőmű Kft, AES Borsod Energetikai Kft.
5. RWE: Mátrai Erőmű Zrt.
6. Atel (2010. február 1-től Alpiq): Csepeli Áramtermelő Kft.
7. EdF: Budapesti Erőmű Zrt.
8. Az 5% alatti piaci részesedéssel rendelkező erőművi befektetők összesített részesedése
9. A beépített kapacitások alapján 3 legnagyobbnak minősülő erőművi társaság (MVM, GDF Suez, AES) nem azonos a termelés alapján számított 3 legnagyobb erőművi társasággal (MVM, RWE, GDF Suez).
10. A rendelkezésre álló, vagy a ténylegesen igénybe vehető kapacitásokkal számolva magasabb, az importkapacitásokat figyelembe véve alacsonyabb koncentrációs értéket kapnánk.
11. Bruttó beépített kapacitások alapján számolva (2009. évi adatok).
12. Adott erőművi társaság hálózatra adott (nettó) termelése osztva az országos bruttó fogyasztással (2010. évi adatok).

Az erőművi kapacitások viszonylag alacsony koncentrációjával párhuzamosan a nagykereskedelemben magasabb koncentráció figyelhető meg. A végfogyasztók ellátásához szükséges kapacitások többségét ugyanis a korábbi közüzemi nagykereskedő (MVM Rt.) az erőművi szektor privatizációjának éveiben (1995-1997) aláírt hosszú távú szerződésekkel (HTM-ekkel) kötötte le. A vonatkozó szerződéseket a HTM törvény 2008. december 31-i hatállyal megszüntette. A törvény felhatalmazása alapján a villamos energiával összefüggő egyes kérdésekről szóló 2008. évi LXX. törvény alapján visszafizetendő állami támogatások kiszámításáról és az erőművi átállási költségekről szóló 149/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet (a továbbiakban: HTM rendelet) meghatározta a visszafizetendő állami támogatások és a HTM-ek felbontása miatt keletkező átállási költségek kiszámításának módszertanát és termelőnként az állami támogatások és átállási költségek konkrét mértékét. A HTM rendelet alapján kiszámított átállási költség-támogatási módszertant és az átállási költség számokat a Bizottság az „N691/2009. sz. állami támogatás – Magyarország” tárgyú 2010. április 27-én kelt határozatában jóváhagyta. A Hivatal 2010. május 7-én határozatot hozott az érintett erőművek tekintetében „A Megállapodás keretében nyújtott visszafizetendő állami támogatás összegének megállapítása” tárggyal, amely határozatok szerint:

- Az AES-Tisza Erőmű Kft., az Alpiq Csepel Kft., a Mátrai Erőmű Zrt. és a Paksi Atomerőmű Zrt. a HTM rendeletnek megfelelően nem részesült a HTM-ek révén tiltott állami támogatásban.
- A Budapesti Erőmű Zrt. 44 203 608 ezer Ft tiltott állami támogatásban részesült, de visszafizetési kötelezettsége nem keletkezett, mivel a HTM rendelet megtérülés számítása szerint a termelő 89 209 966 ezer Ft értékű meg nem térült beruházással rendelkezik. Az átállási költsége így 89 209 966 ezer Ft.
- A Dunamenti Erőmű Zrt. 125 352 538 ezer Ft tiltott állami támogatásban részesült, de visszafizetési kötelezettsége nem keletkezett, mivel a HTM rendelet megtérülés számítása szerint a termelő 21 171 911 ezer Ft értékű meg nem térült beruházással rendelkezik. Az átállási költsége így 21 171 911 ezer Ft.
- A Pannon Hőerőmű Zrt. 9 398 827 ezer Ft tiltott állami támogatásban részesült, de visszafizetési kötelezettsége nem keletkezett, mivel a HTM rendelet megtérülés számítása szerint a termelő 3 936 511 ezer Ft értékű meg nem térült beruházással rendelkezik. Az átállási költsége így 3 936 511 ezer Ft.

A Hivatal a támogatási program működésének végéig, vagyis az eredeti HTM-ek megszűnésének időpontjáig, évenként figyelemmel kíséri az érintett erőművek megtérülésének alakulását és a támogatási program végén az egyes termelőkre vonatkozóan összesített elszámolást készít. Amennyiben a HTM-es beruházások megtérülnek, illetve a HTM törvény alapján jogosulatlanul beszámított átállási költség keletkezik – ha a termelő a villamosenergia-termelését indokolatlanul visszatartja, a villamos energia termelői engedélyének szüneteltetését kéri, vagy a villamos energia termelői engedélyét visszavonták –, úgy a termelő részére állami támogatás visszafizetési kötelezettséget állapít meg a Hivatal. A Hivatal a HTM rendelet szerint a kompenzációs időszak végéig évente, a tárgyévet követő év április 30-ig tájékoztatja az NFM-et az érintett termelők (Budapesti Erőmű, Dunamenti Erőmű, Pannon Hőerőmű) megtérülésének alakulásáról.

Az MVM az érintett erőművek többségével új, 5-8 éves megállapodásokat kötött. Az új szerződéseken keresztül az MVM (MVM Trade) 2010-ben a hazai erőművek összes rendelkezésre álló kapacitásának hozzávetőlegesen 40-50%-a felett rendelkezett, ami a gyakorlatban azt eredményezte, hogy a hazai erőművek nettó termelésének mintegy 59%-ához egyetlen szereplőn, az MVM-en keresztül lehetett hozzájutni.

4. táblázat A hazai erőművi társaságok értékesítési szerkezete

	Villamosenergia-értékesítés (TWh)					Részesedés
	2006	2007	2008	2009	2010	2010
MVM-HTM¹	23,6	26,5	26,8	19,9	19,8	58,5%
Kereskedő²	3,2	3,6	3,2	5,0	6,0	17,8%
Kötelező átvétel³	4,5	5,0	6,5	7,4	7,6	22,5%
Egyéb	2,0	1,9	0,2	0,3	0,4	1,2%

1. Az MVM Rt, MVM Zrt., illetve az MVM Trade Zrt. (2007-ig közüzemi nagykereskedő) által HTM, 2009-től 5-8 éves villamosenergia-vásárlási szerződések keretében történő villamos energia vásárlások. 2008-ban a közüzemi nagykereskedői engedély megszűnt, az MVM Trade Zrt., ekkortól csak kereskedelmi engedéllyel rendelkezik. Az MVM Rt, MVM Zrt, illetve MVM Trade Zrt. HTM-en kívüli erőművi beszerzéseit (2007-ig ilyen tétel volt bizonyos nagyerőművek kötelező átvétel keretében történő értékesítése is) nem tartalmazza.
2. Az erőművek kereskedőknek történő értékesítései az MVM Partner Zrt. erőművi beszerzéseit is tartalmazzák.
3. A kötelező átvétel keretében történő erőművi értékesítések vásárlója 2007-ig bezárólag nagyobb részben a közüzemi szolgáltatók, kisebb részben a közüzemi nagykereskedő volt, 2008-tól kizárólag a MAVIR Zrt.

A villamos energia nagykereskedelmi piac szerkezete eltérő az egyetemes szolgáltatóknak, illetve a kereskedőknek történő értékesítések esetében. Az egyetemes szolgáltatók villamos energia beszerzésének közel háromnegyede 2010. évben továbbra is egyetlen csatornán keresztül történt. A hatósági árkontroll alá eső egyetemes szolgáltatói szegmensben (jóllehet annak mérete a korábbi közüzemi szegmensnek csupán kisebb része) tehát az MVM dominanciája lényegében változatlan mértékű (72%-os) volt (*lásd 5. táblázat*). Az egyetemes szolgáltatók egyéb beszerzéseit elsősorban a kiserőművek által kapcsoltan vagy megújuló energiaforrással termelt, és a MAVIR-nak a kötelező átvétel keretében hatósági áron értékesített villamos energia, valamint a KÁT mérlegkör kiegyenlítő energiájának érintett szolgáltatókra allokált hányada tette ki.

5. táblázat A közüzemi/egyetemes szolgáltatók beszerzési szerkezete

	Villamosenergia-beszerzés ¹ (TWh)					Részesezés 2010
	2006	2007	2008	2009	2010	
MVM²	17,7	22,9	10,5	10,4	10,1	71,6%
Kötelező átvétel	3,7	4,4	2,3	3,1	3,3	23,4%
Egyéb	0,9	0,8	0,0	0,5	0,7	5%

1. A táblázat csak a közüzemi, illetve egyetemes szolgáltatás keretében jelentkező fogyasztói igények kielégítése érdekében vásárolt villamos energia mennyiségeket tartalmazza. A közüzemi szolgáltatók elosztó-hálózati veszteség kielégítése érdekében történő vásárlásait (melyet 2007-ig az MVM Rt./MVM Zrt./MVM Trade Zrt. elégített ki) nem tartalmazza.
2. A közüzemi szolgáltatóknak az elosztó-hálózati veszteségek kielégítése érdekében történő értékesítéseket nem tartalmazza.

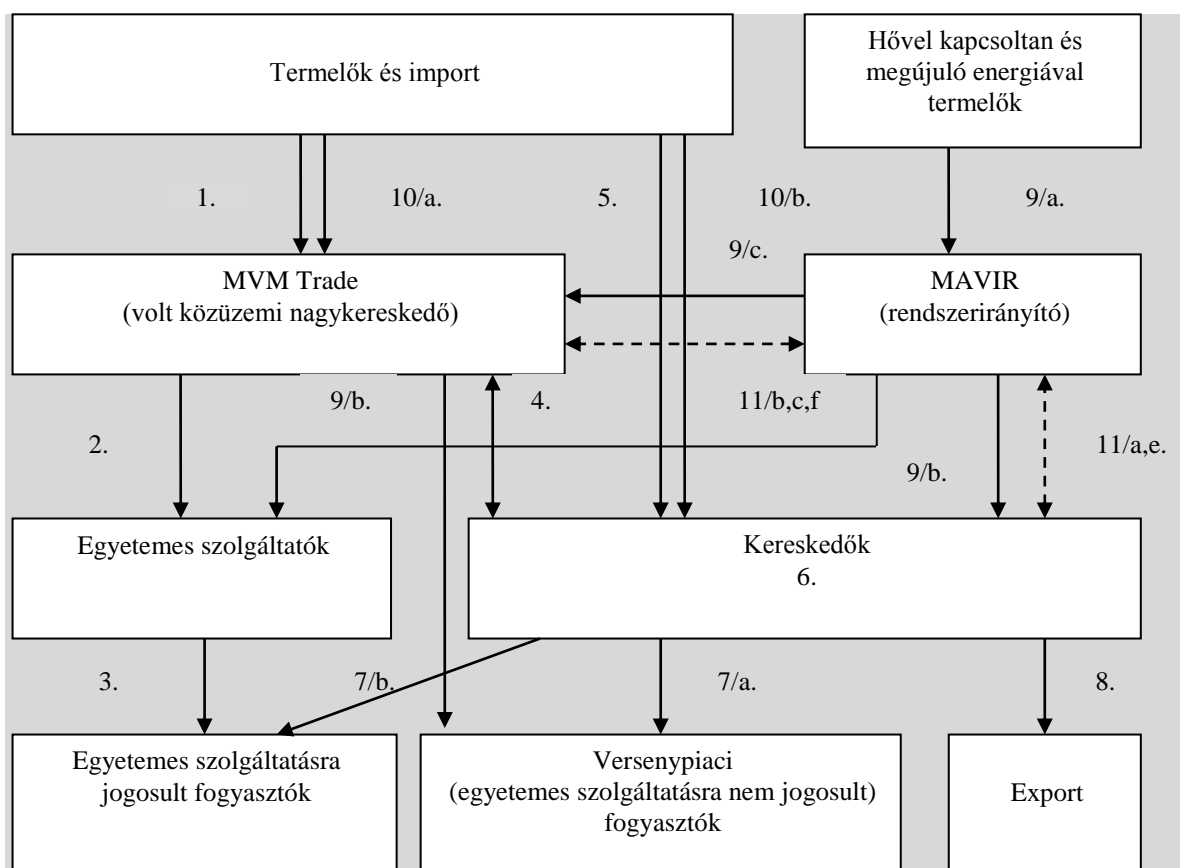
A szabadpiacon tevékenykedő kereskedők beszerzését – a közüzemi/egyetemes szolgáltatókkal ellentétben – nem korlátozta a törvény, ezért ebben a szegmensben jóval heterogénebb volt a piaci szerkezet, az MVM dominanciája itt csak mérsékelten érvényesült. A szabadpiaci fogyasztás növekedésével párhuzamosan az MVM szabadpiaci értékesítései 2008-ig gyors ütemben növekedtek, így a feljogosított fogyasztókat ellátó kereskedők kiszolgálásban betöltött szerepe fokozatosan nőtt. A kereskedők 2010. évi elsődleges (vagyis a kereskedők egymás közti forgalmát figyelmen kívül hagyó) beszerzései alapvetően négy forrásból táplálóztak (*6. táblázat*). Ezek: az importforrások, az MVM-nek az általa lekötött erőművi kapacitásokból származó villamosenergia-értékesítése, a hazai erőművek – MVM által le nem kötött – szabad kapacitásai, valamint 2008-tól a MAVIR által kötelező átvétel keretében átvett villamos energia (kiegészítve a KÁT mérlegkör kiegyenlítéséből származó villamos energiával) továbbértékesítése. Az elsődleges forrásokból beszerzett villamos energia (miután annak jelentős része kereskedők közti tranzakciókon is keresztülment) túlnyomó többsége a hazai kiskereskedelmi piacon, kisebbik része külpiacokon kerül értékesítésre.

6. táblázat A kereskedők elsődleges beszerzési szerkezete¹

	Villamosenergia-beszerzések (TWh)					Részesedés
	2006	2007	2008	2009	2010	2010
Import ²	7,7	9,9	11,9	15,0	14,0	39,7%
MVM	6,5	5,1	14,3	9,2	10,3	29,2%
Hazai erőművek	3,2	3,6	3,2	5,0	6,0	17,0%
Egyéb ³	0,2	0,2	4,5	6,3	5,0	14,2%

1. A kereskedők elsődleges beszerzése alatt a közvetlenül hazai erőműből vagy importból származó, illetve az MVM-től, mint (egykori) közüzemi nagykereskedőtől vásárolt villamos energiát értjük. A táblázat a kereskedők egymás közötti – jelentős mértékű – forgalmát nem tartalmazza. A kereskedői beszerzések – a 2008. január 1. előtti és az azt követő időszak összehasonlíthatósága érdekében – nem tartalmazzák az MVM Trade Zrt. beszerzéseit.
2. A táblázatban szereplő kereskedői import nem tartalmazza a határon kívül vásárolt és értékesített villamos energiát.
3. 2007-ig elsősorban a rendszerirányítótól beszerzett kiegyenlítő energiát tartalmazza, 2008-tól a rendszerirányítótól kötelező átvétel keretében megvásárolt villamos energiát is magába foglalja.

Magyarországon már van szervezett energiapiac (energiatőzsde), de a villamosenergia-kereskedelem alapvetően továbbra is kétoldalú (bilaterális) szerződések keretében történt. A 2010. évi villamosenergia-értékesítések az **1. ábra** szemlélteti (a rendszerszintű szolgáltatásokkal kapcsolatos tranzakciókat az ábra nem tartalmazza).

1. ábra Tranzakciók a villamosenergia-piacon

Az ábra értelmezéséhez az alábbi magyarázatok fűzhetők.

A hazai erőművek termelésük többségét a korábbi közüzemi nagykereskedővel (MVM-mel) kötött 5-8 éves megállapodások keretében értékesítették (1.), termelésük közel egynegyedét (kapcsolt- és megújuló termelés) kötelező átvétel keretében, rendeletben meghatározott áron vette át tőlük a MAVIR (9/a.). Az erőművi termelés 18%-a került rövidebb időtartamú (többnyire éves) szerződések keretében közvetlen szabadpiaci értékesítésre (5.).

Az MVM a hazai erőművektől vásárolt villamos energia mintegy felét 4 éves keretszerződések keretében, szabályozott áron értékesítette az egyetemes szolgáltatásra jogosult fogyasztókat – hatóság által jóváhagyott áron – ellátó egyetemes szolgáltatók számára (2., 3.). 2010-ben ezen a hatósági árszabályozásnak kitett csatornán keresztül bonyolódott a hazai villamosenergia-fogyasztás 39%-a.

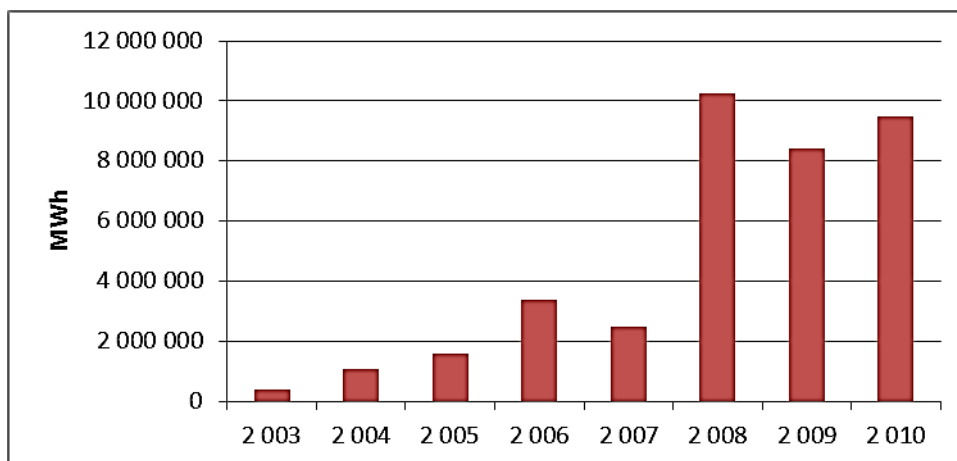
Az MVM a rendelkezésére álló erőművi villamos energiának hozzávetőlegesen a felét bilaterális szerződéseken, vagy nyilvános kapacitásaukciókon keresztül a kereskedőknek értékesítette (4.). Bár a piacnyitás első évében a kereskedők elsősorban az importforrásokra alapozták tevékenységüket, néhány év alatt (az importkapacitásokban mutatkozó kezdeti felesleg eltűnését követően) az import (10/b.) mellett az MVM által lekötött erőművi kapacitások értékesítése vált a szabadpiacon működő kereskedők legfontosabb beszerzési forrásává. Az elsődleges kereskedői beszerzések jelentős része a kereskedői szektoron belüli másodlagos kereskedelmen ment keresztül (6.), mielőtt felhasználói értékesítésre (7.), vagy exportpiacra került volna (8.). Sajátos értékesítési kategóriába esik a megújuló energiaforrással, illetve a hővel kapcsolatos termelt villamos energia értékesítése (9/a., b.). Ezen villamos energiát a rendszerirányító (MAVIR) a KÁT keretében (jogszabályban meghatározott áron, a Hivatal által kiadott engedélyben megszabott mennyiségben és időtartamban) köteles megvásárolni a termelőktől (9/a.). A KÁT keretében értékesített villamos energiát és a KÁT kiegyenlítéséből származó villamos energiát a kereskedők és egyetemes szolgáltatók felhasználói értékesítésük arányában kötelesek megvásárolni a MAVIR-től (9/b., 9/c.).

Piaci események és szabályozásbeli változások

2010. július 20-án elindult a magyar villamosenergia-tőzsde, a HUPX. A tőzsdét létrehozó és üzemeltető céget, a HUPX Magyar Szervezett Villamosenergia-piac Zrt.-t a MAVIR Zrt. 2007 májusában 20 millió forintos jegyzett tőkével alapította meg. A 2010. évben csak másnapi óras termékkel (amely fizikai szállítása a magyar átviteli rendszerben történik) lehetett kereskedni a tőzsdén, de a 2011. évben várható blokktermékek, fizikai határidős ügyletek, továbbá napon belüli piac bevezetése, illetve egyes szomszédos országokkal (Ausztriával, Romániával) való piac-összekapcsolás megvalósítása is. A HUPX mellett a Power Exchange Central Europe a.s. is szervezett villamosenergia-piaci engedélyt kapott.

A világgazdasági válság nyomán kialakuló hazai és régiós keresletcsökkenés miatt a termelői befektetések egy részét leállították, így a Magyar Villamos Művek és a német RWE energiakonzern tervezett közös magyarországi beruházását, a Mátrai Erőmű Zrt. 440 MW-os széntüzelésű blokkal való kapacitásbővítését is, amelynek értéke 300 milliárd forint lett volna. A Vásárosnaményba tervezett, több mint 230 MW kapacitású gáztüzelésű erőmű megépítését is leállították. A tervezett kombinált ciklusú erőmű megvalósításával a Kárpát Energo Zrt. volt megbízva, amely az MVM Zrt. (51%), a System Consulting Zrt. (25%) és Stratus Ltd. (24%) tulajdonában van. A beruházás becsült költsége 137 millió dollár volt.

A 2010. évben is folytatódott az MVM Trade Zrt. aukciós értékesítése, amelyet a Hivatal az ún. JPE határozatában írt elő a jelentős piaci erővel rendelkező engedélyes számára.

2. ábra Az MVM aukciókon értékesített villamos energia mennyisége az egyes értékesítési évekre vonatkozóan

A kiskereskedelmi piac jellemzői

A kiskereskedelmi piac legfőbb jellemzője a 2003. évi piacnyitás óta annak kettős szerkezete: a hatósági áras és a szabadáras szegmens elkülönülése. A két szegmens egymáshoz viszonyított aránya 2008-tól kezdődően nagymértékben megváltozott. A hatósági áras közüzemi szolgáltatást, melynek igénybevételére korábban minden fogyasztó jogosult volt, 2008-tól felváltotta a jóval szűkebb jogosultsági körre vonatkozó egyetemes szolgáltatás.

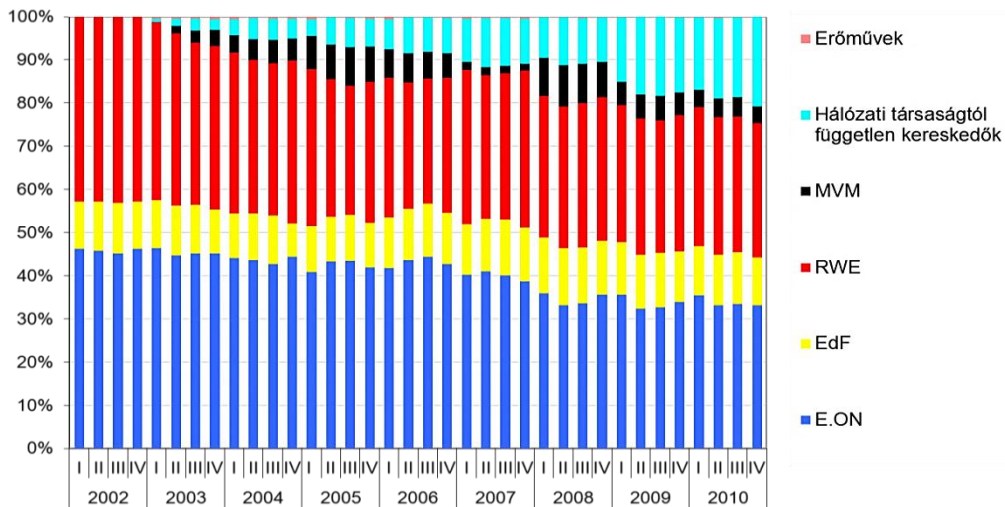
Az egyetemes szolgáltatásra jogosult felhasználókat továbbra is döntően a korábbi közüzemi szolgáltatóik látják el, immár egyetemes szolgáltatói engedély birtokában. Az egyetemes szolgáltatót az egyetemes szolgáltatásra jogosult felhasználókkal szemben villamosenergia-értékesítési és szerződéskötési kötelezettség terheli.

Az egyetemes szolgáltatásra nem jogosult felhasználók vagy már korábban is a szabadpiacról vételeztek energiát (elsősorban a nagyfogyasztók), vagy csak a közüzem megszűnésével kerültek szabadpiacra (elsősorban a közepes és kislefogyasztók). A közüzemi ellátás megszűnésével 2008-ban szabadpiacra kerülő kislefogyasztók többnyire korábbi szolgáltatójuknál maradtak, akik kereskedői engedély birtokában látták el ezeket a szabadpiacra kerülő fogyasztókat.

Az egyetemes szolgáltatói és kereskedelmi engedéllyel rendelkező társaságok – az E.ON Energiaszolgáltató Kft., a Budapesti Elektromos Művek (ELMŰ) Nyrt., az Észak-magyarországi Áramszolgáltató (ÉMÁSZ) Nyrt. és az EDF Dél-magyarországi Áramszolgáltató (EDF DÉMÁSZ) Zrt. – leányvállalataik, vagy kapcsolt vállalkozásaik révén az elosztó hálózatok üzemeltetésében is érdekelték. Az egyetemes szolgáltatók három multinacionális vállalatcsoport – E.ON, RWE, EDF – tulajdonában vannak, melyek nem csak a fentebbi, hanem más kereskedő cégek révén is látták el felhasználókat az év során. A teljes hazai kiskereskedelmi piacon ezen vállalatcsoportok együttes részesedése 7 évvel a 2003-as piacnyitást követően is igen jelentős – a tavalyi évhez hasonlóan 77%-os – volt.

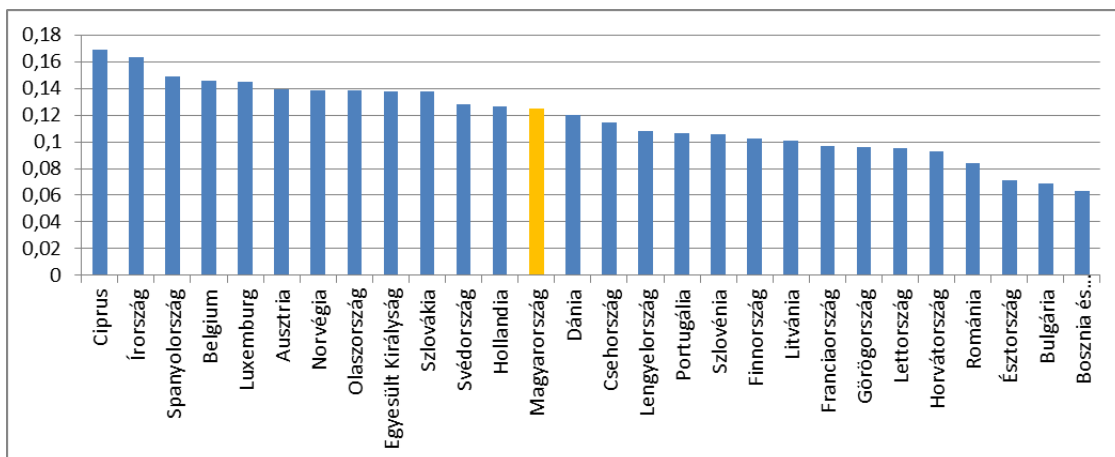
Az erős piaci koncentráció dacára a kiskereskedelmi piacon olyan kereskedők is megjelentek, akik a piacnyitással párhuzamosan hazai nagykereskedelmi tevékenységük mellé felhasználók ellátását is vállalták. Közöttük éppúgy megtalálhatók a régióban több leányvállalattal rendelkező multinacionális vállalatok, mint a kisebb hazai kereskedők. 2010-ben mintegy 30 olyan kereskedő volt aktív a kiskereskedelmi piacon, amely tulajdonosi szállal a hazai elosztó hálózati társaságokhoz nem kötődött. Részesedésük megközelítőleg – a tavalyi évhez hasonlóan – 23% volt, de ha az MVM csoporthoz tartozó kereskedőket leszámítjuk, akkor ez a részarány csak

19%. A kereskedők némelyike csak egy meghatározott felhasználói kör, többnyire egy cégcsoport ellátására szerveződött.

3. ábra Befektetői csoportok részesedésének változása a kiskereskedelmi piacon (2002 - 2010)

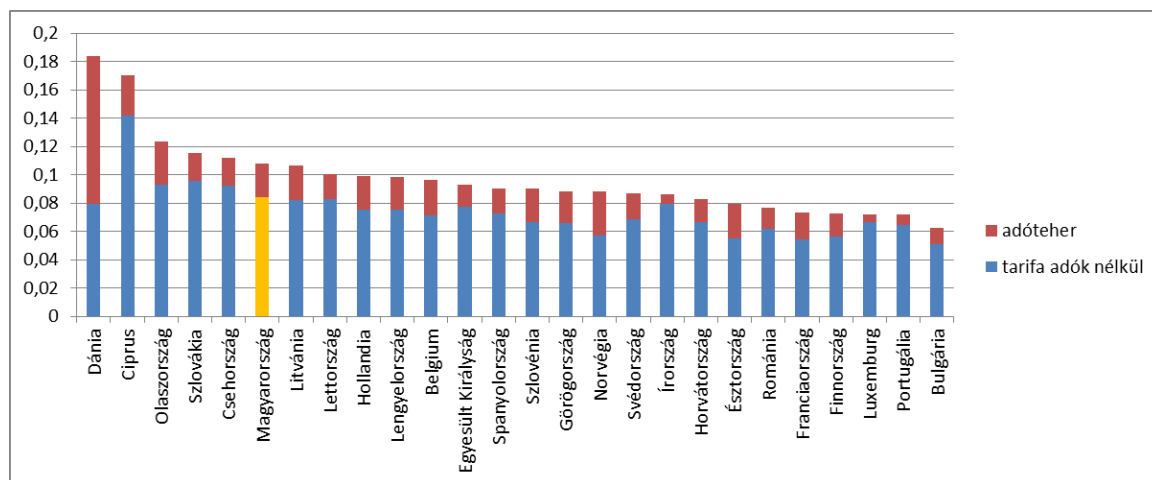
A 2010. évben tovább csökkent az egykori közüzemi szolgáltatók (a mai E.ON, EdF, RWE társaságok) piaci részesedése. Ugyanakkor pozíciójuk továbbra is rendkívül erős volt, mivel a nem egyetemes szolgáltatás keretében vételező, mintegy százezer felhasználó 90%-át (elsősorban az egyetemes szolgáltatásra nem jogosult kis- és közepes fogyasztókat) a korábbi közüzemi szolgáltató „utódkereskedője” látta el. (Rajtuk kívül csak az MVM Partner Zrt., a Magyar Telekom Távközlési Nyrt. és a Klepierre Trading Energia Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. büszkélkedhet több mint ezer fogyasztóval.) Ha a szolgáltatók és kereskedők piaci részesedését nem az általuk ellátott fogyasztók száma, hanem azok éves fogyasztása szerint számoljuk, ez a piaci részarány jóval kisebb: a volt közüzemi szolgáltatók és kapcsolt vállalkozásaik 2010-ben a szabadpiaci fogyasztás 64%-át bonyolították. Az adatokból is jól látható, hogy az új belépő kereskedők továbbra is elsősorban a nagyfogyasztók ellátásáért versengenek.

Forrás: EUROSTAT

4. ábra A villamos energia tarifa árainak európai összehasonlítása a lakossági fogyasztóknál (adók nélkül, évi 2 500 – 5 000 kWh fogyasztás; 2010. éves adatok, euró/kWh)

A hazai végfogyasztói árak európai összehasonlításban 2010-ben a lakossági és az évi 20-70 GWh fogyasztású ipari felhasználók esetében is a középmezőnyben voltak. Az ipari fogyasztók áresése a tavalyi évhez képest pozitív fejlemény (4. és 5. ábra).

Forrás: EUROSTAT

5. ábra A villamos energia tarifa árainak európai összehasonlítása a nem lakossági felhasználóknál (évi 20 – 70 GWh fogyasztás; 2010. éves adatok, euró/kWh)

Intézkedések a piaci erőfölénnyel történő visszaélések elkerülésére

A gazdasági erőfölénnyel való visszaélések utólagos felderítésére és szankcionálására vonatkozó, a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvényben (a továbbiakban: versenytörvény) megszabott ex-post – versenyfelügyeleti – hatósági feladatokat a Gazdasági Versenyhivatal (a továbbiakban: GVH) látja el. A piaci erőfölénnyel való visszaélés előzetes megakadályozását célzó, VET-ben meghatározott ex-ante beavatkozási jogköröket a Hivatal gyakorolja.

A VET speciális szabályokat alkalmaz a piaci erőfölénnyel való visszaélés elkerülése érdekében. Bevezette a jelentős piaci erővel rendelkező engedélyesekre vonatkozó szabályozási gyakorlatot, ami a villamosenergia-ipar szabályozásában új, de az elektronikus hírközlési szektorban már ismert szabályozási eszköz. A törvény és a hozzá kapcsolódó végrehajtási rendelet részletes szabályokat tartalmaz a jelentős piaci erővel rendelkező engedélyesek azonosítására és kezelésére vonatkozólag.

Ezen új szabályozás keretében a Hivatal, mint felügyeleti hatóság speciális többletkötelezettségeket (pl. nyilvános kapacitás aukció keretében történő villamosenergia-értékesítés, költségalapú árképzés alkalmazása, mintaaajánlat készítése, stb.) róhat ki minden olyan engedélyesre, amelyről egy piacelemzést követően megállapítja, hogy jelentős piaci erővel bír – legyen az nagykereskedelmi vagy kiskereskedelmi piaci szereplő. A kötelezettségek kiszabása az erőfölénnyel való visszaélés megelőzésére, és hatékonyabb verseny kialakítására szolgál. A Hivatal a GVH-val együttműködve – piaci elemzésekre alapozva – azonosítja azokat az engedélyeseket, amelyek jelentős piaci erővel rendelkeznek és azok piaci pozícióihoz igazított speciális többletkötelezettségeket ír elő.

A rendszerszintű szolgáltatások esetében a kiegyenlítő szabályozás érdekében beszerzett tartalékok piacán az MVM Trade Zrt.-t, az üzemzavari tartalékok piacán az MVM GTER Zrt.-t azonosította jelentős piaci erővel rendelkező társaságként a Hivatal. Az érintett társaságokra a Hivatal költségalapú árképzés melletti ajánlattételi kötelezettséget írt elő.

1.3 Ellátásbiztonság

Téli felkészülés

A Hivatal az alábbi szempontok figyelembevételével értékelte a villamosenergia-ellátásban részt vevő engedélyesek felkészültségét, az ellátás biztonságának várható szintjét:

- a) az éves tervezett karbantartások, fejlesztések végrehajtása (tervezett és tény adatok),
- b) az erőműveknek a téli hónapokra tervezett termelésükhöz szükséges tüzelőanyag biztosítása fajtánként,
- c) a 44/2002. (XII. 28.) GKM rendeletben előírt készletek rendelkezésre állása,
- d) villamos kapacitás, villamosenergia-mérleg, tartalékkapacitások rendelkezésre állása.

Az erőművek a 2010. évi téli felkészülési programot végrehajtották:

- éves karbantartási programjukat befejezték 2010. október 15-éig.
- tüzelőanyag ellátásuk szerződéses keretek között biztosításra került.

Azok az erőművek, amelyeknek rendelet írja elő a tüzelőanyag készletüket, rendelkeztek az előírt készlettel.

2010 második félévében a magyar villamosenergia-rendszer kapacitásmérlege megfelelőnek volt tekinthető. A vizsgált időszakban csak október elején és novemberben, illetve magasabb terhelés idején volt szükség 200 MW-nál nagyobb importra. A megfelelő piaci kínálat és a szükséges határkeresztesztő kapacitások mindvégig rendelkezésre álltak.

Az ún. black start képességgel rendelkező Lőrinci GT, a Dunamenti Erőmű G2 egysége és a Gönyüi Erőmű black start egysége a vizsgált időszakban mindvégig üzemkész volt. A MAVIR diszpécseri heti rendszerességgel tesztelték az FKA rendszert, amely üzembiztosan rendelkezésre állt a tárgyalt időszakban is.

A téli hideg időszakban előfordulhat földgázkiléptetés a szénhidrogén tüzelésű erőműveknél, emiatt továbbra is szükség van a villamos energia átviteli rendszerirányító diszpécser és a MOL Földgázszállító Zrt. földgáz diszpécser együttműködésére. Bár történtek intézkedések a szénelfagyás megakadályozására, jelentős hőmérsékletcsökkenéskor erre mégis sor kerülhet, ami korlátozhatja a Mátrai Erőmű termelését. Ilyen esetben gyors intézkedés válhat szükségessé tartalékok bevonására.

A téli energiaellátás biztonságát befolyásoló tényezők közül a piaci szereplők felelős viselkedése, valamint a földgázellátás, illetve kisebb mértékben az alternatív tüzelőanyag (biomassza) folyamatos rendelkezésre állása látszik a legfontosabbnak. Különösen lényeges ezért a földgáz- és a villamosenergia-piac megfelelő rugalmasságot biztosító harmonikus együttműködése.

Az átviteli hálózat fejlesztése

A MAVIR Zrt. mint átviteli rendszerirányító feladata, hogy a magyar villamosenergia-rendszer részét képező átviteli hálózaton a hazai és a nemzetközi elvárásoknak megfelelő fejlesztési, felújítási, karbantartási és üzemeltetési tevékenységével biztosítsa a hálózat hosszú távú, biztonságos rendelkezésre állását, ezzel pedig a hazai villamosenergia-ellátásbiztonság európai szintjének fenntartását. Ennek keretében:

- 2010 decemberére elkészült a Martonvásár–Bicske 400 kV-os távvezeték és a Bicske 400/120 kV-os alállomás, valamint a Martonvásár 400/220 alállomás bővítése.
- Megtörtént a Szombathely-Wien Südost 400 kV-os kapcsolat üzembevétele.
- Megvalósult a Gönyű 400 kV erőművi csatlakozóállomás, a Győr – Litér 400 kV-os távvezeték felhasítása Gönyű 400 kV állomásba.
- 2010-ben megtörtént a Pécs-Ernestinovo kétrendszerű 400 kV-os összeköttetés átadása.

1.4 Árelőkészítés, árszabályozás

Az egyetemes szolgáltatás árszabályozási keretei

2008-ban a villamosenergia-ellátásban a közüzemi szolgáltatás megszűnésével és az ún. „egyetemes szolgáltatás” megjelenésével új korszak vette kezdetét. A lakossági fogyasztók és a nem lakossági kisfogyasztók számára is külön ármegállapítási kategóriaként jelent meg a villamos energia, mint termék, ennek a „terméknek” a fogyasztóhoz való eljutását biztosító hálózathasználat (rendszerhasználat), valamint az adók és egyéb adójellegű tételek.

Az egyetemes szolgáltatási ár a villamos energia esetében tartalmilag (eltérően a földgáztól) csak a termékre (illetve a kapcsolódó árrésekre) vonatkozik, a rendszerhasználati díjakat és a különböző adókat nem tartalmazza. A kisfogyasztók (valamint 2009-től a közintézmények) – ha nem léptek ki a szabadpiacra – 2010-ben is az egyetemes szolgáltatás keretében, azaz továbbra is hatóságilag szabályozott áron vételezhették a villamos energiát.

A 2009 folyamán szerzett tapasztalatok alapján 2010. január 1-jével jelentős árszabályozási módosítások léptek hatályba az egyetemes szolgáltatási rendeletben [a villamosenergia-piaci egyetemes szolgáltatás árképzéséről, valamint az egyetemes szolgáltatás keretében nyújtandó termékcsomagokról szóló 44/2008. (XII. 31.) KHEM rendelet].

Az egyetemes szolgáltatók számára elismert kereskedelmi árrés éves átlagos értéke 2010-ben 1,98 Ft/kWh volt.

A 2010 előtti szabályozás kezelte ugyan azt az esetet, ha az egyetemes szolgáltató éves átlagos fajlagos kereskedelmi árrése meghaladja a jogszabályban maximált értéket, nem volt azonban szabályozás arra az esetre, ha ez az árrés elmarad attól. Ezt a „féloldalasságot” célozta megszüntetni az egyetemes szolgáltatási rendeletbe beiktatott új rendelkezés, amelynek értelmében az árrés hiánynak megfelelő (a Hivatal határozatában megállapított) összeg a következő évben az egyetemes szolgáltatási árakban érvényesíthető.

2010 előtt nem volt szabályozás a vezérelt és az egész napos egyetemes szolgáltatási árszabás arányára vonatkozóan. Szem előtt tartva mind a fogyasztók, mind az együttműködő villamosenergia-rendszer érdekét, a vezérelt egyetemes szolgáltatási árszabás ára 2010-től az egész napos árszabás árának 70%-ában került maximálásra.

Környezetvédelmi (a fenntartható fejlődést hosszabb távon elősegítő) megfontolások alapján a hőszivattyúk (és a napenergiából és egyéb megújuló energiaforrásokból nyert hőt épületek hőellátására hasznosító berendezések üzemeltetését közvetlenül szolgáló készülékek) villamosenergia-ellátására külön árszabás került kidolgozásra 2009-ben. A mind a termékár, mind a rendszerhasználati díjak terén kedvezményes árú villamos energia (előírt feltételek szerinti) vételezésére a 2010-2011. évi fűtési szezonnal kezdődően kerülhetett sor.

2011. február 1-től új miniszteri rendelet [4/2011. (I. 31.) NFM] rendelkezik a villamos energia egyetemes szolgáltatás árképzéséről. A rendelet megállapítja a 2011. február 1. után

alkalmazható egyetemes szolgáltatási árakat, a 2011. február 1. - december 31. időszakra vonatkozó piaci alapú villamosenergia-beszerzés elismert éves országos átlagárát, valamint az egyes egyetemes szolgáltatók esetében külön-külön az elismert villamosenergia-beszerzési ár fölött alkalmazható fajlagos árrészes éves átlagos szintjét. Utóbbiak megállapítása a Hivatal által a 2010. év során lefolytatott költségvizsgálat eredményein alapul. A 2011. február 1-től szolgáltatóként rendeletben megállapított, elismert fajlagos árrés 1,78 Ft/kWh és 2,03 Ft/kWh közötti, átlagosan 1,94 Ft/kWh.

Árrésellenőrzés

A Hivatal a tárgyévet követő év március 31-ig köteles a villamos energia egyetemes szolgáltatók maximált kereskedelmi árrésének vizsgálatát elvégezni. A 2010. márciusban elvégzett vizsgálat megállapította, hogy a 2009. évben mind a négy egyetemes szolgáltatónál a fogyasztóknak visszatérítendő árréstöbblet keletkezett. A visszatérítendő pénz mértékéről, a visszatérítés módjáról a Hivatal határozatokban rendelkezett.

A 2010. évre vonatkozó árrésvizsgálat alapján a Hivatal megállapította, hogy az árszabályozási előírások szerint számított, 2010. évi tényadatokon alapuló éves átlagos árrés két szolgáltató (E.ON Energiaszolgáltató Kft., ÉMÁSZ Nyrt.) esetében meghaladta a jogszabályban engedélyezett (1,98 Ft/kWh) mértéket, a másik két szolgáltató (EDF DÉMÁSZ Zrt., ELMŰ Nyrt.) esetében elmaradt attól.

Az egyes szolgáltatók 2010. évi árrésével kapcsolatos főbb adatokat az alábbi táblázat mutatja be.

7. táblázat: Az egyetemes szolgáltatók 2010. évi árréseinek vizsgálati eredményei

Egyetemes szolgáltató	Szolgáltató árréstöbblete (+) vagy árréshiánya (-) (Ft/kWh)	Szolgáltató árréstöbblete (+) vagy árréshiánya (-) (millió Ft)	Fogyasztóknak (+) vagy szolgáltatóknak (-) járó összeg (millió Ft)	Átlagos fogyasztású felhasználónak „visszajáró” (+) vagy általa „többletként fizetendő” (-) összeg (ÁFÁ-val) (Ft/hó)
E.ON Energiaszolgáltató Kft.	0,301	1 828	1 928	kb. 65
ÉMÁSZ Nyrt.	0,051	86	91	kb. 10
EDF DÉMÁSZ Zrt.	-0,093	-171	-171	kb. -20
ELMŰ Nyrt.	-0,104	-441	-441	kb. -25

A Hivatal által – az egyes szolgáltatók árréstöbbletéről vagy -hiányáról, a visszatérítendő (a jegybanki alapkamattal növelt) összegekről, valamint a visszatérítés vagy hiány elszámolásának módjáról – hozott 154-157/2011. számú határozatok a fentieknek a 2011. évi egyetemes szolgáltatási árakba történő beszámításáról rendelkeznek. Tényleges pénzmozgás vagy automatikus árváltozás ennek kapcsán nem történik. Ugyanakkor a 2011. évi árszabályozás szerinti árrés engedélyezett szintje az E.ON Energiaszolgáltató Kft. esetében kb. 30 fillér/kWh-val, az ÉMÁSZ Nyrt. esetében kb. 5 fillér/kWh-val alacsonyabbá, míg az EDF DÉMÁSZ Zrt. és ELMŰ Nyrt. esetében kb. 10 fillér/kWh-val magasabbá válik az adott szolgáltató esetében 2011-re egyébként érvényesíthető szintnél. Ezen rendelkezés teljesülését a Hivatal a 2011. év lezárását követően fogja ellenőrizni.

Árváltoztatási kérelmek és árváltozások az egyetemes szolgáltatásban

2009. novemberben az E.ON Energiaszolgáltató Kft., decemberben a DÉMÁSZ Zrt. egyetemes szolgáltatási árcsökkentési kérelmet nyújtott be a Hivatalnak. A kérelmekre a Hivatal helyt adó

határozatokat hozott. Az új (a 2009. novembertől érvényes árnál átlagosan 6,85, illetve 3,2%-kal alacsonyabb) egyetemes szolgáltatási árak 2010. január 1-én léptek hatályba.

2010. áprilisban mind a négy egyetemes szolgáltató árcsökkentési kérelmet nyújtott be a Hivatalnak. A kérelmek szolgáltatóként eltérő mértékű – az érvényes árszabályozási rendszer előírásainak betartását célzó – árcsökkentéseket tartalmaztak. A Hivatal a kérelmekhez benyújtott számítások áttekintése után minden esetben helyt adó (az egyetemes szolgáltatási árak 2,6-9,7%-os árcsökkentését jóváhagyó) határozatokat hozott. Az árváltozások eltérő mértékét elsősorban az egyes szolgáltatók eltérő értékesítési és beszerzési struktúrája magyarázta. A szolgáltatók a kért árcsökkentési mértékek kiszámításakor figyelembe vették a 115-118/2010. számú hivatali határozatokban előírt 2009. évi árréstöbblet-elszámolásra (visszatérítésre) vonatkozó előírásokat is. A módosított egyetemes szolgáltatási árak 2010. júliusban léptek életbe.

A VET módosítása értelmében 2010. júliustól az egyetemes szolgáltatási árak miniszteri ármegállapítási hatáskörbe kerültek, s – a rendszerhasználathoz hasonlóan – a Hivatalnak kell javaslatot tennie az árakra vonatkozóan a Miniszter részére. Már az új rendelkezésnek megfelelően került sor 2010 második felében az egyetemes szolgáltatás 2011-től érvényes szabályozásának és árainak előkészítésére.

A Miniszter által kiadott új rendeletben megállapított, 2011. február 1-től hatályos egyetemes szolgáltatási árak szolgáltatóként eltérő mértékben (5,8-9,8%-kal) magasabbak a 2010. július 1-jétől érvényes egyetemes szolgáltatási árnál.

Rendszerhasználati díjak

2009. január 1-jén indult a villamos energia rendszerhasználat negyedik, négyéves (2009-2012) időtartamra vonatkozó árszabályozási ciklusa.

A rendszerhasználatra (átviteli-rendszerirányítás, rendszerszintű szolgáltatások nyújtása, elosztás) vonatkozó konkrét hatósági árakat a villamos energia rendszerhasználati díjakról szóló 119/2007. (XII. 29.) GKM rendelet határozza meg. A sokszínű európai gyakorlatot is figyelembe vevő hazai szabályozás értelmében közvetlenül csak a villamosenergia-hálózatot vételezésre használók fizetnek rendszerhasználati díjakat, a betáplálók (erőművek) nem.

A Hivatal még 2008-ban elkészítette és 2008. október 31-én közzétette az új árszabályozási ciklus árszabályozási rendszerére vonatkozó – a VET 142. § (5) bekezdése szerinti – Módszertani útmutatót. Ezt – tekintettel a gazdasági válság miatt a villamosenergia-forgalomban 2009-ben bekövetkezett (5%-ot meghaladó) visszaesésre, valamint néhány, a gyakorlatban időközben elkerülhetetlennek bizonyuló pontosításra – a Hivatal saját hatáskörében eljárva, 2009. október 22-én módosította. A Hivatal a 2010. évi rendszerhasználati díjakat ennek megfelelően készítette elő, és kezdeményezte a Miniszternél a kihirdetésüket. A 2010. január 1-jétől hatályos rendszerhasználati díjak a villamos energia rendszerhasználati díjakról szóló 119/2007. (XII. 29.) GKM rendelet módosításáról szóló 69/2009. (XII. 4.) KHEM rendeletben jelentek meg.

2010. január 1-jén az átviteli-rendszerirányítási díj és a rendszerszintű szolgáltatások díjainak összege (a 2009. évi 1 Ft/kWh-hoz képest) 53,5%-kal emelkedett, de ezzel együtt is alatta maradt a 2008. évi értéknek. A fenti díjnövekedést alapvetően 3 tényező indokolta:

- a 2008. évvel végződő korábbi ciklus lezárásából áthúzódó (utólagos) árszabályozási korrekciók;

- az MVM Trade Zrt. és nagy erőművek közötti hosszú távú szerződések (HTM-ek) megszüntetése következtében a szabadpiacra kikerülő Dunamenti és AES Tisza erőművek – elsősorban szekunder – tartalékkapacitásainak jelentős drágulása;
- a Hivatal által végrehajtott – a villamosenergia-forgalom csökkenésével összefüggő – árszabályozási módosítás.

Az elosztási díjak 2009-hez képest átlagosan 0,4%-kal csökkentek 2010. január 1-jén (ezen belül az egyes feszültségszintek esetében -33% és +2% között változtak). A fenti számok mögött az állandó költségeket fedező díjak inflációkövető emelése és az elosztó hálózati villamosenergia-veszteség beszerzési költségének csökkenése állt.

A Hivatal 2010. november 19-én – a villamos energia elosztói hálózati veszteség elismert indokolt költségének a megváltozott piaci viszonyokhoz való igazítása érdekében – újra módosította a már említett Módszertani útmutatót. A 2011. évi rendszerhasználati díjakra tett javaslat már a módosított útmutató alapján készült.

A 2011. január 1-jétől hatályos rendszerhasználati díjak a villamos energia rendszerhasználati díjakról szóló 119/2007. (XII. 29.) GKM rendelet módosításáról szóló 32/2010. (XII. 23.) NFM rendeletben jelentek meg.

Az átviteli-rendszerirányítási díj és a rendszerszintű szolgáltatások díjainak összege (a 2010. évi 1,535 Ft/kWh-hoz képest) 24,4%-kal emelkedett 2011. január 1-jén. Ez az emelkedés alapvetően 3 fő tényező eredményeként alakult ki:

- a MAVIR Zrt. határkapacitás-aukciókból származó 2010. évi bevétele jelentősen elmaradt a 2009. évitől (árnövelő hatás);
- a korábbi kötelező átvételi rendszerhez kapcsolódó ún. KÁP kassza maradvány 2010-ben elfogyott, így 2011-ben már nem játszhat ármérséklő szerepet (árnövelő hatás);
- a 2009. évi tarifákban figyelembe vett tervadatok tényadatok alapján történő korrekciója (összességében ármérséklő hatás).

Az elosztási díjak 2010-hez képest átlagosan 2,9%-kal csökkentek 2011. január 1-jén. A csökkenés mértéke feszültségszintenként eltér; 0,1% és 6% között szóródik. A díjcsökkenést az elosztó hálózati villamosenergia-veszteség elismert beszerzési költségének csökkentése tette lehetővé.

A rendszerhasználati díjak 2009-2011. évi alakulását a **8. a) – c) számú táblázatok** mutatják.

8. táblázat A villamos energia rendszerhasználati díjak (ÁFA¹ nélkül) összesített alakulása 2009-től

a) Átviteli-rendszerirányítási díj és rendszerszintű szolgáltatások díjai (Ft/kWh) és változásuk

Elosztó hálózatra csatlakozó felhasználó (fogyasztó) esetén	Díjak			Díjváltozások	
	2009. januártól	2010. januártól	2011. januártól	2010. január	2011. január
Átviteli-rendszerirányítási díj	0,577	0,823	1,272	42,6%	54,6%
Rendszerszintű szolgáltatások díja	0,423	0,712	0,637	68,3%	-10,5%
Összesen	1,000	1,535	1,909	53,5%	24,4%

b) Elosztási (átlagos) díjak² és átlagos változásuk³

	Díjak			Díjváltozások	
	2009. januártól	2010. januártól	2011. januártól	2010. január	2011. január
Nagyfeszültségű csatlakozás	1,017	0,672	0,651	-33,9%	-3,1%
Nagy/középfeszültségű transzformátorhoz való csatlakozás	2,647	2,176	2,174	-17,8%	-0,1%
Középfeszültségű csatlakozás	4,230	4,158	4,049	-1,7%	-2,6%
Közép/kisfeszültségű transzformátorhoz való csatlakozás	6,338	6,141	5,909	-3,0%	-3,9%
Kisfeszültségű csatlakozás I. ⁴	13,647	13,889	13,520	1,8%	-2,7%
Kisfeszültségű csatlakozás II. (vezérelt)	6,325	6,134	5,764	-3,0%	-6,0%
Kisfeszültségű csatlakozás III. ⁵	12,705	12,566	12,274	-1,1%	-2,3%
Átlag	8,001	7,967	7,739	-0,4%	-2,9%

c) Általános villamos energia rendszerhasználati díjak összesített alakulása 2009-től

		Díjak (Ft/kWh)			Átlagos díjváltozások	
		2009.	2010.	2011.	2010.	2011.
		januártól	januártól	januártól	január	január
Átviteli hálózatra történő csatlakozás esetén ⁶		1,00	1,54	1,91	53,5%	24,4%
Elosztó hálózatra történő csatlakozás esetén ^{2,3,7}	Nagyfeszültségű csatlakozás	2,02	2,21	2,56	9,4%	16,0%
	Nagy/középfeszültségű transzformátorhoz történő csatlakozás	3,65	3,71	4,08	1,7%	10,0%
	Középfeszültségű csatlakozás	5,23	5,69	5,96	8,9%	4,6%
	Közép/kisfeszültségű transzformátorhoz történő csatlakozás	7,34	7,68	7,82	4,7%	1,7%
	Kisfeszültségű csatlakozás I. ⁴	14,65	15,42	15,43	4,9%	0,0%
	Kisfeszültségű csatlakozás II. (vezérelt)	7,32	7,67	7,67	5,3%	0,1%
	Kisfeszültségű csatlakozás III. ⁵	12,71	14,10	14,18	4,7%	0,6%
	Átlag	9,00	9,50	9,65	2,9%	1,5%

Megjegyzések:

1. A feltüntetett időszakban 2009. június 30-ig 20%, 2009. július 1-től 25%.
2. Elosztói menetrend kiegyensúlyozási díj nélkül, kategóriánkénti átlagos mennyiségi adatokkal számítva.
3. A 2010. és 2011. évi árak számításához figyelembe vett mennyiségi súlyokkal számítva.
4. 3*80 A-t meg nem haladó lekötött / szerződött teljesítmény esetén.
5. 3*80 A-t meghaladó lekötött / szerződött teljesítmény esetén.
6. Az átviteli-rendszerirányítási díj és a rendszerszintű szolgáltatások díjának összege.
7. Az átviteli-rendszerirányítási díj, a rendszerszintű szolgáltatások díjának és az elosztási díjak átlagos értékének összege.

Az elosztói szolgáltatásminőség árszabályozási ösztönzése

A Hivatal által közzétett Módszertani útmutatóban megfogalmazott szabályozott elosztói szolgáltatásminőségi ösztönző rendszer értelmében a szolgáltatásminőségi mutatók alakulása hatással van az éves árkorrekciónál figyelembe veendő inflációkorrekciós tényező mértékére. Az országosan egységes elosztási díjak mellett a jobb szolgáltatásminőségi mutatókat elérő elosztók a (2006. augusztusban bevezetett) jövedelemkiegyenlítő mechanizmus visszaosztási százaléktételeinek korrekciója révén többletpénzhez jutnak, míg a rosszabb mutatókat elérő elosztók az egyébként indokoltnál kevesebb pénzt kaphatnak. A Hivatal az adatok rendelkezésre állása és feldolgozása után 2010 májusára végezte el a 2009. évi szolgáltatásminőségi mutatók értékelését, így a szolgáltatásminőségi mutatók teljesítése a 2011. évi hatósági árakban is tükröződött.

A szolgáltatásminőség ösztönzési rendszerének másik „árodali” elemeként a Hivatal kezdeményezésére a 2009-ben indult árszabályozási ciklustól visszakerült a rendszerhasználati díjak megállapításáról szóló [119/2007. (XII. 29.) GKM] rendeletbe az elosztói szolgáltatásminőségi mutatók romlását szankcionáló szabályozás, amely kimondja, hogy – a Hivatal határozatában meghatározott – szolgáltatásminőségi mutatók romlása esetén az elosztó a következő év II. félévében az elosztási díjából 1-3%-os mértékű árengedményt köteles adni a felhasználóknak.

A fentiek értelmében 2010. II. félévben az E.ON Észak-dunántúli Áramhálózati Zrt. (ÉDÁSZ) az elosztási díjából 1% árengedményt adott a felhasználóinak.

Az egyetemes szolgáltatásban ellátott felhasználók teljes árának változása

A „teljes ár” (a felhasználó által a villamosenergia-ellátásért ténylegesen fizetett összeg) változása – a fogyasztás éves nagyságának változását nem számítva – az egyetemes szolgáltatási árak, a rendszerhasználati díjak és az adójellegű tételek alakulásának együttes hatásából adódik. Mivel a fenti elemek változása időben nem esik egybe, az egyetemes szolgáltatási árak változása szolgáltatási területenként (azon belül gyakran tarifakategóriánként is) különböző, továbbá a rendszerhasználati díjak egyes díjelemeinek (jelenleg országosan egységes) változásai is differenciáltak, ezért a „teljes ár” változása – felhasználónként – igen széles sávban mozoghat.

Az egyetemes szolgáltatásban ellátott felhasználók számára a villamos energia teljes ára 2010. január 1-jén (2009. december 31-hez képest) összességében lakóhelytől (telephelytől), tarifakategóriától és fogyasztási mennyiségtől függően -3,1 – +1,9%-os mértékben változott.

A teljes ár 2011. február 1-től 3,4 – 5,7 %-kal volt magasabb a 2010. júliusi szintnél.

A kötelező átvételű villamos energia helyzete

A kötelező átvételű villamos energiát érintő árak 2010-ben január 1-jén és – a kapcsolatos termelt kötelező átvételű villamos energia vonatkozásában a gázárváltozás folytán – április 1-jén változtak.

A 2010. januári árváltozások mértéke -2,9 és 4,1% között volt. A szóródás a különböző energiahordozókra vonatkozó eltérő árszabályozási képletek alkalmazásából adódott.

Áprilisban a földgáztüzeléssel, kapcsolatos termelt villamos energia ára – az április 1-jei jelentős (18,3%-os) gázdíjnövekedéssel összefüggésben – a hatályos [389/2007. (XII. 23.) Korm.] rendeletben foglaltaknak megfelelően 11%-kal nőtt.

A kötelező átvételi rendszer keretében nyújtott pénzbeli „támogatás” forrása a MAVIR Zrt. KÁT mérlegköre által – jogszabályban előírt feltételek szerint – az érintettekre „allokált”, kötelezően átvett villamos energia árába implicit módon beépült, és a felhasználókra szétterített ártöbblet. Ezzel összefüggésben 2010-ben (16,21 Ft/kWh virtuális „piaci” átlagárhoz viszonyítva) mintegy 84,7 milliárd Ft támogatási összeg számszerűsíthető (szemben a 2009. évi 80 milliárd Ft-tal, amelyhez 16,23 Ft/kWh virtuális „piaci” átlagár kapcsolódott). Ebből 28 milliárd Ft a megújuló energiához, 56,7 milliárd Ft pedig a hővel kapcsoltan termelt villamos energiához kötődött.

Az átvételi árak 2011. január 1-i változása jelentős (-11,2 % és +4,9% közötti) szóródást mutatott. A gáztüzelésű kapcsolt erőművek esetében

- a viszonylag mérsékelt gázdíjnövekedés (5,5%),
- a 2011-re szóló inflációs MNB-előrejelzés (4,0%), és
- a 2010. évi CLXXXI. törvény 6-9. §-ával módosított 2007. évi LXXXVI. törvény 171. §-ának (5c) bekezdése alapján alkalmazott 15%-os árcsökkentés

együttes hatásaként jelentősen csökkent, míg a többi kapcsolt és a hulladék, valamint a megújulók esetében a jogszabályi előírásoknak megfelelően a 2010. évre visszatekintő infláció különböző mértékű figyelembevételének megfelelően nőtt.

A nagy érdeklődésre, illetve a rendszer szabályozhatóságára való tekintettel külön figyelmet kapott szélerőművek esetében a Hivatal által 330 MW-nyit ilyen kapacitásra már korábban kiadott működési engedély alapján 2010 végén összesen 293 MW működött, ebből 283 MW a kötelező átvételi rendszerben.

A kötelező átvétel alapján villamos energiát termelő és értékesítő földgázüzemelésű gázmotorok összesített teljesítőképessége 2010-ben már csak kis mértékben (518 MW-ra) emelkedett, míg a rájuk jutó (kormányrendelet szerinti virtuális „benchmark” piaci árhoz viszonyított) „támogatás” 2,3%-kal nőtt 2009-hez képest.

A VET 171. § (5) bekezdése szerint a hővel kapcsoltan termelt villamos energia kötelező átvétel keretében történő értékesítésére vonatkozó, az átvételi kötelezettség alá eső villamos energia mennyiségét és a kötelező átvétel időtartamát meghatározó hatósági határozattal nem szabályozott értékesítési jogosultságok 2010. december 31-én megszűntek. A VET 171. § (5) alapján a Hivatal a kötelező átvétel időtartamát a kereskedelmi üzem kezdetétől számított legalább 7,5 éves időtartamra, de legfeljebb 2015. december 31-éig hosszabbította meg, ha

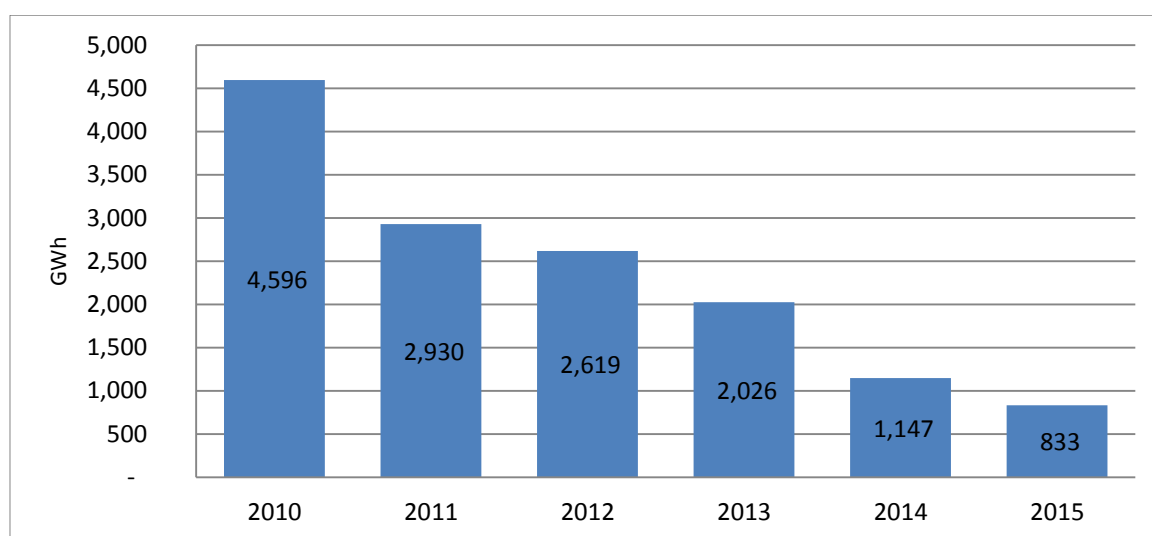
- a hőenergia legalább 70%-a lakossági távhő célra, vagy külön kezelt intézmény számára kerül értékesítésre;
- a Hivatal megállapítja, hogy a kapcsoltan termelt villamos energia kötelező átvételi rendszerében való részvételéből származó előny kimutathatóan eljut a távhőfogyasztókhoz, illetve a külön kezelt intézményekhez;
- a termelő vállalja, hogy a rendszerszintű szolgáltatások biztosításához szükséges villamos energia előállítására és hőfogyasztáshoz nem kötött működésre alkalmassá teszi erőművét 2011. december 31-ig.

A Hivatal az érintett szereplőkkel egyeztetve módszertanilag dolgozott ki a kérelmek elbírálására vonatkozóan, amelyet honlapján közzétett. A hosszabbítási kérelmek elbírálása során hozott döntéseket a 9. táblázat foglalja össze:

9. táblázat KÁT hosszabbítási kérelmek elbírálása során hozott döntések

	Meghosszabbított	Nem meghosszabbított					Mindösszesen
		A lakosság és a külön kezelt intézmények aránya nem éri el a 70%-ot a hőértékesítésből	A kötelező átvételből származó előnyt nem adja tovább a hőfogyasztóknak	Egyéb kizárók	2010. december 31-ig megtérül	Nem meghosszabbított összesen	
db	85	21	15	11	17	64	149
MWe	953	173	81	9	61	325	1278
GWh/év	3259	712	336	50	239	1338	4596

A döntéseket követően az érintett termelői körtől kötelező átvétel keretében várhatóan átvett villamos energia mennyiségét mutatja be az alábbi ábra:

6. ábra A kötelezően átvett villamos energia alakulása a benyújtott kérelmekre vonatkozóan (GWh)

Az egyes energetikai témájú törvények, valamint az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény módosításáról szóló 2010. évi CLXXXI. törvény 2010. december 31-i hatálybalépéssel a VET 171. §-át az (5a) – (5e) bekezdésekkel egészítette ki és ezzel további lehetőséget biztosított a korábban a villamos energiáról szóló 2001. évi CX. törvény, valamint az annak felhatalmazása alapján kiadott 56/2002. (XII. 29.) GKM rendelet értelmében kötelező átvételre jogosult, kapcsolt villamosenergia-termelők kötelező átvételi időtartamának meghosszabbítására.

A VET 171. § (5a) bekezdés szerinti meghosszabbítást a termelőnek kell kérelmeznie. A kérelem benyújtásának határideje 2011. január 31. a kérelmeket a Hivatalnak 2011. április 15-ig kellett elbírálnia.

A meghosszabbítás feltételei:

- a kapcsoltan termelt hasznos hőenergia legalább 35%-a lakosság vagy külön kezelt intézmény számára került értékesítésre 2009-ben és 2010-ben, továbbá ez az arány a 2011. és 2012. években sem csökken 35% alá;
- a termelő legfeljebb a 2010. december 1-jén alkalmazott hőenergia értékesítési átlagárát alkalmazza 2011. június 30-ig;

- c) a termelő legkésőbb 2011. december 31-ig alkalmassá teszi az erőműegységet a VET 5. § (1) bekezdése szerinti erőművi teljesítőképesség felajánlására és a hőfogyasztáshoz nem kötött működésre.

A fenti feltételek teljesülése esetén a Hivatal a kötelező átvétel időtartamát 2012. december 31-ig hosszabbítja meg, és a kötelező átvétel alá eső, kapcsolatosan termelt villamos energia mennyiségét az erőműegységből a 2009. és 2010. naptári években kötelező átvétel keretében értékesített, kapcsolatosan termelt villamos energia mennyiségének átlagaként határozza meg.

Az új meghosszabbítási lehetőséggel egyidejűleg minden – kötelező átvételre való jogosultságát az 56/2002. (XII. 29.) GKM rendelet alapján megszerző – kapcsolatos termelő esetében 15%-kal csökkent az átvételi ár.

A már 2011 folyamán elfogadott újabb jogszabályok a kapcsolatos termelők lehetséges kötelező átvételi hosszabbításának (2010 utáni) időtartamát két évről fél évre csökkentették.

1.5 Közszolgáltatási kötelezettség, fogyasztóvédelem

Szabályzatok jóváhagyása

A 2010. év során a VET 5 alkalommal, a VET Vhr. pedig 3 alkalommal is módosult. Ezek a változások megkövetelték az engedélyesi üzletszabályzatok folyamatos hozzáillesztését az aktuálisan érvényes jogszabályi előírásokhoz. Az üzletszabályzatok módosítására több forduló széleskörű egyeztetési eljárás keretében került sor, melyben az Energetikai Érdekképviselői Tanács (a továbbiakban: EÉT) felhasználói oldalának tagjai is részt vettek. A Hivatal a 2010. év során az egyetemes szolgáltatók, illetve az elosztói engedélyesek részére új üzletszabályzatot jóváhagyó, valamint meglévő üzletszabályzatot módosító határozatot 13 alkalommal adott ki.

Szolgáltatás minősége

A szolgáltatásminőség-szabályozás a Hivatal által kialakított gyakorlat szerint négy részből áll. Ez a négy szabályozási pillér a szabályozott terület jellegében, a szabályozás módjában és a követelmények be nem tartása következményeinek tekintetében is jelentős mértékben eltér egymástól. Ennek megfelelően külön szabályozás vonatkozik a szolgáltatás folyamatosságára, az ügyfélkapcsolatokra, a Garantált Szolgáltatásokra, valamint a feszültségminőségre.

A szolgáltatásminőség-szabályozással elért eredmények megismerése érdekében 2010-ben tizenötödik alkalommal készítette el a Hivatal az elosztói engedélyesek és az egyetemes szolgáltatói engedélyesek felhasználóinak elégedettségét felmérő tanulmányt. Az adatok felvétele során – országos szinten – 7600 lakossági fogyasztó és 2600 ipari felhasználó véleménye került felmérésre. A felmérés módszertana megegyezett a 2009-ben alkalmazott eljárással, így a kapott eredmények közvetlenül is összehasonlíthatóak. Az összesített eredmények alapján az állapítható meg, hogy az eddigi évek során tapasztaltakban nem hozott lényegi változást a 2010. év sem.

Az elosztói engedélyesek tevékenységei közül továbbra is feszültségingadozás, valamint az üzemszünetek (különösen a tartósak), valamint a hibabejelentések fogadása és elhárításuk időtartama áll a felhasználók érdeklődésének középpontjában. Egyértelműen pozitív irányba mozdult el a felhasználók véleménye az üzemszünetekkel, a tervezett üzemszünetekre vonatkozó tájékoztatással, a fogyasztás mérésével és a környezetvédelmi tevékenységgel kapcsolatban.

Az egyetemes szolgáltatói engedélyes feladatkörében a reklamációk és panaszok kezelése, illetve a telefonos ügyintézés kapott alacsony elégedettségi pontszámot mind a lakossági, mind a

nem lakossági felhasználói csoportnál. Pozitív változások ezen engedélyesi körben a részszámlák változtathatóságával, a számla érkezési időpontjával, a személyes ügyfélszolgálattal, valamint a tájékoztatással kapcsolatban (honlap, helyi sajtó) figyelhetők meg. Egyértelműen romlott viszont a számlák áttekinthetőségének, érthetőségének megítélése. (A felmérésre abban az időszakban került sor, amikor a felhasználók még nem kaphatták kézhez a villamos energia és a földgáz egyetemes szolgáltató által alkalmazható számlaképet szabályozó 31/2010. (IV. 15.) KHEM rendelet követelményeinek megfelelően átalakított számlákat.)

A kereskedőváltás lehetőségének ismertsége a lakossági fogyasztók körében elérte a 74%-ot, a nem lakossági felhasználók körében pedig a 84%-ot. Közeli kereskedőváltási terveket ugyanakkor csak a lakossági fogyasztók 5%-a, a nem lakossági felhasználók 8%-a valószínűsített, ami egyértelmű csökkenés a tavalyi szándékokhoz képest. A „zöldebb” energiáért való fizetési hajlandóság továbbra is csekély. A nem lakossági felhasználói körben javult a számla pontosságáról, és a mérőállás-bejelentési szolgáltatásról alkotott vélemény.

Szolgáltatás folyamatossága, megbízhatósága, üzemzavarok

A villamosenergia-ipari elosztói engedélyesek által nyújtandó ellátási színvonal folyamatos javításának gazdasági ösztönzési alapját a nem tervezett ellátás-megszakadások gyakoriságára és időtartamára, valamint a nem szolgáltatott villamos energia arányára vonatkozó mutatókkal kapcsolatban meghatározott minimális minőségi követelmények képezik.

A VET alapján a Hivatalnak lehetősége van határozatban megállapítani a minimális minőségi követelményeket és az elvárt színvonalat, amelyek – a rendkívüli időjárás hatásának ellensúlyozása érdekében, lehetőséget hagyva a kivételek kezelésére – hároméves átlagok alapján kerültek megállapításra. Határozatában a Hivatal a villamosenergia-ipari elosztói engedélyesek által nyújtandó szolgáltatási színvonal gazdasági ösztönzésének alapját képező mutatókra meghatározott minimális minőségi követelményeken kívül további három elvárt színvonal mutató tekintetében is évenkénti – százalékos mértékben meghatározott – javulást írt elő (a megelőző évben nyújtott teljesítésekhez viszonyítva).

A Hivatal 2010 júniusában értékelt a villamosenergia-ellátás megbízhatóságának 2009. évi színvonalát. (A 2010. évi adatok értékelésére 2011 júniusában kerül sor.) A Hivatal – a honlapján is megtalálható értékelésében – az országos adatok vonatkozásában megállapította, hogy az ellátás folyamatosságának mérésére szolgáló egyik nemzetközileg elfogadott mutató (az ellátás megszakadásának gyakorisága) 2009. évben határozott javulást mutatott. A 2008. évi 1,54 helyett a 2009. évben a mutató értéke 1,48 kiesés/felhasználó lett. Az ellátás folyamatosságának mérésére szolgáló másik nemzetközi mutató az ellátás megszakadásának átlagos időtartama. Ennél a mutatónál a 2000-től 2005-ig tartó javulási folyamat gyakorlatilag megállt, a 2006. és 2007. évi stagnálást és a 2008. évi kismértékű javulást követően 2009. évben nem változott. Az egy felhasználóra jutó ellátás kimaradási idő 2009-ben 125 perc volt (a 2007. évi 141 helyett), ami a nemzetközi középmezőnynek felel meg. A felhasználók számára vetített kikapcsolási időtartam 2009-ben mindegyik engedélyesnél javult. A nem szolgáltatott villamos energiát jellemző úgynevezett kiesési mutató (a nem szolgáltatott és a szolgáltatott villamos energia hányadosa) – amely a villamosenergia-iparág egyik legrégebben figyelt jellemzője – esetében az országos értékek változásának tendenciája 2005-ig több éven át javuló volt. A mérőszám 2006-ban és 2007-ben összesen 22%-kal romlott, majd 2008-ban 20%-kal javult. A 2009. évi értékek lényegében megegyeznek a 2008. évi értékekkel.

A 2009. év során a mutatók – a 2008-ban tapasztalt javulást követően – stagnálni látszanak, a kedvező változások összesített országos hatása megegyezik az esetenkénti romlások nagyságával. A 2010. évben – a 2009-ben kiszabott 60 millió Ft és a 2008. évben kiszabott 50 millió Ft bírságot követően – az E.ON Észak-Dunántúli Áramhálózati Zrt.-nek 1% rendszerhasználati díjvisszatérítést kellett megfizetnie, mert az ellátás kimaradásának átlagos

időtartama annak ellenére több mint 5%-kal volt rosszabb az országos átlagnál, hogy a Hivatal a rendkívüli időjárási viszonyok miatti kimaradások hatásait nem vette figyelembe az értékelésnél.

A Hivatal – a határozatában leírtaknak megfelelően – különleges időjárási viszonyok esetén eltekint az üzemzavari események egy részének figyelembevételéről. A felmentés elbírálása az „egyéb hálózati zavar” minősítésekre előírt eljárás szabályainak betartásával történik. Ennek eredményeképpen – minden eset összes körülményét figyelembe vevő alapos elemzést követően – a Hivatal 2009. évben is adott felmentéseket. Összességében megállapítható, hogy az elosztói engedélyesek nagy erőfeszítéseket tesznek a Hivatal határozatában előírt, évente szigorodó szintek betartása érdekében.

Ügyfélkapcsolati szolgáltatási minőség

A szolgáltatásminőség másik pillérét alkotó ügyfélkapcsolati szolgáltatásminőség 2008-ban – a VET akkor hatályba lépő rendelkezéseire igazodva – került újraszabályozásra. A 2010. évben nem történtek olyan jellegű jogszabályi változások, melyek új határozatok kiadását igényelték volna. A már kiadott határozatok tartalmának pontosítására, értelmezésére több alkalommal is zajlottak egyeztetések a Hivatal és az engedélyesek között. A 2009. évre vonatkozó határozatok alapján szolgáltatott adatok kiértékelése 2010. júliusban készült el. Az értékelés a Hivatal honlapján megtekinthető.

A kiértékelés alapján megállapítható, hogy az egyetemes szolgáltatói engedélyesek az elvárt színvonalat meghatározó mutatók teljesítésére fokozott figyelmet fordítottak, így ezen mutatók esetében javuló tendencia figyelhető meg. A kiszolgálás minőségének javulása irányába ható fejlemény, hogy a személyes ügyfélszolgálati irodákban az 1000 felhasználóra jutó ügyintézők száma két év alatt 34%-kal nőtt, így ennek következtében az átlagos várakozási idő ugyanezen időszak alatt 39%-kal csökkent. Ezzel szemben évről évre növekszik a sztornírozott számlák és a becsléssel megállapított elszámoló számlák aránya, a jelenség okainak megállapítása további vizsgálatot igényel. Az összesített eredmények alapján a legmagasabb szintű szolgáltatási színvonalat 2009-ben az EDF DÉMÁSZ Zrt. nyújtotta.

A kiértékelés alapján megállapítható, hogy az elosztói engedélyesek szintén nagy figyelmet fordítottak az elvárt színvonalat meghatározó mutatók teljesítésére, ennek ellenére a 11 mutató közül kettőnél is romló tendencia volt megfigyelhető. A felhasználói bejelentésre adott összetett tájékoztatás esetén az engedélyesek a bejelentések 81%-át tudták megválaszolni 30 napon belül, azaz minden ötödik érdeklődő csak több mint egy hónap után kapott választ bejelentésére. Két év alatt 22%-kal csökkent az átlagos éves fogyasztásmérő leolvasások száma, ami feltehetően közrejátszott az egyetemes szolgáltatóknál említett sztornírozott számlák és becsléssel megállapított elszámoló számlák arányának növekedésében. A személyes ügyfélszolgálati irodákban az 1000 felhasználóra jutó ügyintézők száma két év alatt 33%-kal nőtt, így ezen engedélyes csoportnál is megfigyelhető az átlagos várakozási idő csökkenése (-44%). Az összesített eredmények alapján a legmagasabb szintű szolgáltatási színvonalat 2009-ben az EDF DÉMÁSZ Hálózati Elosztó Kft. nyújtotta.

A kiértékelés alapján három engedélyes (ELMŰ Nyrt., ÉMÁSZ Nyrt., ELMŰ Hálózati Kft.) 2009. évi teljesítése olyan mértékben elmaradt az elvárt szolgáltatási színvonal mértékétől, hogy ez bírság kiszabását tette indokolttá. Az enyhítő és a súlyosító körülmények mérlegelésével a Hivatal a három társaság számára összesen 55 millió Ft bírságot szabott ki 2010-ben.

Garantált szolgáltatások

Az egyedi felhasználókat érintő minimális minőségi követelmények, az ún. Garantált Szolgáltatások (GSZ) rendszerével kapcsolatos éves adatszolgáltatás alapján az engedélyesek

határozatban foglalt tevékenységeinek előző évre vonatkozó értékelése 2010 augusztusában készült el, és a Hivatal honlapján is megtekinthető.

A Hivatal 2003-ban kiadott GSZ határozatai a 2008. évben az új jogi szabályozással összhangban kerültek megújításra a villamos energia elosztói, egyetemes szolgáltatói és kereskedői engedélyesek részére. A szélsőséges időjárási viszonyok miatt növekvő számban bekövetkezett üzemzavarok következtében a Hivatal 2009 novemberében az elosztói engedélyesek számára meghatározott GSZ II. „Villamosenergia-ellátás több felhasználási helyet érintő kimaradásának megszüntetése” követelményt – több hónapig tartó egyeztetést követően – részletesen szabályozta. Ennek során meghatározásra kerültek azok az időtartamok, melyeket követően a felhasználók a hosszú idejű – szélsőséges időjárási viszonyok következtében kialakuló – áramszünetek esetében pénzügyi kompenzációt kapnak. Az elosztói engedélyesek informatikai rendszereinek fejlesztéséhez szükséges felkészülési időt figyelembe véve a kötbér kifizetése 2010. január 1-jétől – egy mutatót kivéve – automatikus. Erre az egy mutatóra 2011. január 1-jétől válik automatikussá a kötbérfizetés, addig a felhasználók igénylése alapján történik. A GSZ határozat az automatikus kötbérfizetési módot 2010. január 1-jétől a következők szerint írja elő: az elosztói engedélyesek 13 minimális követelménye közül 12-re, az egyetemes szolgáltatók 5 minimális követelményének és a kereskedői engedélyesek 4 minimális követelményének mindegyikére.

A GSZ 2009. év összesített adatai a 10. táblázatban láthatók.

10. táblázat A Garantált Szolgáltatások összesített adatai

Engedélyes	Ügyek száma összesen (db)	Nem teljesült ügyek száma (db)	Nem teljesült ügyek aránya (%)	Automatikus kötbérfizetések aránya (%)	Kötbérfizetés összege (Ft)
DÉMÁSZ Hálózati Elosztó Kft.	1 427 873	2 330	0,16%	100,00%	15 119 040
ELMŰ Hálózati Kft.	3 159 912	1 956	0,06%	86,12%	6 150 000
ÉMÁSZ Hálózati Kft.	2 146 512	3 028	0,14%	100,00%	1 647 000
E.ON Dél-dunántúli Áramhálózati Kft.	1 491 236	19 182	1,29%	88,94%	12 812 000
E.ON Észak-dunántúli Áramhálózati Kft.	3 180 383	36 280	1,14%	90,44%	19 937 000
E.ON Tiszántúli Áramhálózati Kft.	2 031 139	22 264	1,10%	95,85%	14 720 000
Elosztók összesen	13 437 055	85 040	0,63%	93,55%	70 385 040
DÉMÁSZ Nyrt.	120 528	4 820	4,00%	69,23%	225 000
ELMŰ Nyrt.	982 690	38 862	3,95%	94,90%	9 980 000
ÉMÁSZ Nyrt.	379 616	11 910	3,14%	90,58%	765 000
E.ON Energiaszolgáltató Kft.	542 146	19 255	3,55%	56,70%	7 940 000
Egyetemes szolgáltatók összesen	2 024 980	74 847	3,70%	78,06%	18 910 000
Mindösszesen	15 462 035	159 887	1,03%	89,46%	89 295 040

A 2009. évben az elosztói engedélyesek közül a DÉMÁSZ Hálózati Elosztó Kft. és az ÉMÁSZ Hálózati Kft. minden nem teljesült ügy esetében automatikusan fizetett kötbért, vagyis a kifizetési arány 100%. A másik négy elosztói engedélyes esetében az automatikusan kifizetett kötbér aránya 86,1% és 95,9% között alakult.

Az egyetemes szolgáltatói engedélyesek közül az ELMŰ Nyrt.-nél figyelhető meg a legnagyobb automatikus kifizetési arány (94,9%), míg az E.ON Energiaszolgáltató Kft. esetében ez az érték

a legalacsonyabb (56,7%). A GSZ nem teljesítése miatt összesen több mint 89 millió Ft-ot fizettek ki az engedélyesek a felhasználók számára.

Feszültségminőség

A Hivatal 2003-ban kezdeményezte az elosztói engedélyeseknél 400 db feszültségminőség mérővel – rotációs rendszerben – végzett mérések bevezetését. Ez hazánkban is elindított egy egységes feszültségminőség mérési kultúrát. A tapasztalatok alapján a Hivatal 2008. április 7-én kiadott „Szakmai ajánlás egységes feszültségminőség monitoring rendszer kialakításával” fő célja a kialakulóban lévő feszültségminőség mérési kultúra fenntartása és folyamatos fejlesztése volt. A beszámoló készítési kötelezettség és az éves értékelés a mérések folyamatos nyomon követését, valamint a hálózat fejlesztését hivatott elősegíteni.

A feszültségminőség vizsgálatának másik formája a tartósan – 12 hónapnál hosszabb ideig – szabványtalan feszültséggel ellátott felhasználók számának jelentése (10 ezer) felhasználóra vonatkoztatva. A Hivatal ezt a „Villamosenergia-ellátás megbízhatósága elvárt színvonalának és minimális minőségi követelményének meghatározása” tárgyban 2005-ben kiadott határozatában előírtak alapján végzi. A Hivatal ezen két szempontból (feszültségminőség, szabványtalan feszültséggel ellátott felhasználók száma) vizsgálja a felhasználókat ellátó feszültség minőségét.

Feszültségminőség monitoring rendszer keretein belül 2009-ben kiefeszültségen (KIF) 585, középfeszültségen (KÖF) 157 mérőeszközt vontak be a mérésekbe. A mérők kihasználtsága éves szinten 9,63 hónap, ami elfogadható szintet jelent. A középfeszültségű mérések esetében az 1 millió órát meghaladó mérések esetében 70,8 órányi volt a szabványtalan feszültséggel ellátott időtartam, amely mindösszesen 0,0065%. A kiefeszültségű mérések esetében az országosan összesen 2758 mérési pont 21,71%-a tartósan szabványtalan feszültséggel volt ellátva. Ez az érték azért adódhatott ilyen kiemelten magasnak, mert a mérések elhelyezésekor számos elosztói engedélyes az általa problémásnak ítélt helyeken végzett méréseket, ezért a kapott eredmények összessége elsősorban nem az elosztó hálózat minőségét, hanem inkább a mérőeszközök elhelyezésének hatékonyságát jellemzi. Az elvégzett mérések időtartamának 0,56%-ában a feszültség értéke kilépett a szabványos $\pm 10\%$ -os határértékből.

11. táblázat Országos feszültségminőség mérési adatok 2009

Megnevezés	2009
A mérésekbe bevont mérőeszközök száma KIF:	585 db
A mérésekbe bevont mérőeszközök száma KÖF:	157 db
Feszültségminőség mérések méréspontjainak száma KIF-en:	2 758 db
Feszültségminőség mérések méréspontjainak száma KÖF-ön:	157 db
Feszültségminőség mérések összes időtartama KIF-en:	1 423 208,54 óra
Feszültségminőség mérések összes időtartama KÖF-ön:	1 089 494,40 óra
Feszültség átlagértékei alapján a $\pm 10\%$ tűrésmezőből való kilépés időtartama KIF hálózaton:	7 929,67 óra
Feszültség átlagértékei alapján a $\pm 10\%$ tűrésmezőből való kilépés időtartama KÖF hálózaton:	70,8 óra
Tartósan szabványtalan feszültséggel ellátott mérőhelyek száma KIF hálózaton:	599 db
Tartósan szabványtalan feszültséggel ellátott mérőhelyek száma KÖF hálózaton:	0 db
Feszültség aszimmetria határérték túllépésének összes időtartama KIF-en:	4 óra
Feszültség aszimmetria határérték túllépésének összes időtartama KÖF-en:	0,2 óra

A Hivatal által kiadott működési engedélyek, illetve határozatok alapján az elosztói engedélyesek a tartósan szabványtalan feszültséggel ellátott felhasználókra vonatkozóan a következőket jelentették 2009. évre:

12. táblázat Tartósan szabványtalan feszültséggel ellátott fogyasztók 2003-2009 (db/10 000 felhasználó)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2006-08 éves átlag	2007-09 éves átlag
E.ON DÉDÁSZ	2.98	2.94	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
EDF DÉMÁSZ	2.14	15.69	2.22	1.57	2.94	7.11	12.09	3.88	7.37
ELMŰ	3.16	1.27	0.50	4.17	0.00	0.79	1.18	1.65	0.66
E.ON ÉDÁSZ	1.60	2.77	0.43	0.48	0.24	0.19	3.45	0.31	1.29
ÉMÁSZ	5.16	1.54	3.28	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
E.ON TITÁSZ	na.	na.	na.	na.	0.00	2.78	2.56	1.39	1.78

A 12. táblázat alapján megállapítható, hogy a tartósan szabványtalan feszültséggel ellátott felhasználók aránya 2009-ben az EDF DÉMÁSZ Hálózati Elosztó Kft. esetében kiugró. Az E.ON ÉDÁSZ Áramhálózati Zrt. esetében a jelentős romlás aggodalomra ad okot, ezért a romlás konkrét okát ellenőrzéssel kell megállapítani.

Ellenőrzések

A villamosenergia-ipari engedélyesekre vonatkozó panaszok számának 76%-os mértékű növekedésétől függetlenül a Hivatal számos területen végzett ellenőrzési tevékenységet is. Ennek keretein belül a 2010. évben ellenőrzött terület volt a védendő fogyasztókra vonatkozó előírások betartása, a számlareklamációk kezelése, az árváltozásból adódó tájékoztatási kötelezettség teljesítése, a fogyasztásmérő meghibásodások kezelési eljárása, a Hivatal részére történő adatszolgáltatás helyessége, a Garantált Szolgáltatások szerint automatikusan fizetendő kötbérek kezelése, a szabadvezetékek körüli nyiladékok kezelése. Ezen ellenőrzések során a Hivatal megállapította, hogy az engedélyesek adatnyilvántartása alkalmas a Garantált Szolgáltatások teljesítésére, a nyiladékezelés eljárásrendje alkalmas a hálózatok biztonságos üzemeltetésére, és az engedélyesek adatszolgáltatása megfelel a vonatkozó határozatokban foglaltaknak. A határozattal lezárult ellenőrzések során a Hivatal nem talált olyan mértékű hiányosságot, amely indokoltá tette volna bírság kiszabását. A Hivatal a 2009. évben végzett 25 ellenőrzést lezáró dokumentumokban többször is előírt a munkafolyamatok átalakítására vonatkozó kötelezést.

Felhasználói panaszok

A villamos energia területén 2008. január elsejétől, a földgázszolgáltatás területén 2009. július elsejétől a lakossági fogyasztói panaszok egy része – hatáskörmegosztás kapcsán – átkerült a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatósághoz (NFH). A panaszok tartalmi megoszlása az utóbbi 1,5-2 évben egyre erőteljesebben toródik el a szerződésszegéssel kapcsolatos ügyek felé, melyek kivizsgálására nem az NFH, hanem továbbra is a Hivatal rendelkezik hatáskörrel. Ezen túlmenően megnőtt a hatáskörmegosztást követően is a Hivatal hatáskörébe tartozó közületi felhasználók panaszainak aránya is. Ez utóbbiak általában több telephelyet érintenek, egyedi problémákra vezethetők vissza, emiatt kivizsgálásuk több időt igényel az egyszerűbb, ismétlődő jellegű problémát jelentő lakossági fogyasztói panaszokhoz képest.

Megjelentek a kereskedőváltással kapcsolatos panaszok is, melyek többnyire 3 engedélyest is érintenek, így vizsgálatuk összetettebb, hosszadalmasabb, mélyebb szintű rendszerismeretet igényel. Egyre gyakoribbak a különösen érzékenynek tekintendő védendő fogyasztói státusszal kapcsolatos panaszok, amelyeknél – jellegükből kifolyólag – körültekintőbb elbírálás szükséges. A Hivatal hatáskörébe tartozó, adott évben beérkezett, panasz jellegű felhasználói megkeresések száma a 2007. évi drasztikus emelkedést követően – az NFH-val való hatáskörmegosztás eredményeképpen – átmenetileg visszaesett, de azóta ismét emelkedő tendenciát mutat.

13. táblázat Írásbeli fogyasztóvédelmi ügyek (villamos energia és földgáz együtt)

	2007	2008	2009	2010
Panaszok	2197	865	894	1320
Egyéb ügyek	942	647	655	493
Hivatal által lezárt ügyek összesen	3139	1512	1549	1813
NFH-nak átadva	-	329	328	420
Hivatalhoz érkezett ügyek összesen	3139	1841	1877	2233
NFH-hoz érkezett (Hivaltól átvettek nélkül)	-	864	887	1336
Összes fogyasztóvédelmi ügy	3139	2705	2764	3569

Az írásban benyújtott panaszok mellett folyamatosan nő az elektronikus úton, továbbá a honlapon keresztül érkezett panaszok, tájékoztatás-, illetve állásfoglalás-kérések száma is. Ilyen típusú elektronikus levélből 566 érkezett be, és 311 került kiküldésre 2010-ben. Az írásos megkeresés mellett jelentős számú a telefonos érdeklődés, illetve a Hivatal földszinti fogadóhelyiségében tett személyes panaszbenyújtás, érdeklődés. Éves szinten hozzávetőlegesen 150 személyes és 3-4 ezer telefonos megkeresést fogad a Hivatal.

A 2010. évi 1320 írásos panaszból 713 érintette a villamosenergia-ipari engedélyeseket. Ez a szám 76%-kal nagyobb a 2009-ben mért értéknél. A Hivatal minden panasz esetén megindította a közigazgatási hatósági eljárást, s minden ügyben határozatot hozott. A határozatok alapján az elosztói engedélyesre vonatkozó – leggyakrabban szerződésszegés témájú – panaszok 55%-a, az egyetemes szolgáltatóra vonatkozó – leggyakrabban számlázás témájú – panaszok 38%-a minősült a felhasználók részéről megalapozottnak.

2. A földgázpiac szabályozása és működése

2.1 Szabályozás

Engedélyezés

A Hivatal a földgáz engedélyezéshez és felügyelethez kapcsolódóan 146 határozatot adott ki a 2010. évben a földgázipari társaságok részére. A Hivatal a földgázellátás területén 2010-ben 9 új működési engedélyt adott ki.

Engedély módosítására 13, visszavonására 1 esetben került sor. Célvezeték létesítésére vonatkozó hozzájáruló határozatot 1 alkalommal adott ki a Hivatal. A Hivatal által kiadott határozatok 9 új versenypiaci földgáz-kereskedő működését tették lehetővé, ezzel a földgáz-kereskedelmi engedélyesek száma 2010-ben 40-re emelkedett.

A határkeresztező kapacitások elosztása és a szűk keresztmetszetek kezelése

A határkeresztező pontok kapacitásai:

- Nyugati belépési pont – Mosonmagyaróvár: 13,1 millió m³/nap
- Keleti belépési pont - Beregdaróc: 56,3 millió m³/nap
- Dél-keleti kétirányú határkeresztező pont – Csanádpalota: 4,8 millió m³/nap
- Déli kétirányú határkeresztező pont – Drávaszerdahely: 19,1 millió m³/nap.

A határkeresztező pontok átlagos gázforgalma 2010-ben:

- Mosonmagyaróvár: átlag 12 millió m³/nap import gáz, hazai felhasználásra + 0,3 millió m³/nap tranzit Románia felé;
- Beregdaróc: átlag 13,71 millió m³/nap import gáz hazai felhasználásra + 5,9 millió m³/nap tranzit, Szerbia és Bosznia-Hercegovina felé;
- Csanádpalota: 0,3 millió m³/nap tranzit Romániába.

Hosszú távú földgáz-importszerződések és hatályuk:

Panrusgas	9000	millió m ³ /év	2015-ig
E.ON Ruhrgas	500	millió m ³ /év	2015-ig
Bothli Trade AG	900	millió m ³ /év	2014-ig
Gaz de France	600	millió m ³ /év	2012-ig

A Szerbiával kötött hosszú távú tranzit szerződés 2012-ben jár le és 12 millió m³/nap vezetékcapacitást köt le folyamatosan.

A mosonmagyaróvári határkeresztező ponton 2010. év folyamán szerződéses szűkületek voltak. Ennek fő oka a Nyugat-Európában 2009-től nagy mennyiségben megjelent LNG (cseppfolyósított földgáz), melyet a spot piacokon az orosz gáznál olcsóbban tudtak megvenni a kereskedők. Az Egyesült Államok – a nagy mennyiségű nem konvencionális gáztermelésének köszönhetően – 2009-re önellátóvá vált földgázból, így az USA-nak szánt LNG-t az exportőr országok (Trinidad, Katar, Egyiptom) kénytelenek voltak Nyugat-Európában értékesíteni. Ez az

oka az olcsóbb spot-piaci gáznak, s hogy a korábbi helyzettel ellentétben 2010-ben már nem a keleti határkeresztező ponton volt szerződéses szűkület, hanem a nyugati HAG vezetéken (a mosonmagyaróvári határkeresztező ponton).

A GET bevezette és szabályozza a napi földgáz és kapacitás kereskedelmet. E rendelkezés célja, hogy az együttműködő földgázrendszer napi egyensúly-tartásához szükséges kereskedelmi tranzakciók is piaci alapon történjenek. Az együttműködő földgázrendszeren történő kapacitás lekötés és a rendszerhez való hozzáférés szabályait a GET Vhr. és az Üzemi és Kereskedelmi Szabályzat (ÜKSZ) részletezi. Ennek alapján 2010. július 1-től megnyílt a Napi Földgáz- és Kapacitáskereskedelmi Piac (NFKP). Az összes piaci szereplő tagjává vált az NFKP-nak. A napi piac megnyitása a rendszeregyensúlyozás átláthatóságát erősíti, a tagoktól elvárt pénzügyi teljesítések azonban jelentős költségeket okoznak. Az NFKP a Hivatal által jóváhagyott működési szabályzattal rendelkezik.

A szállító és elosztó társaságok feladatainak szabályozása

A magas nyomású szállítóvezeték rendszert egyetlen társaság (FGSZ Földgázz szállító Zrt.) üzemelteti. A társaság két, a Hivatal által kiadott gázpiaci működési engedéllyel rendelkezik: földgázz szállítási működési engedéllyel és rendszerirányítási működési engedéllyel.

A GET tartalmazza a földgázz szállítási tevékenység általános szabályait, valamint részletesen felsorolja a földgázz szállítói engedély kiadásának feltételeit. A földgázz szállító legfontosabb feladata a földgázz szállítás mellett a napi egyensúlyozás. A rendszerhasználók földgáz betáplálása és vételezése közötti különbség kiegyenlítésére a földgázz szállító által felhasznált gázkészlet a kiegyensúlyozó földgáz. A kiegyensúlyozó földgáz biztosításával kapcsolatos tevékenység nem minősül a törvény szerinti földgáz kereskedelemnek.

A földgázz szállítónak a rendszeregyensúly helyreállítására az alábbi eszközök állnak rendelkezésre:

- az NFKP-n a rendszerhasználók által felajánlott hidraulikai egyensúlyozó eszközök,
- újranominálás,
- kiegyensúlyozó földgáz,
- korlátozás.

A földgázz szállító a feladata ellátása során olyan informatikai rendszert működtet, amely internet alapon biztosítja az együttműködő földgázrendszer hidraulikai egyensúlyának fenntartásához, valamint a nominálások és az elszámolások lebonyolításához szükséges adatforgalmat.

Az NFKP-n az ügyletek elszámolását elszámolóház (KELER Zrt.) biztosítja. A KELER Zrt. klíring és egyéb szolgáltatásokat nyújt szakosított hitelintézetként. Az NFKP-n végrehajtott tranzakciók és a napi egyensúlytalansági pozíciók pénzügyi teljesítését a KELER Zrt. leányvállalata (KELER KSZF Kft.) biztosítja.

A földgázz szállítói engedélyes FGSZ Zrt. a GET előírásai szerint benyújtotta a Hivatal részére a 10 éves fejlesztési tervet. A hosszú távú fejlesztési tervet a Hivatal nem fogadta el és visszaadta az engedélyesnek, szükségesnek tartva a fejlesztések meggyőzőbb indoklását. A meglévő tranzitvezetékek költségei ennek ellenére beépítésre kerültek a szállítási díjba az ellátásbiztonság növelése érdekében.

A földgázelosztói rendszerek üzemeltetését 9 elosztó társaság (Alpiq Csepeli Erőmű Kft., E.ON Dél-dunántúli Gázhálózati Zrt., ÉGÁZ-DÉGÁZ Földgázelosztó Zrt., FÖGÁZ Földgázelosztási Kft., ISD POWER Energiatermelő és Szolgáltató Kft., E.ON Közép-dunántúli Gázhálózati Zrt., Magyar Gázszolgáltató Kft., OERG Kft., TIGÁZ-DSO Földgázelosztó Kft.) végzi.

A GET rendelkezik a földgázelosztó tevékenységének általános szabályairól, ezen belül az engedély kiadásának feltételeiről és az elosztó együttműködési kötelezettségéről az együttműködő földgázrendszer fejlesztésének és üzemeltetésének biztosítása érdekében, valamint részletesen felsorolásra kerülnek azon esetek, amelyek esetén az elosztó megtagadhatja valamely felhasználó bekapcsolását, illetve a földgázelosztói tevékenység megkezdését vagy a már bekapcsolt felhasználó részére a szolgáltatás folytatását. A földgázelosztó nyilvántartja az elosztóvezetésekről vételező felhasználási helyeket, valamint azok jellemző és előírt adatait, és ezen adatokat a felhasználási helyen vételező felhasználónak vagy az őt ellátó földgázkereskedőnek kérésére átadja. A GET Vhr. 1. számú mellékletét képező Gázelosztási Szabályzat tartalmazza a földgázelosztói szolgáltatással kapcsolatos részletes szabályokat, a földgázelosztók, valamint az újonnan bekapcsolandó és a gázellátásba már bekapcsolt felhasználók, az egyetemes szolgáltatók, a kereskedők közötti jogviszony részletes szabályait, továbbá a csatlakozási és elosztási szerződés minimális tartalmi elemeit.

Tevékenységek szétválasztása

A GET előírásai alapján a számviteli szétválasztás minden földgázipari vállalkozás számára kötelező, ez alól mentesség nem adható. Ha a földgázszállítási, a földgázelosztási, és a földgázátviteli tevékenységet vertikálisan integrált földgázipari vállalkozás végzi, az engedélyköteles tevékenységeket a hozzájuk közvetlenül nem kapcsolódó egyéb tevékenységektől elkülönült, jogilag szétválasztott, valamint szervezeti és döntéshozatali szempontból független szervezetben és döntéshozatali eljárás alkalmazásával kell ellátni, kivéve

- a) a rendszerirányítói engedéllyel is rendelkező földgázszállítót,
- b) a 100 000-nél kevesebb fogyasztó ellátását biztosító földgázkereskedőt,
- c) a vezetékes PB-gáz szolgáltatót.

Az FGSZ Földgázszállító Zrt. a MOL Nyrt. jogilag leválasztott leányvállalata.

A GET Vhr. 6. §-a értelmében a szállítói tevékenységet egy elkülönült szervezeti egységben és független döntéshozatali folyamat biztosításával kell végezni. A rendszerüzemeltetés vezetői nem vehetnek részt más (engedélyhez kötött) földgázipari tevékenységben sem közvetlenül, sem közvetve. Az információáramlás tekintetében a rendszerüzemeltetőnek ugyanúgy kell végeznie földgázipari tevékenységeit a tulajdonosi köréhez tartozók esetében, mint a piac más szereplője vonatkozásában.

A földgázszállító fizikailag (székhely, hivatali épület) is leválasztásra került minden más földgázipari tevékenységet folytató gazdasági szervezettől.

2010 januárjában megjelent a 2010. évi VII. törvény, mely a GET módosítását tartalmazta (az Európai Unió 3. energia csomagja előírásai szerint) a tevékenység-szétválasztás vonatkozásában. A 3. csomag 2011. március 3-tól írja elő az egyöntetű implementálást a tagállami jogszabályokban.

A Hivatal szakemberei 2010-ben folyamatos, összehangolt jogszabály-előkészítési tevékenységet végeztek a 3. energia csomag implementációja kapcsán.

A Magyarországon működő tíz földgázelosztói engedélyes társaság között öt nagyobb, regionális társaság van, egyenként 100 ezernél több fogyasztóval. Az öt nagy társaság már 2007-ben elvégezte a jogi szétválasztást, azaz a földgázelosztási és a kereskedelmi tevékenységeket külön társaságokban végzik.

A korábbi közüzemi szolgáltatói engedélyesek közül kilenc kért és kapott a Hivataltól egyetemes szolgáltatói engedélyt. Emellett mindegyikük rendelkezik versenypiaci gázkereskedelmi engedéllyel is, mely tevékenységeket számviteli szétválasztás mellett működtetik.

Az E.ON Ruhrgas International GmbH Magyarországon bejegyzett cégének (E.ON Hungária Zrt.) vertikálisan integrált vállalata a korábbi közüzemi nagykereskedelmi tevékenységet végző E.ON Földgáz Trade Zrt., de ez a társaság jogilag teljesen elválasztva működik a gáztárolási engedélyes E.ON Földgáz Storage Zrt.-től. A földgázelosztást végző E.ON KÖGÁZ Zrt. és E.ON DDGÁZ Zrt. is jogilag leválasztott társaságok a kereskedelmi tevékenységet végző E.ON Energiaszolgáltató Kft.-től.

2.2 Verseny

A nagykereskedelmi piac

Az országos földgázfogyasztást, a források összetételét 2010-ben az alábbi táblázat adatai jellemezték [milliárd m³/év].

14. táblázat Az országos földgázfogyasztás összetétele 2010-ben (milliárd m³/év)

Éves országos gázfogyasztás:	11.898
Hazai termelés	2.492
Import	9.406
keleti irányból (Beregdaróc)	5.005
nyugati irányból (Mosonmagyaróvár)	4.401

Az import földgázforrások elsősorban orosz eredetűek, még az ausztriai Baumgartenből érkező HAG vezetéken a Gaz de France-tól és az E.ON Ruhrgas-tól vásárolt földgáz nagy része is molekulárisan orosz eredetű.

A hazai termelés és az import közötti megoszlás kb. 20–80% volt 2010-ben.

A HAG vezetéken a nyugati irányú import volumene megközelítette a keleti irányból importált mennyiséget, a korábban említett, az orosz gáznál olcsóbb nyugati spot-piaci LNG-eredetű földgáz nagyobb tömegű vásárlása miatt.

Az Európai Bizottság Versenypolitikai Főigazgatósága a 2005. december 21-én meghozott határozatában (Case No. COMP/M.3696-E.ON/MOL) úgy engedélyezte az E.ON Ruhrgas International AG-nak (ERI) a MOL Földgázellátó Rt.-ben és a MOL Földgáztároló Rt.-ben történő 100 %-os tulajdonszerzését, hogy feltételekhez kötötte azt.

Az egyik fontos feltétel a "Gas Release" (földgáz-felszabadítási) Program megvalósítása volt, ami azt jelenti, hogy az E.ON Ruhrgas AG 8 éven keresztül (2006-2013) évi 1 milliárd m³ mennyiségű földgázt köteles értékesítésre felajánlani a magyar földgázpiacon. A program megvalósításaként az adott években aukciókat kell tartani, melyeken az éves 1 milliárd m³-es mennyiségeket a következőképpen kell értékesítési egységekre bontani:

- 5 db 100 millió m³-es egység,
- 5 db 50 millió m³-es egység,
- 10 db 25 millió m³-es egység.

Az E.ON érdekeltségei sem közvetlen, sem közvetett úton nem vehetnek részt az aukciókon.

Az aukciók nyertesei a következő feltételekkel köthetnek szerződést ez ERI-vel:

- A szerződött gázmennyiség két évre, két egyenlő részletben, az import belépési pontokon – Beregszász 80%, Mosonmagyaróvár 20% – át szállítható.
- Az ellátási szerződéseknek ugyanolyan rugalmasságot kell biztosítani, mint a MOL Földgázellátó Rt. upstream szerződéseiben.

Az aukciókat egy nemzetközi informatikai szolgáltató bonyolítja.

Az E.ON Földgáz Trade Zrt. 2010 márciusában az előírtaknak megfelelően lebonyolította negyedik földgáz aukcióját.

A kiskereskedelmi piac

Az egyetemes szolgáltatás kapcsán a GET által biztosított átmeneti időszak leteltével – 2011. június 30-ával – a külön törvényben meghatározott távhőtermelési engedéllyel rendelkező felhasználók és 2010. június 30-ával a 20 m³/óra fogyasztást meghaladó, de a 100 m³/óra fogyasztást el nem érő felhasználók már nem jogosultak egyetemes szolgáltatásra.

Az ellátót váltó, versenypiacra kilépő fogyasztók száma 2010-ben 451 811-re emelkedett, melyből több mint 400 000 az egyetemes szolgáltatásból kilépett háztartási fogyasztó.

2010 év végére az egyetemes szolgáltatásból kilépett háztartási fogyasztók döntő többségét ellátó EMFESZ Kft. csőd közeli helyzetbe került. Decemberben a szállító és két elosztói engedélyes jelezte, hogy a díjak nemfizetése miatt fel fogják függeszteni az EMFESZ Kft.-nek az általuk üzemeltetett rendszerekhez való hozzáférését.

2010. februárban megjelent a 48/2010. (II. 26.) Korm. rendelet a földgázkereskedő működésének ellehetetlenülése esetén, a felhasználók földgázellátását veszélyeztető helyzet fennállása következtében alkalmazandó eljárásról. A rendelet alapján a Hivatal szükség esetén végső menedékes szolgáltatót jelöl ki a fogyasztók folyamatos és biztonságos ellátására.

2.3 Ellátásbiztonság

15. táblázat A hazai földgázrendszer maximális technikai kapacitása 2010. okt. 15-én (millió m³/nap)

Hazai termelés	10,5
Import Mosonmagyaróvár (nyugati irány)	13,1
Import Beregszász (keleti irány)	56,3
Import Csanádpalota (dél-keleti irány)	4,8
Import Drávaszerdahely (déli irány)	19,1
Kereskedelmi gáztárolók	59,1
Biztonsági gáztároló	20,0
ÖSSZESEN	182,9

Földgázszállítás

A szállítói engedélyes FGSZ Földgázszállító Zrt. új távvezetési fejlesztései eredményeként két új határkeresztesző gázvezeték kiépítése történt meg 2010-ben, ezzel tovább bővült az import diverzifikációs lehetősége, növelve az ellátásbiztonságot.

A Románia felé kiépített, 2010. július 1. óta üzemelő vezeték 700 mm átmérőjű, 4,8 millió m³/nap kapacitású, és kétirányú gázszállítást tesz lehetővé. A beruházás második ütemében, kompresszorok beépítése után 12,1 millió m³/nap lesz a vezeték szállítási kapacitása.

A Horvátország felé 2010. decemberre megépített interkonnektor vezeték 800 mm átmérőjű, 19,1 millió m³/nap kapacitású, és kétirányú gázszállítást tesz lehetővé. A vezeték üzemkész.

A fentiekén túl egy új északi határkeresztesző vezeték tervezési munkái is megkezdődtek. A szlovák összekötő vezeték kapacitása 6 millió m³/nap lesz, mely a beruházás második ütemében történő kompresszor beépítések után 14,4 millió m³/napra emelhető.

Biztonsági földgáztárolás

A parlament által 2006 márciusában elfogadott, a földgáz biztonsági készletezéséről szóló 2006. évi XXVI. törvény 1,2 milliárd m³ földgáz tárolását és az ehhez szükséges földalatti tároló 2010-ig történő létesítését írta elő. A földgáz biztonsági készletet olyan tárolóban kell elhelyezni, amelynek kitérési kapacitása legalább 45 napon keresztül 20 millió m³/nap. A törvény által előírt földgáz biztonsági készlet kizárólag a háztartási és a kommunális fogyasztók biztonságos földgázellátását szolgálja.

2009. december 31-ig a kereskedelmi földgáztárolók szabad kapacitása határozta meg a földgáz biztonsági készlet mértékét, amely megfelelő mértékű szabad kapacitás rendelkezésre állása esetén nem lehetett kevesebb

- a) 2006. október 1. és 2007. szeptember 30. között 150 millió m³-nél,
- b) 2007. október 1. és 2009. december 31. között 300 millió m³-nél.

Amennyiben ez a fennmaradó, lekötetlen tárolói készletekből nem volt biztosítható, akkor a törvény szerint ennek megfelelő mennyiségű kőolajtermékkel, azaz fűtőolajjal volt helyettesíthető. A Magyar Szénhidrogén Készletező Szövetség (MSZKSZ) a törvény alapján tendert írt ki a biztonsági tároló megvalósítására, melyet a MOL Nyrt. nyert meg. Az MSZKSZ és a MOL létrehozta a biztonsági tároló beruházási és üzemeltetési feladataira az MMBF Zrt.-t.

2007-ben az algyői gázmező részét képező Szőreg-I telepre vonatkozóan elkezdték a kivitelezést. A projekt 2008-2009-ben 44 db új, kétfunkciós kút (termelő-besajtoló) fúrásával folytatódott. A beruházás terv szerint haladt, a kompresszor-technológia elkészültével 2009. október 1-től megkezdődött az üzemszerű besajtolás, és év végéig az előírt 1,2 milliárd m³ földgázt betárolták. Így a törvény előírásai szerint 2010. január 1-től a Szőreg-I telephelyen rendelkezésre állt a külön jogszabályban meghatározott biztonsági földgázkészlet.

A 2010. év során nem kellett a biztonsági készletet igénybe venni.

Kereskedelmi földgáztárolás

Az MMBF Zrt. kereskedelmi földgáztárolási engedélyt is kért és kapott a Hivataltól, melynek értelmében a fent említett biztonsági készleten felül további 700 millió m³ mobil gázt tárolhatnak a Szőreg-I telephelyen. Ehhez 5 millió m³/nap kereskedelmi célú kitermelési kapacitás tartozik az engedély szerint. A kereskedelmi készlet besajtolását 2010 tavaszán elkezdték, és október 15-re, a fűtési szezon kezdetére rendelkezésre állt.

Az ellátásbiztonság szempontjából fontos és megnyugtató, hogy az országos napi csúcsigények kétharmadát tudja a rendszer a kereskedelmi tárolókból biztosítani.

2010. november 12-én került kihirdetésre az Európai Parlament és a Tanács 994/2010/EU számú rendelete a földgázellátás biztonságának megőrzését szolgáló intézkedésekről és a 2004/67/EK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről. A rendelet szerinti időütemezés alapján a magyar földgázellátó rendszer előírás szerinti felkészítése folyamatban van.

16. táblázat A magyarországi kereskedelmi gáztárolók kapacitásainak alakulása 2010. október 15. után

Földalatti gáztároló neve	Tárolható mobil gázkészlet (millió m ³)	Kitároló kapacitás (millió m ³ /nap)
HAJDÚSZOBOSZLÓ	1440	20,8
KARDOSKÚT	280	3,2
PUSZTAEDERICS	340	3,1
ZSANA	2170	28,0
SZÓREG	700	5,0
Összesen:	4930	59,1

Gázkorlátozási sorrend meghatározása

A Hivatal az ellátási zavarok esetére minden év szeptemberében meghatározza a korlátozási sorrendet, mellyel egyes kiemelt fogyasztói körök számára a gázellátás folyamatossága biztosítható. A Hivatal következetesen az elsőként korlátozható kategóriába sorol minden, olyan alternatív tüzelési lehetőséggel rendelkező áramtermelő egységet, amelyek számára jogszabály írja elő a 16 napos folyamatos működést biztosító folyékony tüzelőanyag készletezést. A 2010-es korlátozási besorolás már a földgázvételezés korlátozásáról, a földgáz biztonsági készlet felhasználásáról, valamint a földgázellátási válsághelyzet esetén szükséges egyéb intézkedésekről szóló 265/2009. (XII. 1.) Korm. rendelet alapján készült el, így sokkal árnyaltabban határozza meg a korlátozás rendszerét.

Ennek ellenére több fogyasztó jelezte a módosítás igényét. Ezek elsősorban olyan ipari felhasználók, melyek gázellátási korlátozása a jogszabályban rögzített időn belül nem valósítható meg, mivel technológiájuk gyors leállítása környezeti szennyezéshez vezethet. Ezen fogyasztók korlátozhatóságának szakmai megítélése ügyében a Hivatal konzultációt kezdeményezett a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatósággal.

2.4 Árelőkészítés, árszabályozás

2010. január 1-től új földgáz árszabályozási periódus indult, melynek – a földgáz rendszerhasználati díjak számítására vonatkozó – kereteit a 74/2009. (XII. 7.) KHEM rendelet határozza meg. Az egyetemes szolgáltatás tekintetében érvényesíthető árrés keretszabályait és a

2010. január 1-től érvényes induló értékeit a földgázpiaci egyetemes szolgáltatáshoz kapcsolódó árak képzéséről szóló 29/2009. (VI. 25.) KHEM rendelet állapította meg.

Egyetemes szolgáltatás (ESZ) ára

A Hivatal 2010. I. és II. negyedévére a GET – ezen időpontban hatályos – vonatkozó rendelkezéseinek megfelelően, az egyetemes szolgáltatók árkérelmei alapján határozattal állapította meg az egyetemes szolgáltatás díjait. 2010. június 21-én hatályba lépett a földgázellátásról szóló 2008. évi XL. törvény, valamint a villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény módosításáról szóló 2010. évi LV. törvény (a továbbiakban: módosított törvény), amely úgy változtatta meg az egyetemes szolgáltatás árának megállapítására vonatkozó rendelkezést, hogy az egyetemes szolgáltatás árát a módosított törvény hatálybalépését követően már az illetékes miniszternek kell megállapítania. A Hivatal ezért 2010. június 30-án végzést adott ki, amelyben az egyetemes szolgáltatók 2010. III. negyedévére vonatkozó árkérelmei alapján indított eljárását – hatáskör hiányában – megszüntette. 2010. II. félévében az illetékes miniszter nem módosította az egyetemes szolgáltatás árát, így a Hivatal által 2010. március 25-én határozattal megállapított díjak voltak érvényesek 2010. év végéig. Ezen díjak kerültek kihirdetésre 2010. december 3-án a földgázpiaci egyetemes szolgáltatáshoz kapcsolódó árszabások megállapításáról szóló 28/2009. (VI. 25.) KHEM rendelet módosításában.

A földgázpiaci egyetemes szolgáltatás ára tartalmazza a földgáz, mint termék elismert fajlagos árát, valamint – ellentétben a villamos energia egyetemes szolgáltatással – a fajlagos rendszerhasználati díjakat is.

Felajánlási ár

A 2009 júliusában indult egyetemes szolgáltatási modell részeként – az egyetemes szolgáltatásba tartozó fogyasztók ellátásának biztosítása érdekében – a GET 141. §-a a volt közüzemi nagykereskedő forrásaival rendelkező kereskedőnek a szerződéssel le nem kötött forrásaira felajánlási kötelezettséget írt elő.

A felajánlott földgázforrás legmagasabb árát a Hivatalnak határozatban kellett megállapítania. 2010-ben március 19-én került megállapításra a felajánlási kötelezettség alá tartozó földgázforrás legmagasabb ára mind az E.ON Földgáz Trade Zrt., mind a TIGÁZ Zrt. tekintetében. Mivel a földgázpiaci egyetemes szolgáltatáshoz kapcsolódó árak képzéséről szóló 29/2009. (VI. 25.) KHEM rendelet (a továbbiakban: ESZ rendelet) 2010. március 25-i hatállyal módosult, ezért a Hivatal a határozatokat 2010. március 30-án módosította.

Szintén az ESZ rendelet módosításából fakadóan a jogszabályba bekerült egy új szabályozási elem (az ún. tárolói hatás figyelembevétel), amelyet a felajánlási árra vonatkozó határozat meghozatalakor a Hivatal már figyelembe vett. Az E.ON Földgáz Trade Zrt. ezt a rendelkezést visszamenőleges hatályúnak – így alkotmányellenesnek – tartja, illetve véleménye szerint az E.ON Földgáz Trade Zrt.-re nem vonatkozik az ESZ rendelet. Keresetét a bíróság elfogadta és a Hivatalt új eljárás lefolytatására kötelezte.

A módosított törvény értelmében 2010. június 21-től a volt közüzemi nagykereskedő forrásaival rendelkező kereskedő (volt közüzemi nagykereskedő) által felajánlott földgázforrás árát a Miniszter rendeletben állapítja meg. 2010. harmadik és negyedik negyedévre az egyetemes szolgáltatók részére vételre felajánlott földgázforrás költségalapú áráról szóló 3/2010. (VI. 30.) KHEM rendeletben hirdette ki a Miniszter a volt közüzemi nagykereskedő által felajánlott – a 2010. márciusi földgázforrás felajánláson felüli – földgázforrás árát.

A GET 2010. december 4-i módosítása alapján kihirdetett (2010. december 4-től hatályos), az egyetemes szolgáltatók részére vételre felajánlott földgázforrásról és a hazai termelésű földgáz

mennyiségéről és áráról, valamint az igénybevételre jogosultak és kötelezettek köréről szóló 19/2010. (XII. 3.) NFM rendelet (a továbbiakban: felajánlási árról szóló rendelet) a volt közüzemi nagykereskedő által felajánlott forrás és az 1998. január 1. előtt termelésbe állított szénhidrogén mezőkből termelt földgáz áráról, valamint a felek számára kötelezően átadandó földgázmennyiségről rendelkeznek.

A törvénymódosítás lehetővé tette az egyetemes szolgáltatók számára, hogy a felajánlási árról szóló rendelet szerinti mennyiségek és díjak vonatkozásában újratárgyalják a szerződéseiket. A törvénymódosítás arról is rendelkezett, hogy az újonnan megkötött szerződéseknek ellátás típusúnak kell lenniük, amelyek 2011. június 30-ig nem szüntethetők meg.

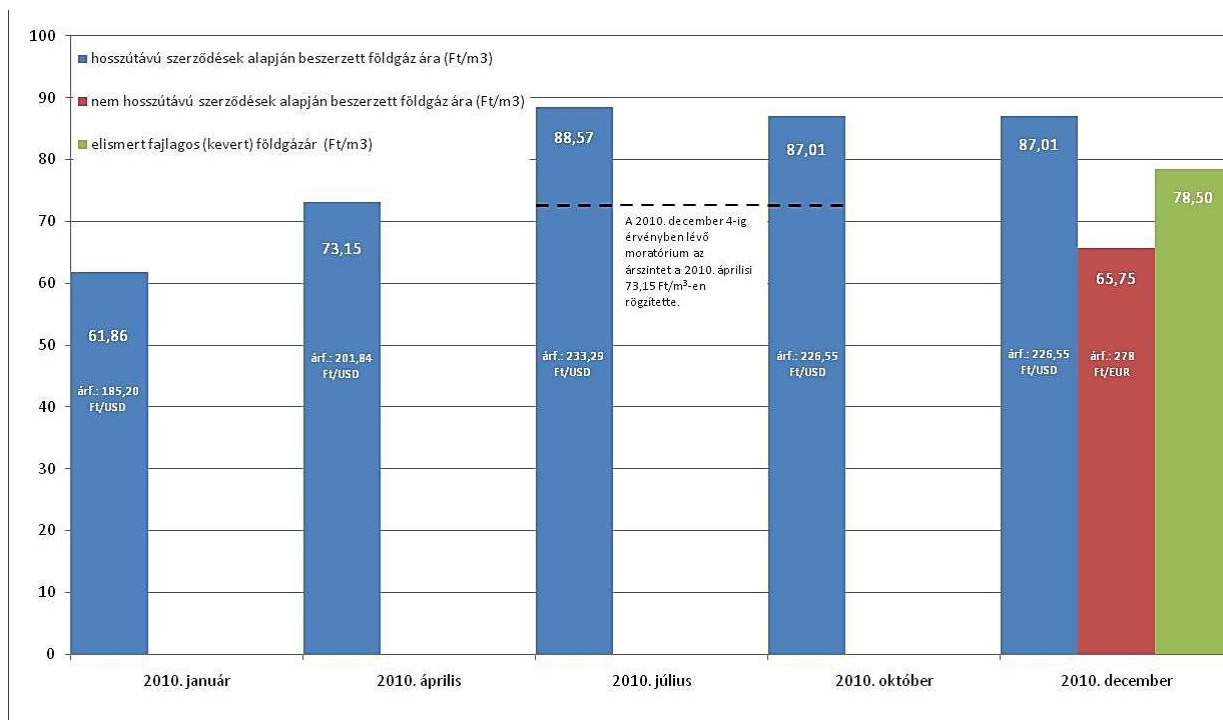
Földgázár képlet

A földgázpiaci egyetemes szolgáltatáshoz kapcsolódó árak képzéséről szóló 29/2009. (VI. 25.) KHEM rendelet 2010. december 4-től hatályos állapota szerint az egyetemes szolgáltatás árában elismert fajlagos földgázár a jövőben nem kizárólag az olajtermékekhez indexált hosszútávú beszerzési szerződések árán alapszik, hanem figyelembevételre kerülnek az Endex TTF Gas (holland tőzsde) futures piaci árai és a Central European Gas Hub (baumgarteni kereskedelmi „csomópont”) árai is. Az ún. „kevert” fajlagos földgázárban 60%-os súlyt képvisel a hosszú távú importszerződések átlagára, 40%-ot a fent említett földgázpiacokon kialakuló földgázár. Az elismert fajlagos földgázár ilyen arányú megosztása mindaddig fennmarad, míg a hosszútávú szerződések alapján beszerzett földgáz ára magasabb, mint a szabályozásban figyelembe vett földgázpiacok árai.

Változott az egyetemes szolgáltatás árához kapcsolódó árszabályozás során alkalmazandó Ft/USD árfolyam megállapítása is. A földgázpiaci egyetemes szolgáltatáshoz kapcsolódó árszabások megállapításáról szóló 28/2009. (VI. 25.) KHEM rendelet 2010. december 4-től hatályos állapota szerint a Miniszter teszi közzé az alkalmazandó Ft/USD és Ft/EUR árfolyamot, és a hozzájuk kapcsolódó referencia időszakot. Amennyiben a közzétett árfolyam jelentősen (3%-nál nagyobb mértékben) meghaladja a referencia időszak napi árfolyamainak átlagát, úgy a kihirdetettnél alacsonyabb árfolyam kerül alkalmazásra.

17. táblázat Az egyetemes szolgáltatás árában elismert fajlagos földgázár

Az egyetemes szolgáltatás árában elismert fajlagos földgázár		USD/GJ	Ft/m ³	árfolyam
2010. január (hosszútávú szerződéses gázár)		9,810	61,86	185,1991 Ft/USD
2010. április (hosszútávú szerződéses gázár)		10,632	73,15	201,8354 Ft/USD
2010. július (hosszútávú szerződéses gázár)		11,137	88,57	233,2913 Ft/USD
2010. október (hosszútávú szerződéses gázár)		11,267	87,01	226,5539 Ft/USD
2010. december	hosszútávú szerződés alapján beszerzett földgáz ára	11,267	87,01	226,5539 Ft/USD
	nem hosszútávú szerződés alapján beszerzett földgáz ára	8,514	65,750	278,0 Ft/EUR
	elismert fajlagos (kevert) földgázár	10,166	78,50	–

7. ábra Az egyetemes szolgáltatás árban elismert fajlagos földgázár és elemei (Ft/m³)

Rendszerhasználati díjak

A földgáz rendszerhasználati díjak megállapításáról szóló 31/2009. (VI. 25.) KHEM rendelet 2010. július 1-jei módosításával megvalósult az áttérés a rendszerhasználók és a rendszerüzemeltetők közötti m³ alapú elszámolásról a MJ (hőmennyiség) alapú elszámolásra. A napi egyensúlyozás, valamint a kapacitás-lekötés szempontjából a hőmennyiség alapú elszámolás kiküszöböli azokat a – korábban sok problémát okozó – szankcionálási elemeket, amelyek a rendszer különböző pontjain bekövetkezett fűtőérték változással függenek össze.

2010. évben kétszer, január 1-től és december 4-től módosultak a rendszerhasználati díjak, melyeket az alábbi táblázatok foglalnak össze.

18. táblázat Földgáz rendszerhasználati díjak változásai

Elosztási díjak	Mértékegység	Alapdíj vagy teljesítménydíj				Változás	
		2010. I. 1.		2010. XII. 4		ESZ jogosult	nem ESZ jogosult
				ESZ jogosult	nem ESZ jogosult		
Gázmérővel nem rendelkező felhasználók							
20 m ³ /h-nál kisebb névleges kapacitású gázmérővel rendelkező felhasználók	Ft/év	12 000	12 000	12 000	12 000	0,00%	0,00%
20-100 m ³ /h névleges (össz)kapacitású mérővel rendelkező felhasználók	Ft/m ³ /h/év	9 900	9 900	9 900	10 031	0,00%	1,31%
101-500 m ³ /h kapacitás lekötésű felhasználók	Ft/m ³ /h/év; Ft/MJ/h/év	7 656	225	193	225	-16,58%	0,00%
500 m ³ /h feletti kapacitás lekötésű felhasználók	Ft/m ³ /h/év; Ft/MJ/h/év	12 048	353	305	353	-15,74%	0,00%

Megjegyzés: a késsel jelölt oszlop a díjak változásának összehasonlíthatósága miatt került a táblázatba

Elosztási díjak	Átalánydíj vagy forgalmi díj				Változás	
	2010. I. 1.		2010. XII. 4		ESZ jogosult	nem ESZ jogosult
			ESZ jogosult	nem ESZ jogosult		
	Ft/m ³	Ft/GJ				
Gázmérővel nem rendelkező felhasználók	16,62	487,53	449,72	525,94	-8,41%	7,30%
20 m ³ /h-nál kisebb névleges kapacitású gázmérővel rendelkező felhasználók	8,44	247,58	194,09	270,31	-27,56%	8,41%
20-100 m ³ /h névleges (össz)kapacitású mérővel rendelkező felhasználók	4,92	144,32	131,34	161,22	-9,88%	10,48%
101-500 m ³ /h kapacitás lekötésű felhasználók	1,07	31,39	31,39	38,2	0,00%	17,83%
500 m ³ /h feletti kapacitás lekötésű felhasználók	0,94	27,56	27,56	34,01	0,00%	18,97%

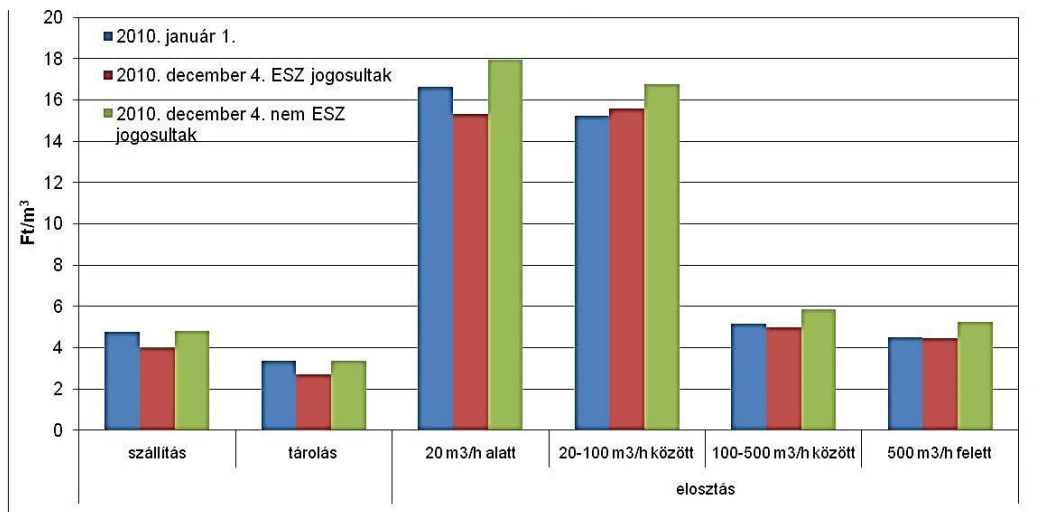
Tárolási forgalmi díjak	2010. I. 1.		2010. XII. 4.		Változás	
	Ft/m ³	Ft/GJ	ESZ jogosult	nem ESZ jogosult	ESZ jogosult	nem ESZ jogosult
Betárolási díj	1,06	30,9	31,27	31,27	1,18%	1,18%
Kitárolási díj	0,16	4,61	4,97	4,97	7,24%	7,24%

A tárolási kapacitás díjak tekintetében 2010. október 1-től módszertani változás történt. A korábbi tárolási csúcs és mobil díj kiszámítására vonatkozó képleteket felváltotta egy háromkomponensű, kapacitás-lekötési arányokra épülő képlet. Az első komponens a mobil kapacitásra vonatkozó tényező, a második a betárolási kapacitásra vonatkozik (ez egy új elem, amely alapján korábban nem fizettek díjat a rendszerhasználók), a harmadik pedig a kitárolási kapacitásra vonatkozik. Az új képlet alkalmazásával minden szereplőnél lekötéstől függő egyedi díjak alakulnak ki, s ennek révén a társaságok nagyobb ösztönzést kapnak a tárolói lekötéseik optimalizálására.

Szállítási kapacitás díjak	2010. I. 1.		2010. XII. 4.		Változás	
	Ft/(m ³ /h)/év	Ft/(MJ/h)/év	ESZ jogosult	nem ESZ jogosult	ESZ jogosult	nem ESZ jogosult
Kilépési pontok	2 454	72,39	59,8	69,74	-21,05%	-3,80%
Baumgarten felőli (nyugati) belépési pont	13 229	16,26	13,24	17,6	-22,81%	7,61%
Beregovo felőli (keleti) belépési pont	13 229	16,26	13,24	17,6	-22,81%	7,61%
Hazai termelés belépési pont	11 906	14,63	11,91	15,84	-22,84%	7,64%
Tárolói belépési pont	7 937	9,76	7,94	10,56	-22,92%	7,58%

Szállítási forgalmi díj	2010. I. 1.		2010. XII. 4.		Változás	
	Ft/m ³	Ft/GJ	ESZ jogosult	nem ESZ jogosult	ESZ jogosult	nem ESZ jogosult
Forgalmi díj	0,893	26,34	31,2	31,2	15,58%	15,58%

Az egyetemes szolgáltatásra nem jogosult felhasználókra vonatkozó szállítási belépési kapacitásdíjak decemberi, 7%-ot meghaladó emelkedését a belépési pontra lekötött kapacitások változása (csökkenése), a forgalmi díj emelkedését pedig a földgáz árának növekedése indokolta.

8. ábra Rendszerhasználati átlagárak 2010-ben

A rendszerhasználat árszabályozását érintő változások

A földgáz rendszerhasználat szabályozási kereteit meghatározó 74/2009. (XII. 7.) KHEM rendeletben több, a korábbi mechanizmust érintő változás történt. Ezek közül az egyik a földgázipari tevékenységet folytató társaságok rendszeres árkorrekcióját úgy változtatta meg, hogy inflációs korrekcióra csak abban az esetben kerül sor, amennyiben a megfelelő inflációs mutató meghaladja az 5%-ot (akkor is csak az 5% feletti résszel). A szabályozásban 2010. december 4-től megjelent a kettős rendszerhasználati díjrendszer. Az egyetemes szolgáltatásra jogosult felhasználókra vonatkozó díjak számítása során az éves tökeköltség elismert mértéke 4,5%, a nem egyetemes szolgáltatásra jogosult felhasználók ellátásakor figyelembe vehető megtérülés nem változott, azaz a szállítási tevékenységnél 8,78%, a tárolás tekintetében 10,04%, az elosztási tevékenységnél 8,29%.

Kiegyenlítő mechanizmus

A földgázelosztók között működő kiegyenlítő mechanizmus szabályozásánál a fajlagosan alacsony kihasználtságú elosztási rendszert üzemeltető elosztókra vonatkozó szabályozás részletesebben került megfogalmazásra, továbbá az elmúlt időszak tapasztalatai alapján pontosításra kerültek a kiegyenlítő mechanizmussal kapcsolatos számításra és értesítésre vonatkozó időpontok.

Az elosztási díjakból származó bevételek 2009. évre vonatkozó végleges megosztásáról szóló határozatok kiadásra kerültek 2010 augusztusában. A még 2009 októberében kiadott, a 2009. évre vonatkozó előzetes határozatot a következő, befizetésre kötelezett engedélyesek bíróságon megtámadták: ÉGÁZ-DÉGÁZ Földgázelosztási Zrt., Magyar Gázszolgáltató Kft., és a TIGÁZ Zrt. Az ÉGÁZ-DÉGÁZ Zrt. a végleges határozat ellen már nem emelt kifogást, annak rendelkezéseit teljesítette, egyúttal az előzetes határozat elleni keresete közös megegyezéssel megszüntetésre került. A másik két engedélyes a végleges határozatokat is megtámadta, bár a Magáz Kft.-re kiadott rendelkezés szerint ez az engedélyes kifizetésre vált jogosulttá.

A 2010. évre vonatkozó kiegyenlítő mechanizmus lebonyolítása – a 2010 februárjában kiadott előzetes határozatok rendelkezései szerint – rendben megtörtént, az egyedüli befizetésre kötelezett Tigáz Zrt. a havi befizetéseket határidőre teljesítette. A Magáz Kft., amely sem befizetésre nem kötelezett, sem kifizetésre nem jogosult, a rá kiadott határozatot a bíróságon megtámadta. A 2010. évre vonatkozó végleges határozatokat 2011. június 30-ig kell a Hivatalnak kiadnia.

Nyereségkorlát és nyereség-visszajuttatás

Az FGSZ Földgázszállító Zrt. esetében a felhasználóknak visszajuttatandó nyereség mértéke 1710 millió Ft volt. Annak érdekében, hogy az egyes gázévekre megállapítandó rendszerhasználati díjakban ezen nyereségtöbblet elvonás ne okozzon nagy kilengéseket, az elvonást – a fogyasztókkal való megosztást – a Hivatal az árszabályozási periódusra elosztva érvényesíti, azaz legkésőbb 2013. december 31-ig bezárólag vonja el a teljes összeget. A decemberi díjak megállapításánál a fenti összeg negyede a belépési kapacitásdíj elemben, ezen díjlelem indokolt árbevétel-összegének csökkentő tételeként került figyelembevételre.

2.5 Közszolgáltatási kötelezettség, fogyasztóvédelem

Szabályzatok jóváhagyása

A 2010. év során a GET 7 alkalommal, a GET Vhr. pedig 5 alkalommal módosult. Ezek a változások megkövetelték az engedélyesi üzletszabályzatok folyamatos hozzáillesztését az aktuálisan érvényes jogszabályi előírásokhoz. Az üzletszabályzatok módosítására több forduló szűke körű egyeztetési eljárás keretében került sor, melyben az EÉT felhasználói oldalának tagjai is részt vettek. A Hivatal a 2010. év során az egyetemes szolgáltatók, illetve az elosztói engedélyesek részére új üzletszabályzatot jóváhagyó, valamint meglévő üzletszabályzatot módosító határozatot 8 alkalommal adott ki.

Szolgáltatás minősége

A szolgáltatásminőség-szabályozás a Hivatal által kialakított gyakorlat szerint a földgáziparban három részből áll. Ez a három szabályozási pillér a szabályozott terület jellegében, a szabályozás módjában és a követelmények be nem tartása következményeinek tekintetében is jelentős mértékben eltér egymástól. Ennek megfelelően külön szabályozás vonatkozik az szolgáltatás folyamatosságára, az ügyfélkapcsolatokra, valamint a Garantált Szolgáltatásokra.

A szolgáltatásminőség-szabályozással elért eredmények megismerése érdekében 2010-ben tizenötödik alkalommal készítette el a Hivatal az elosztói engedélyesek és az egyetemes szolgáltatói engedélyesek felhasználóinak elégedettségét felmérő tanulmányt. Az adatok felvétele során – országos szinten – 7600 lakossági fogyasztó és 2600 ipari felhasználó véleménye került felmérésre. A felmérés módszertana megegyezett a 2009-ben alkalmazott eljárással, így a kapott eredmények közvetlenül is összehasonlíthatók. Az összesített eredmények alapján az állapítható meg, hogy az eddigi évek során tapasztaltakban nem hozott lényegi változást a 2010. év sem.

Az elosztói engedélyesek tevékenységei közül továbbra is a szolgáltatás folyamatossága, valamint a pontos mérés áll a felhasználók érdeklődésének középpontjában. Egyértelműen pozitív irányba mozdult el a földgáz minőségének állandóságáról alkotott kép, viszont romlott a karbantartási kötelezettségről szóló tájékoztatói munka megítélése.

Az egyetemes szolgáltatói engedélyes feladatkörében az ügyfélszolgálatok gyors és szakszerű működése, a számla érthetősége, valamint a reklamációs lehetőség biztosítása áll a felhasználók érdeklődésének középpontjában. Pozitív változás ezen engedélyesi körben a számlaküldés ütemeztségének javulása, viszont romlott az érdekvédelmi szervezetek elérhetőségére vonatkozó tájékoztatás színvonala, valamint a részszámlák változtathatóságának lehetősége.

Új tendencia az egyre nagyobb arányú igény az internetes ügyintézés lehetőségére, ugyanakkor az ennek során szerzett tapasztalatok az elmúlt években nem javultak. A kereskedőváltás lehetőségének ismertsége a lakossági fogyasztók körében elérte a 89%-ot, a nem lakossági felhasználók körében pedig a 92%-ot. Közeli kereskedőváltási terveket ugyanakkor csak a lakossági fogyasztók 9%-a, a nem lakossági felhasználók 12%-a valószínűsített.

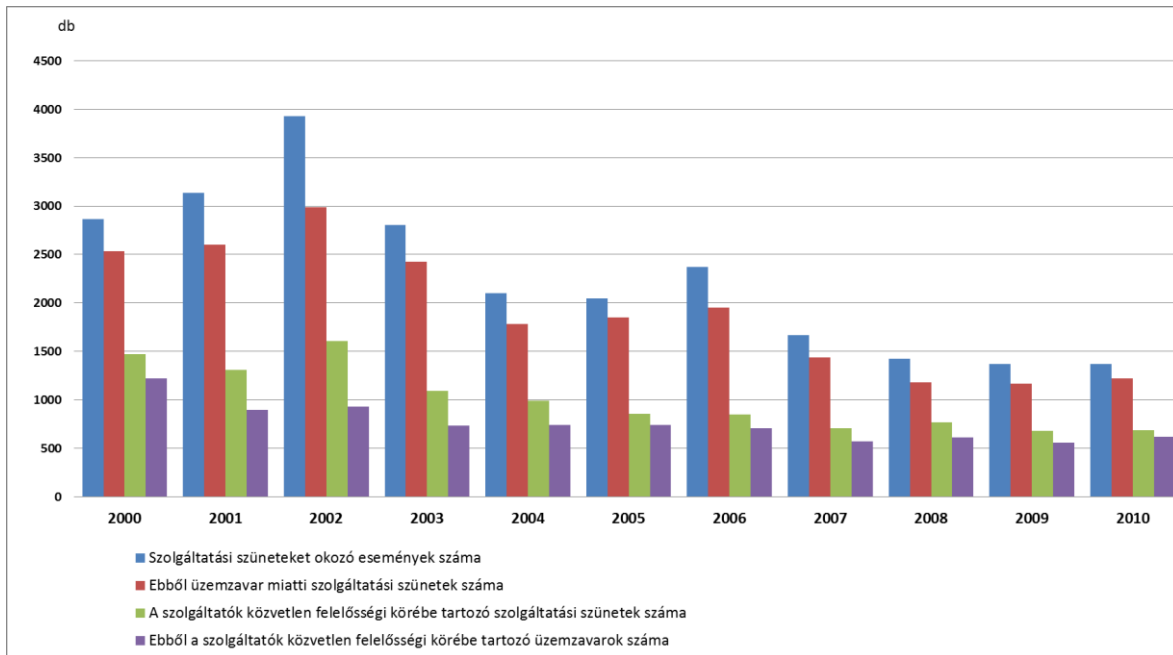
Szolgáltatás folyamatossága, megbízhatósága, üzemzavarok

A fogyasztók elvárása a folyamatos szolgáltatás, vagyis a földgáz szünet nélküli rendelkezésre állása. A vezetékes földgázszolgáltatás természetes velejárói a különböző, véletlenül bekövetkező vagy előre tervezett ill. egyéb okok miatti szolgáltatási szünetek. Szolgáltatási szüneteket okozhatnak egyrészt az üzemzavarok, másrészt egyéb tevékenységek, mint pl. karbantartás, rekonstrukciós munkák, stb. Az okok egyik része a szolgáltatóval közvetlen kapcsolatban van, a másik része viszont tőle független. A vezetékes földgázszolgáltatás fizikai folyamatának minősége a szolgáltatási szünetek okainak, idejének és időtartamának alakulásával szemléltethető.

19. táblázat: Földgáz szolgáltatási szüneteket okozó események számának alakulása (db/év)

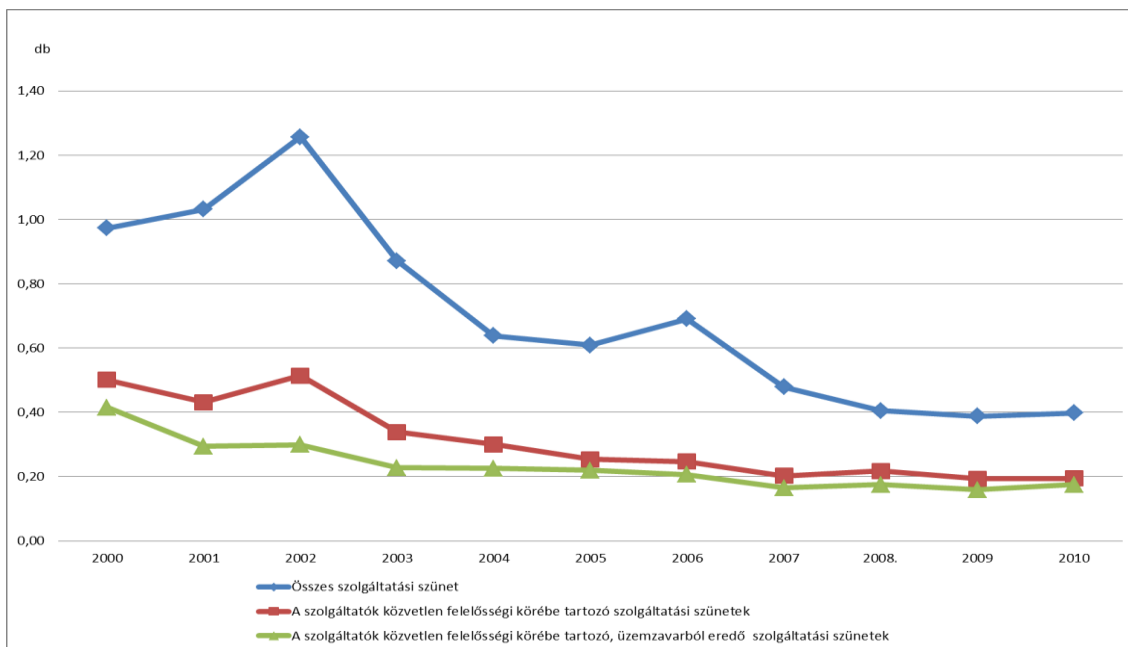
Megnevezés/év	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Szolgáltatási szüneteket okozó események száma	2862	3138	3924	2802	2103	2049	2368	1666	1424	1368	1371
Ebből üzemzavar miatti szolgáltatási szünetek száma	2532	2604	2988	2424	1786	1848	1953	1440	1178	1164	1221
A szolgáltatók közvetlen felelősségi körébe tartozó szolgáltatási szünetek száma	1473	1312	1607	1090	989	853	847	705	766	680	685
Ebből a szolgáltatók közvetlen felelősségi körébe tartozó üzemzavarok száma	1222	894	933	731	743	738	707	574	614	560	619

A szolgáltatási szünetek darabszámának alakulását a táblázat adatai alapján a 9. ábra szemlélteti. Az ábrán látható, hogy a fogyasztókat a szolgáltatási szünetek összességében hol növekvő, hol csökkenő mértékben terhelték. A szolgáltatók közvetlen felelősségi körébe tartozó szünetek részaránya és abszolút értéke a vizsgált időszak első felében növekedett, majd folyamatosan csökkent. Az ábrán megfigyelhető a szolgáltatási szüneteket okozó üzemzavarok gyakoriságának alakulása is, amely az összes szolgáltatási szünetek gyakoriságánál stabilan alacsonyabb.

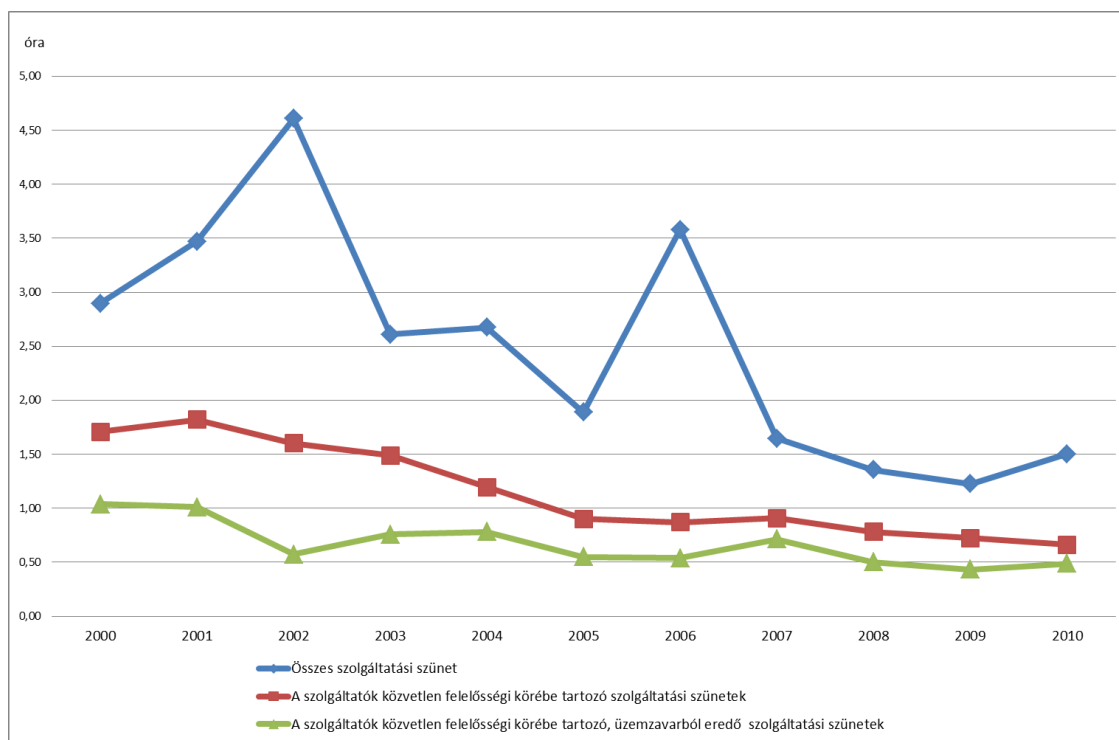

9. ábra: Földgáz szolgáltatási szüneteket okozó események mennyiségi adatai (db/év)

A vezetékes földgázszolgáltatás fizikai folyamatát az események darabszámának és az általuk okozott szolgáltatási szünetek idejének 1000 fogyasztóra vetített fajlagos mutatói minősítik. Tájékoztatásul a 10. és 11. ábrák szemléltetik országos szinten azt a gyakoriságot és időt, amely alatt a fogyasztók nélkülözték a szolgáltatást. A szolgáltatási szünetek fajlagos száma és ideje az összes szolgáltatási szünet vonatkozásában hullámzó volt a vizsgált időszakban, ugyanakkor a szolgáltatók közvetlen felelősségi körébe tartozó események mutatói alacsonyabb részarányúak voltak és folyamatos javulást mutatnak.

10. ábra: 1000 fogyasztóra vetített, földgáz szolgáltatási szüneteket okozó események számának alakulása (db/1000 fogyasztó/év)

11. ábra: 1000 fogyasztóra vetített, földgáz szolgáltatási szüneteket okozó események idejének alakulása (óra/1000 fogyasztó/év)

Ügyfélkapcsolati szolgáltatási minőség

Az ügyfélkapcsolati szolgáltatás-minőség elvárt színvonalának és minimális minőségi követelményének meghatározására vonatkozó határozatait 2009-ben adta ki a Hivatal. A határozatok alapján első alkalommal a 2010. évre vonatkozó adatokat 2011. március 31-ig kötelesek megküldeni az engedélyesek. Ezzel összefüggésben az ügyfélkapcsolati szolgáltatási minőség színvonalának kiértékelésére és az esetleges szankciók alkalmazására első alkalommal 2011-ben kerül sor.

Garantált szolgáltatások

A szolgáltatásminőség-szabályozás harmadik pillére a földgáziparban a 2010. évben került bevezetésre. Tekintettel ezen szabályozás újdonság jellegére, a Hivatal különös figyelmet fordított a szabályozási irányok kialakítására, az engedélyesekkel és a fogyasztóvédelmi szervezetekkel való egyeztetésre. Ennek kapcsán a határozatok kiadását háromkörös egyeztetés előzte meg. A szabályozási folyamat utolsó lépéseként a Hivatal 16 – Garantált Szolgáltatásokra vonatkozó – határozatot adott ki a földgázipari engedélyesek számára. A Garantált Szolgáltatások teljesítésének értékelésére első alkalommal 2011-ben kerül sor.

Ellenőrzések

A földgázipari engedélyesekre vonatkozó panaszok számának több éve tartó folyamatos, a 2009. évről a 2010. évre például 24%-os mértékű növekedése mellett, rendelkezésre álló erőforrásainak korlátjai miatt a Hivatal ebben az iparágban csak korlátozott mértékben – főleg az EMFESZ Kft. miatti problémákra fókuszálva – tudott ellenőrzési tevékenységet végezni. A jövőben megoldandó feladatok részét képezi az iparági engedélyesek rendszeres ellenőrzésének

megszervezése, az ellenőrzések lefolytatása, szükség esetén szankció alkalmazása, illetve – mindezek feltételeként – az ellenőrzési tevékenység végzéséhez szükséges erőforrások biztosítása.

Felhasználói panaszok

A földgázszolgáltatás területén 2009. július elsejétől a lakossági fogyasztói panaszok egy része – új hatáskörmegosztás kapcsán – átkerült a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatósághoz (NFH). A panaszok tartalmi megoszlása az utóbbi 1,5-2 évben egyre erőteljesebben tolódik el a szerződésszegéssel kapcsolatos ügyek felé, de ezek kivizsgálására továbbra sem az NFH, hanem a Hivatal rendelkezik hatáskörrel. Ezen túlmenően megnőtt a hatáskörmegosztást követően is a Hivatal hatáskörébe tartozó nem lakossági felhasználók panaszainak aránya is. Ez utóbbiak általában több telephelyet érintenek, egyedi problémákra vezethetők vissza, emiatt kivizsgálásuk több időt igényel az egyszerűbb, ismétlődő jellegű problémát jelentő lakossági fogyasztói panaszokhoz képest.

Megjelentek a kereskedőváltással kapcsolatos panaszok is, melyek többnyire 3 engedélyest is érintenek, így vizsgálatuk összetettebb, hosszadalmasabb, mélyebb szintű rendszerismeret igényel. Egyre gyakoribbak a különösen érzékenyek tekintendő védendő fogyasztói státusszal kapcsolatos panaszok, amelyeknél – jellegükből kifolyólag – körültekintőbb elbírálás szükséges. A Hivatal hatáskörébe tartozó, adott évben beérkezett, panasz jellegű felhasználói megkeresések száma a 2007. évi drasztikus emelkedést követően – az NFH-val való hatáskörmegosztás eredményeképpen – átmenetileg visszaesett, de azóta ismét emelkedő tendenciát mutat.

A felhasználói panaszokkal kapcsolatos részleteket a villamos energia rész azonos című fejezete és az ott közölt 13. táblázat tartalmazza.

A Hivatalhoz 2010-ben beérkezett 1320 írásbeli panaszból 607 érintette a földgázipari engedélyeseket. Ez a mennyiség 24%-kal nagyobb a 2009-ben mért értéknél. A Hivatal minden panasz esetén megindította a közigazgatási hatósági eljárást, s minden ügyben határozatot hozott. A határozatok alapján az elosztói engedélyesre vonatkozó – leggyakrabban szerződésszegés témájú – panaszok 54%-a, az egyetemes szolgáltatóra vonatkozó – leggyakrabban szerződéskötés és számlázás témájú – panaszok 42%-a minősült a felhasználók részéről megalapozottnak.

3. A távhőszektor szabályozása

3.1 Szabályozás

Engedélyezés

A távhőtermelés és távhőszolgáltatás engedélyköteles tevékenység, a távhőtermelő berendezések létesítése csak 5 MW hőteljesítménytől engedélyköteles. Az engedélyezési hatáskör megoszlik a települési önkormányzatok és a Hivatal között. Valamennyi olyan távhőtermelő, amely villamosenergia-termelő tevékenységet is folytat, a Hivatal, míg a távhőt villamosenergia-termelés nélkül előállító tevékenység az önkormányzatok engedélyezési hatáskörébe tartozott.

A távhőszolgáltatók engedélyezése és felügyelete 2010-ben teljes egészében az önkormányzati jegyzők hatáskörébe tartozott. A fogyasztóvédelmi feladatokat a fogyasztóvédelmi felügyelőségek látják el.

A fogyasztói tarifák megállapítása 2010-ben megmaradt a települési, a fővárosban a fővárosi önkormányzat képviselő testületének hatáskörében. Az önkormányzati ármegállapítás előtt a közlekedési, hírközlési és energiaügyi miniszter véleményezte a távhőszolgáltatás árait, ez azonban 2009. július 1-jétől megszűnt, és a TVT (amely ebben a témakörben a Tsz-t módosította) a Hivatal hatáskörét bővítette a távhőszolgáltatás árellenőrzésének feladataival. A törvény végrehajtásában a Hivatalnak kettős feladata volt 2010-ben:

- A távhőszolgáltató kezdeményezésére – a távhőszolgáltatás csatlakozási díjának és a lakossági távhőszolgáltatás díjának megváltoztatására – indított árellenőrzési eljárás lefolytatása;
- A hivatalból indított hatósági ellenőrzések:
 - a távhőszolgáltatás csatlakozási díja és a lakossági távhőszolgáltatás díja ellenőrzésére a távhőszolgáltatóknál indított árellenőrzési eljárás keretében;
 - a távhőtermelő és a távhőszolgáltató közötti szerződésben meghatározott ár ellenőrzése céljából lefolytatott hatósági eljárás.

Az 50 MW alatti erőművek távhő- és villamos-engedélyezési eljárása

A hő- és villamos energiát kapcsoltan termelő kiserőművek (50 MW névleges villamos teljesítmény alatti erőművek) engedélyezési eljárása a távhő, illetve a villamos energia szempontjából eltérő.

- **Távhő engedélyezési eljárás:** Kapcsolt energiatermelő berendezés létesítése esetén, 5 MW hőteljesítmény és a fölött távhő termelő berendezés létesítési engedélyt kell kérni a Hivaltól (5 MW alatt a hőtermelő berendezés létesítése nem engedélyköteles). A berendezés üzembe helyezése után, a sikeres próbaüzemet követően távhőtermelői működési engedélyt kell kérni, teljesítményhatártól függetlenül.
- **Villamos engedélyezési eljárás:** Villamosenergia-termelő berendezés esetében (beleértve a kapcsolt hő- és villamosenergia-termelést is megvalósító berendezéseket) 0,5 MW és 50 MW névleges villamos teljesítmény között kiserőművi összevont engedélyt kell kérni a Hivaltól. Az összevont villamos engedély a kiserőművi berendezés létesítésére és a villamos energia termelésére vonatkozik.

0,5 MW és 50 MW beépített villamos teljesítmény között, valamint 5 MW és ennél nagyobb névleges hőteljesítményű kapcsoltan termelő (kogenerációs) erőmű létesítése esetén - időrendi sorrendben - az alábbi kérelmeket kell benyújtani a Hivatalhoz:

Létesítés előtt:

- kiserőművi összevont engedély iránti kérelem (a VET alapján),
- távhő termelő berendezés létesítési engedély iránti kérelem (a Tszt. alapján).

Üzembe helyezés után:

- távhőtermelői működési engedély iránti kérelem (a Tszt. alapján).

Engedélyezéssel összefüggő határozatok

A Hivatal 2010-ben a távhő engedélyezéssel összefüggésben 20 határozatot adott ki. Ebből 6 távhő termelői működési engedély kiadásával, 1 létesítési engedély kiadásával, 8 már meglévő működési engedély módosításával, 5 egyesüléssel, illetve befolyásszerzés jóváhagyásával kapcsolatos határozat volt. A Hivatal minden esetben intézkedett az engedélyeket kiadó határozatok közzétételéről.

3.2 Verseny

A távhőellátás vezetékrendszerhez kötött helyi közüzemi szolgáltatás. Egy ellátási területen egy szolgáltató működik, ezért verseny a szolgáltatók között a fogyasztókért nem lehetséges. Korlátozott verseny képzelhető el a távhőtermelésben, elsősorban a kapcsolt termelés bevezetésével, illetve a fogyasztó választhat, amikor is más fűtési módra tér át, ennek azonban kicsi a mozgásteret. A távhőszolgáltatás árával, esetenként a minőségével kapcsolatos elégedetlenségek miatt 2010-ig több társasház vált le a távfűtésről.

A távhőszolgáltatók a hőenergiát 2010-ben is hatósági (az önkormányzatok által megállapított) áron szolgáltatták a lakossági fogyasztók részére. A szolgáltatók a hőenergiát távhőtermelőtől (erőműtől) vásárolják, és/vagy maguk állítják elő kazánokban, illetve egyre nagyobb részben kapcsolt hő- és villamosenergia-termelő berendezésekben (gázmotorokkal). A szolgáltatott hőenergia több mint 60 településen részben kapcsolt hő- és villamosenergia-termelést megvalósító erőműből származott. A távhőtermelés egyre nagyobb mértékben használta ki a kapcsolt energiatermelésből származó gazdasági előnyöket, amit még tovább növelt a kötelező villamosenergia-átvétel és a hozzá kapcsolódó, a piacnál magasabb villamosenergia-ár is.

Ugyanakkor a távhőszolgáltatás versenyképességét az egyedi, illetve központi fűtéshez képest jelentősen javította az a tény, hogy a távhőszolgáltatáshoz kapcsolódó ÁFA 2010-től 5%-ra mérséklődött.

3.3 Ellátásbiztonság, közszolgáltatási kötelezettség, fogyasztóvédelem

A területileg illetékes települési önkormányzat, a fővárosban a fővárosi önkormányzat az engedélyes vagy engedélyesek útján köteles biztosítani a távhőszolgáltatással ellátott létesítmények távhőellátását.

A távhőszolgáltató vállalatok többségükben a települési önkormányzatok tulajdonában vannak, egyes helyeken a szolgáltatóban a távhőtermelő (villamosengedély-köteles erőmű) tulajdont is

szerzett. Néhány településen a távhőszolgáltató vállalat üzemeltetését koncessziós szerződéssel magántulajdonú vállalkozások végzik.

Azokban az esetekben, amikor a szolgáltató hőerőműtől vásárolja a hőenergia nagy részét és az erőmű magán-, vagy közvetve állami tulajdonban van, a szolgáltató és az erőmű közötti viták veszélyeztethetik az ellátást. Ezekben a vitákban a Hivatal esetenként közvetítő szerepet tölt be, de a problémákat csak a termelő, a szolgáltató és az önkormányzat közösen oldhatja meg. Az utóbbi években bontakozott ki az a törekvés, amelynek keretében az önkormányzatok igyekeznek lépéseket tenni arra, hogy a távhőtermelést is az önkormányzat oldja meg a saját vállalatán vagy a szolgáltatóján keresztül.

Az engedélyező hatóság 2010-ben az önkormányzat jegyzője volt és a fogyasztói hőárakat, díjakat az önkormányzat képviselő testülete állapította meg 2010-ben, tehát szabályozási feladatokat az erőművi távhőtermelés kivételével a teljes vertikumra az önkormányzatok látták el.

A távhőszolgáltatási árak átláthatóságának biztosítása érdekében a Tszt. Vhr. meghatározta a távhőszolgáltatók által közzéteendő gazdálkodási adatok és az ezzel összefüggő műszaki információk körét. A lakossági fogyasztók jobb tájékoztatása érdekében az 1000, vagy ennél több lakást ellátó távhőszolgáltatóknak elektronikus információs rendszert (honlapot) kellett létrehozniuk.

A fogyasztóvédelmi feladatokat a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság regionális fogyasztóvédelmi felügyelőiségei látják el.

3.4 Árelőkészítés, árszabályozás

A távhőtermelők által értékesített hő 2010-ben szabadáras volt. A törvényi szabályozás alapján a távhőszolgáltatás csatlakozási díját, valamint a lakossági távhőszolgáltatás díját az önkormányzatok képviselő testülete határozta meg önkormányzati rendeletben. Az árak önkormányzati megállapítását (módosítását) megelőzően az energiaügyekért felelős miniszter volt jogosult véleményezni a távhőszolgáltatás új árait. Ez 2009. július 1-jétől úgy módosult, hogy a szolgáltatóknak a Hivatalhoz kellett benyújtaniuk jóváhagyásra az áremelésre vonatkozó kezdeményezésüket. A képviselő testület a Hivatal határozatától függően fogadhatta el az áremelési javaslatot.

2010-ben 36 településre vonatkozóan adtak be a távhőszolgáltatók kezdeményezést a Hivatalhoz a lakossági távhőár megváltoztatására. A kezdeményezések többsége a díjak növelésére irányult. 34 ügyben 2010-ben, 2 esetben 2011. januárban született határozat.

4. Energiatakarékosság, környezetvédelem

4.1 Energiatakarékosság

Az 1107/1999. (XI. 8.) Korm. határozat rögzíti a 2010-ig terjedő energiatakarékossági és energiahatékonyság-növelési stratégiát. Ennek alapján a 2000. évben indult el az Energiatakarékossági Program, amely közvetlen támogatásokkal és kedvezményes kamatozású hitelekkel segítette a fogyasztók és a távhőszektor energiatakarékossági beruházásainak megvalósítását. Az évről évre meghirdetett Energiatakarékossági Programok lebonyolítására megalakult az Energia Központ Nonprofit Kft. (volt Energia Központ Kht.).

A Hivatal közreműködik a Kormány energiatakarékossági és energiahatékonyság-növelési stratégiájának megvalósításában. Szakértőként részt vett az energiahatékonyság-növelési pályázatokat bíráló tárcaközi bizottság és a Környezet és Energia Operatív Program pályázatait bíráló bizottság munkájában, továbbá a pályázatok kiírásának előkészítésében, valamint igény esetén konzultál a távhő szolgáltató oldali korszerűsítésére és a megújuló energiák hasznosítására vonatkozó pályázatok kapcsán.

Az energiatakarékosság, az energiahatékonyság-növelés és a környezetvédelem szoros kapcsolatát jelzi az Új Magyarország Fejlesztési Tervhez kapcsolódó, az Európai Bizottság által jóváhagyott, a 2007-2013. közötti időszakra vonatkozó Környezet és Energia Operatív Program. A program két kiemelt célja összhangban a hazai és az EU energiapolitikájával:

- a megújuló energiaforrások nagyobb arányú felhasználása, ami elősegíti a hazai energiahordozó forrásszerkezet kedvező befolyásolását, a hagyományos energiaforrásoktól a megújuló energiaforrások irányába való elmozdulást;
- az energiahatékonyság fokozása, ami hozzájárul az energiaellátás biztonságának növeléséhez, a magas energiainport-függőség mérsékléséhez és a környezeti ártalmak csökkentéséhez.

A célkitűzések megvalósítása hozzásegíti hazánkat a nemzetközi kötelezettségvállalásaink teljesítéséhez. Ennek érdekében a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség a 2007-2009. évekre három, majd a 2009. évben a 2009-2010 közötti időszakra tizenegy – az energiahatékonyság növelését és a megújuló energiaforrások hasznosítását elősegítő – pályázati konstrukciót hirdetett meg:

- a megújuló energiaforrások hasznosítását szolgáló öt pályázati konstrukció a 2009 – 2010. évekre 30 milliárd Ft támogatást biztosít, amelynek forrása az Európai Regionális Fejlesztési Alap és a Magyar Köztársaság költségvetése társfinanszírozásban;
- az energetikai hatékonyság fokozására vonatkozó hat pályázati konstrukció támogatására rendelkezésre álló két éves keretösszeg 18,5 milliárd Ft, amelynek forrása társfinanszírozásban a Kohéziós Alap és a Magyar Köztársaság költségvetése.

A támogatások segítségével megvalósításra kerülő beruházások eredményei, valamint a pályázati rendszer tapasztalatai alapján kerülnek kiírásra az Új Széchenyi Terv keretében működő Zöldgazdaság-fejlesztési Programnak az energiahatékonyság növelését és a megújuló energiaforrások hasznosítását elősegítő pályázatai.

4.2 Környezetvédelem

Megújuló energiaforrások felhasználása

A megújuló bázisú villamosenergia-termelés 2010-ben 5,8%-kal nőtt az előző évhez képest és meghaladta a 2820 GWh-t. Ezzel – az uniós módszertan szerint számolva– a hazai zöld áram termelés részaránya az előző évi 6,42%-ról 6,68%-ra emelkedett a teljes bruttó villamosenergia-fogyasztáson² belül. A zöld áram aránya a hazai nettó villamosenergia-fogyasztáson³ belül 7,87%.

20. táblázat Megújuló energiaforrásokból előállított villamos energia alakulása Magyarországon (GWh)⁴

GWh	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Depóniagáz							10,0	10,5	23,8
Biogáz	11,2	15,6	15	27	32	28	37,5	42,5	63,3
Víz	194	171	206	203	186	210	213,0	228,4	188,1
Szél	1,1	3,3	5,4	10	43	81	205,8	331,3	533,3
Biomassza	0	75	655	1612	1278	1404	1 782,3	2 056,1	2 014,6
Összesen	206,3	264,9	881,4	1852	1539	1723	2 248,4	2 668,8	2 823,2

A megújuló bázisú villamosenergia-termelés döntő többségét a biomassza felhasználás adja. A biomasszával termelt villamos energia mennyisége azonban az előző évhez képest 2%-os csökkenést mutat (2010-ben 2015 GWh-t téve ki a teljes zöld áram termelésből). A biomassza részaránya a zöld áram mixen belül csökkent, a 2009. évi 77%-kal szemben 2010-ben már csak 71,3% volt.

A szélerőenergia alapú villamosenergia-termelés ezzel szemben folyamatos növekedést mutat, a zöld áram termelésen belüli részaránya 2010-ben 18,9%-ra nőtt a 2009. évi 12,4%-os arányról. A széllel termelt villamos energia (az előző évi növekedési ütemhez hasonlóan) 61%-kal szárnyalta túl az egy évvel korábbi mennyiséget, s így 2010-ben meghaladta az 533 GWh-t. A 330 MW engedélyezett szélerőművi kapacitásból 292,2 MW valósult meg 2010 végéig. A VET alapján további szélerőművi kapacitáshoz csak pályázati úton lehet hozzáférni.

A vízenergiából nyert villamos energia a hazai zöld áram termelés 6,7%-át adta 2010-ben. A termelt mennyiség elmúlt években mutatkozó lassú, de fokozatos növekedése 2010-ben megtört, 17,6%-os visszaesést mutatott az előző évhez képest.

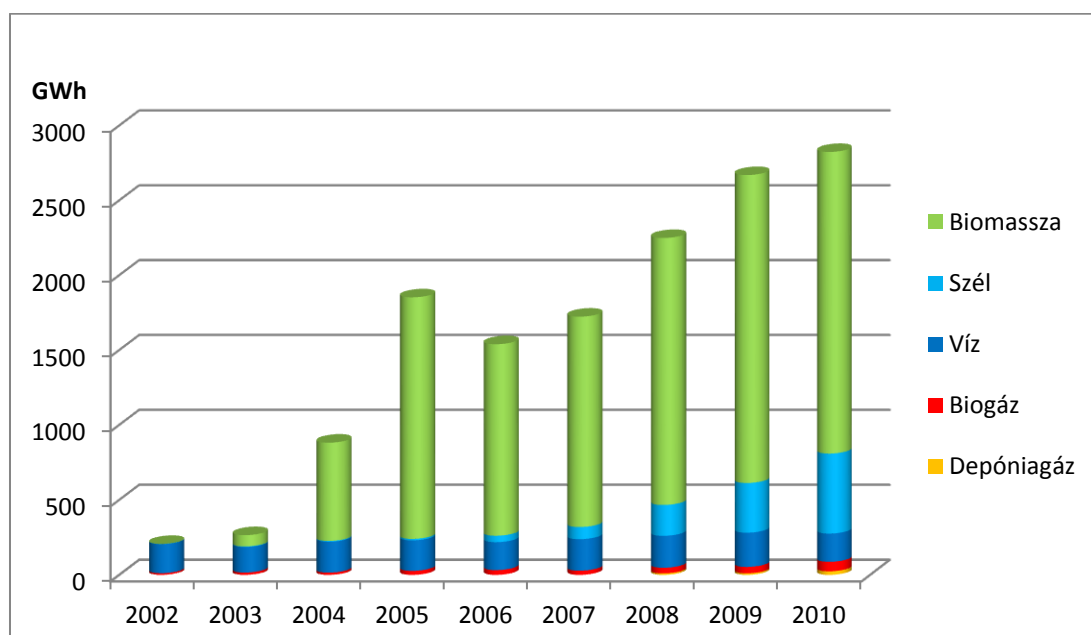
A biogáz alapú villamosenergia-termelés jelentős növekedést mutatott a 2010-es évben: majdnem 50%-kal múlta felül a 2009. évit. A megtermelt közel 63,6 GWh így is csak a megújuló alapú villamosenergia-termelés kb. 2%-át adta.

² Teljes bruttó villamos energia fogyasztás = hazai termelés + import – export (tartalmazza az erőművi önfogyasztást és a hálózati veszteséget).

³ Hazai nettó villamos energia fogyasztás = hazai termelés + import – export – erőművi önfogyasztás – hálózati veszteség.

⁴ A közölt számérték(ek) előzetes adatokon nyugszik, a táblázat szerinti végső megújuló érték nem tartalmazza a kommunális hulladékkal termelt villamos energiát.

A depóniagázból előállított villamos energia %-os növekedése volt a legjelentősebb a korábbi értékhez képest: 128%-kal nőtt 2010-ben a 2009. évi szinthez képest. Az ily módon termelt 23,8 GWh az összes megújuló alapú villamosenergia-termelés 0,84%-át tette ki 2010-ben.

12. ábra Megújuló energiaforrásokból előállított villamos energia Magyarországon

Összességében megállapítható, hogy bár a megújuló energiaforrásokból előállított villamos energia mennyisége éves összehasonlításban továbbra is bővülést mutatott (2010-ben 5,8%-kal haladta meg az előző évi termelést), ez a növekedési ütem messze elmaradt az előző évitől, illetve a korábbi évek tendenciájától. Az új beruházások megvalósítása akadozott, gyakran évekre elhalasztódott, vagy meghiúsult a világgazdasági és pénzügyi válság következtében.

A megújuló erőforrások ösztönzése nemcsak környezetvédelmi és ellátás-biztonsági okokból lényeges hazánk számára, hanem uniós kötelezettség is, melyet a 2009/28/EK irányelv, illetve a 2009/548/EK határozat nevesít. Ezek alapján hazánknek 2020-ra a megújuló bázisú energiafelhasználás részarányát a teljes energiafelhasználáshoz viszonyítva 13%-ra kell növelnie. A fenti direktíva által előírt kötelezettség a megújuló Nemzeti Cselekvési Terv (NCsT) elkészítése, mely egy „útiter” a következő évtizedre prognosztizált megújuló energia mixről, és a célok elérése érdekében tett lépésekről. Hazánk megújuló Nemzeti Cselekvési Terve az elvárt 13%-kal szemben 14,6%-os megújuló részarányt céloz meg 2020-ra a bruttó végső energiafelhasználáson belül. A cselekvési terv célszámai alapján 2020-ban a megújuló alapú villamosenergia-termelésen belül továbbra is a biomasszáé lesz a vezető szerep (kb. 60%), de a szélenergia is jelentős részt (27,6%) tesz ki. A geotermia alapú zöld áram termelés is növekvő szerephez (7,32%) jut, a vízenergia pedig a jelenlegi szinthez hasonlóan, de csökkenő részesedéssel (4,25%) járul hozzá a célok eléréséhez.

Üvegházhatású gázok kibocsátási egységeinek kereskedelme

Az Európai Parlament és a Tanács 2003/87/EK irányelve alapján a 20 MW-nál nagyobb teljesítményű tüzelőberendezéssel rendelkező létesítmények csak engedély birtokában folytathatnak szén-dioxid kibocsátó tevékenységet. Az EU kibocsátás-kereskedelmi rendszere kiterjed a villamosenergia- ill. távhőtermelő, az olajfinomító, a koksoló, a vaskohászati és

acéltermelő, a cement-, mész-, üveg-, és építőanyag-gyártó, illetve a papír- és különböző vegyi alapanyagokat előállító ipari létesítményekre.

Az első – 2005-2007. közötti – kereskedési időszakban a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium (KvVM) a kibocsátási egységeket jelentősen túlallokálta a piaci szereplőknek. A tagállamok többségében hasonló helyzet állt elő, így a kibocsátási egységek ára (a jelentős kvótakínálat miatt) a tonnánkénti 30 eurós csúcsról 2007-ben 0,5-1 euróra csökkent. A 2008-2012 közötti (ún. második) kereskedési időszakban hazánkban – elsősorban a villamosenergia- és távhőtermelő szektorban – kvótahiány valószínűsíthető. A 2013-tól kezdődő időszakban az ingyenes kvótakiosztás megszűnik, helyette aukción történő értékesítés lép életbe. Az ingyenes kvótakiosztás speciális esetekben lehetséges, minden esetben a Bizottság jóváhagyásához kötött.

A Hivatal szakhatóságként közreműködik az erőművek engedélyezett éves kéndioxid és nitrogénoxid összkibocsátási kvótájának meghatározásában, valamint – az üvegházhatású gázok kibocsátási egységeinek kereskedelméről szóló 2005. évi XV. törvény alapján – szakvéleményével segíti a Kiosztási Tervben az új belépők kvótájának meghatározását. A Hivatal csak állásfoglalást ad a villamos energia termelői engedélyesek vonatkozásában, az allokáló hatóság az Országos Környezetvédelmi- és Vízügyi Főfelügyelőség.

5. Intézményi és nemzetközi kapcsolatok, tájékoztatás

5.1 Kétoldalú intézményi kapcsolatok

A Hivatal mellett az államigazgatás más szervei is látnak el (részben vagy teljes egészében) fogyasztóvédelmi feladatokat, mely szervekkel (Gazdasági Versenyhivatal, Országgyűlési Biztosok Hivatala, Adatvédelmi Biztos, Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság, Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal) a Hivatal – a korábbi évek gyakorlata szerint – rendszeres kapcsolatot tartott fenn, és munkáját azokkal összehangoltan végezte. Ezen állami szervekkel, valamint a Hivatal felügyeletét ellátó minisztériummal, illetve az Országgyűlés különböző bizottságaival a Hivatal 20 alkalommal végzett fogyasztóvédelmi tárgyú egyeztetéseket. Emellett a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatósággal a korábbi években megvalósult hatáskörmegosztás zökkenőmentes átmenetének biztosítása érdekében megvalósított személyes szakmai támogatás helyett a Hivatal a 2010. évben az igény szerinti telefonos szakmai támogatás nyújtásának lehetőségét tartotta fenn. Az államigazgatási szervek mellett a Hivatal folyamatosan aktív kapcsolatban állt a civil fogyasztóvédelmi szervezetekkel is. Ezen kapcsolattartás keretein belül a civil szervezetek részt vettek a jogszabálytervezetek, az üzletszabályzat módosítások és szolgáltatásminőség szabályozási koncepciók véleményezésében, valamint az EÉT munkájában.

5.2 Nemzetközi kapcsolatok

A Hivatal tagja a CEER-nek, valamint az EU Bizottság hivatalos tanácsadó szerveként működő ERGEG-nek. A Hivatal munkatársai 2010-ben is aktívan részt vettek a CEER és az ERGEG több munkacsoportjának és ezek albizottságainak munkájában, ezáltal a Hivatal első kézből kapott információt az európai energetikát (az ellátásbiztonságot, a fenntarthatóságot, az energiafogyasztókat, stb.) érintő kérdésekről, problémákról, és módja nyílt a szektort érintő intézkedések kidolgozásakor a hazai érdekek képviselésére is.

A fentiekén kívül 2010-től kezdődően a Hivatal tagokat delegál a megújulókról szóló irányelv összehangolt végrehajtására alakult Európai Együttműködési Platformba (Renewable Energy Sources Concerted Action - RES CA).

Az ENSZ Európai Gazdasági Bizottság Gáz Bizottságának (UN Working Party on Gas) – amely az ENSZ számára gáztárolási, gázszállítási és ellátás-biztonsági tanulmányokhoz végez adatgyűjtést – elnöke a Hivatal egyik munkatársa.

A Hivatal részt vesz Kelet- és Közép-Európa, Ázsia és a Közel-Kelet számos országának energia regulátorait összefogó szakmai egyesületnek, az ERRA-nak a munkájában. Az ERRA elnöke a Hivatal egyik főosztályvezetője, titkársága a Hivatal épületében működik.

Jól működő kétoldalú kapcsolataink vannak a szomszédos országok társhatóságai közül az osztrák E-Controllal és a román ANRE-vel.

5.3 Energetikai Érdekképviselési Tanács

Az EÉT a 2010. évben egy alkalommal tartott plenáris, háromoldalú ülést a felhasználói és az engedélyesi oldal képviselőinek részvételével. A felhasználói oldal állandó képviselője a Magyar Energiafogyasztók Szövetsége, az Ipari Energiafogyasztók Fóruma és az Országos Fogyasztóvédelmi Egyesület. Az EÉT a 2010. március hónapban tartott ülésén megtárgyalta a földgáz egyetemes szolgáltatás árképzésének aktuális kérdéseit, megvitatta a földgáz szállítói,

tárolói és elosztói engedélyeseknél lefolytatott eszköz-felülvizsgálat tapasztalatait, tájékoztatást kapott a villamos energia egyetemes szolgáltatási árak alakulásáról, a hőszivattyús tarifa alkalmazásának feltételeiről, az Európai Unió 3. csomag kapcsán várható jogszabály módosításokról és a megújuló cselekvési terv előkészületeinek állásáról.

A Hivatal az EÉT felhasználói oldalának képviselőit egész évben bevonta az éppen aktuális jogszabály-előkészítési folyamatba, melynek során hasznos, megfontolásra, megvalósításra érdemes javaslatokat kapott tőlük. Az engedélyesek által benyújtott üzletszabályzat tervezeteket – véleményezés céljából – rendszeresen megküldte részükre a Hivatal. A tervezetekre adott észrevételeikkel a civil szféra képviselői az üzletszabályzatok jóváhagyási eljárásában is aktívan közreműködtek.

5.4 Tájékoztatás, energiainformáció

A Hivatal vezetői az elektronikus és írott sajtóban 2010-ben is rendszeresen tájékoztatást adtak az energiaszektort és a fogyasztókat érintő kérdésekről. A Hivatal elnöke több alkalommal adott interjút is. Az energetikával foglalkozó szakújságírók részére az aktuális témákról háttérbeszélgetések tartására került sor, ahol az egyes kérdéskörökkel kapcsolatban részletes tájékoztató hangzott el. Külön kiemelendők a földgáz- és a villamos energia egyetemes szolgáltatás árképzésének bemutatásáról szóló tájékoztatók.

A Hivatal 2010-ben is megjelentette az előző évi tevékenységét és az általa felügyelt szektor főbb műszaki-gazdasági adatait bemutató tájékoztató kiadványát. A MAVIR Zrt.-vel együttműködve a Hivatal új kiadványt jelentetett meg „A Magyar Villamosenergia-rendszer 2009. évi Statisztikai Adatai” címmel. A korábbi Villamos Energia Statisztikai Évkönyv (VESTÉK) tartalma kibővítésre került további vezetékes energiahordozókra (földgázra és távhőre) vonatkozó adatokkal. Ezzel együtt a kiadvány elnevezése Vezetékes Energiahordozók Statisztikai Évkönyvre (VEZESTÉK) változott.

A Hivatal feladatainak ellátásához szükséges információk köre kiterjed a villamosenergia- és a földgázellátással, valamint a távhőtermeléssel és távhőszolgáltatással összefüggő napi, havi, negyedéves, féléves és éves gyakoriságú adatokra. A teljes piacnyitással – először a villamosenergia-ipar, majd a földgázipar esetében – a Hivatal feladatai változtak, s a feladatok ellátásához szükséges információk köre és tartalma is módosult. Az adatszolgáltatók száma növekedett, az engedélyesek fajtái változtak, az adatszolgáltatói kör módosult. A megváltozott szabályozásból adódóan szükségessé vált a Hivatal adatigényének módosítása. A megváltozott adatigényeket a Hivatal az engedélyesek számára kiadott új határozatokban írta elő.

A rendszeresen beérkező, az engedélyes társaságok működésével és tevékenységével kapcsolatos információk közvetlenül, egy erre a célra kialakított, a Hivatal honlapján található adatfogadó felületen, elektronikus formában érkeznek. Az adatok fogadása és tárolása teljes egészében ezen a felületen történik. Ez a 2010. év során több mint 20 000 adatlap fogadását, ellenőrzését és tárolását jelentette.